

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ, ЕКОНОМІКИ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

ЕКОНОМІЧНИЙ НАУКОВИЙ ПОРТАЛ

**ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ І АДМІНІСТРУВАННЯ: СУЧАСНИЙ
СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

**МАТЕРІАЛИ
ІV ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
СТУДЕНТСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

20 травня 2021 рік

Одеса – 2021

УДК 351(477)

Публічне управління і адміністрування: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку: Матеріали IV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції (20 травня 2021 року). — Одеса: Державний університет «Одеська політехніка», 2021. — 140 с.

Редакційна колегія:

д.е.н. проф. Філіппова С.В., д.е.н. проф. Балан О.С., д.н. держ. упр., доцент Ворона П.В., д.е.н., доцент, проф. Гусаріна Н.В., д.е.н. проф. Добрянська Н.А., д.н. держ. упр. проф. Корецький М.Х., к.н. держ. упр., д.е.н., доцент, проф. Кулінська А.В., д.е.н. проф. Лебедева В.В., д.е.н. проф. Липинська О.А., професор Марсела Слюсарчук, д.е.н., проф. Ніколюк О.В., професор Стефан Пурічі, д.е.н. проф. Ткач К.І., професор Шенк Райнер, к.е.н., ст.викладач Граціотова Г.О., к.е.н., доцент Свірідова С.С., к.е.н., доцент Сита Є.М.

У збірнику представлено роботи студентів, у яких висловлено результати теоретико-аналітичних досліджень та практичні пропозиції з питань публічного управління і адміністрування: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку. Призначено для фахівців, науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти.

Тези надано в авторській редакції. За виклад, зміст, достовірність та якість наданих матеріалів відповідають автори.

Призначений для фахівців, науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти.

© Колектив авторів, 2021

Щира вдячність програмному комітету конференції!

ПРОГРАМНИЙ КОМІТЕТ

Голова програмного комітету:	Філіппова Світлана Валеріївна , дійсний член Академії економічних наук України, д.е.н., професор, директор Інституту бізнесу, економіки та інформаційних технологій
Співголова програмного комітету:	Балан Олександр Сергійович , дійсний член Академії економічних наук України, д.е.н., професор, зав. кафедри публічного управління та адміністрування, редактор економічного наукового порталу
Члени програмного комітету:	Ворона Петро Васильович - перший проректор Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України, Віце президент Академії парламентаризму, д.н. держ. упр., доцент. Гусаріна Наталія Вікторівна - д.е.н., доцент, професор кафедри публічного управління та адміністрування. Добрянська Наталя Анатоліївна - д.е.н., професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування. Корецький Микола Христофорович – д.н. держ. упр., професор, заслужений діяч науки і техніки України, проректор Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського. Кулінська Анжела Вікторівна – к.н. держ. упр., д.е.н., доцент, професор кафедри публічного управління та адміністрування. Лебедєва Віра Василівна - д.е.н., професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування. Липинська Олена Андріївна - д.е.н., старший науковий співробітник, професор кафедри публічного управління та адміністрування. Марсела Слюсарчук - професор, професор кафедри людських та соціальних політичних наук Університету “Штефан чел Маре,” м. Сучава, Румунія. Ніколюк Олена Володимирівна - д.е.н., професор кафедри менеджменту і логістики Одеської національної академії харчових технологій. Стефан Пурічі - професор, проректор з університетського іміджу, міжнародних відносин та європейського розвитку Університету “Штефан чел Маре”, м. Сучава (Румунія). Ткач Костянтин Іванович - д.е.н., професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування. Шенк Райнер - професор, консультант «TIME REALITIES SCIENTIFIC GROUP» (Germany). Граціотова Ганна Олександрівна - к.е.н., ст.викладач кафедри публічного управління та адміністрування . Свірідова Світлана Сергіївна - к.е.н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування. Сита Євгенія Миколаївна - к.е.н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова оргкомітету:	Добрянська Наталя Анатоліївна
Секретар оргкомітету:	Дем'янюк Аліна Андріївна

Шановні учасники конференції!

IV Всеукраїнська науково-практична студентська конференція «Публічне управління і адміністрування: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку» завершена, а отже саме час підвести підсумки та проаналізувати нововведення, які допоможуть подальшим науковим пошукам в розв'язанні проблем сучасних управлінських та соціально – економічних аспектів розвитку нашої держави та її регіонів.

Тези доповідей учасників конференції розкривають актуальні питання, щодо проблем та перспектив розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання, а також знаходять нові сучасні управлінські та соціально-економічні шляхи розквіту держави.

Отож, вирішення цих завдань є можливим лише за умови поєднання науково-теоретичних здобутків та практичного досвіду представників не тільки різних регіонів України, а й інших країн світу.

Дякую Вам і усім, хто брав участь у підготовці та проведенні конференції за увагу, наполегливість, підтримку і допомогу. Від усього серця бажаю здоров'я, натхнення у всіх починаннях, творчих здобутків, новаторських ідей та їх найуспішніших реалізацій.

Сподіваюсь на подальшу плідну співпрацю!

Зав. кафедри публічного управління та адміністрування
Навчально – наукового Інституту
бізнесу, економіки та інформаційних технологій
Державного університету «Одеська політехніка»

Олександр БАЛАН

СЕКЦІЯ 1

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Акользіна В. Д. Трансформації та тенденції розвитку державного управління	8
Боброва І. С. Децентралізація і формування політики регіонального розвитку в Україні	10
Бондаренко К. С. Актуальні проблеми державного управління та місцевого самоврядування	12
Брадул К. С., Веселов Є. О. Професійна підготовка державних службовців в Україні	14
Вечтомова Г. В. Особливості функціонування об'єднаної територіальної громади	17
Голуб М. В. Фінансова незалежність місцевого самоврядування в Україні	19
Діма В. П. Аналіз впливу глобалізації на систему державного управління	21
Лисовенко М. С., Шеванов Д. Є. Актуальні питання організації внутрішнього контролю в ЗСУ	23
Лук'янчук К. П., Граціотов О. О. Methods of improving electronic document circulation at state enterprises	25
Нестерванська Е. С. Види та функції організаційної культури в державних органах влади	27
Піскун Д. А. Актуальні проблеми малого бізнесу через призму механізмів адміністративно-правового регулювання	30
Самброс С. А. Постійні комісії ради	32
Сафронова В. К. Теоретичні підходи до змісту поняття «Адміністративна послуга»	34
Серкал С. С. Аналіз діяльності об'єднаних територіальних громад Одеської області	36
Скоропляс В. В. Взаємодія органів місцевого самоврядування та органів державної влади як форма реалізації їх повноважень	39
Степанова А. В. Формування корпоративної культури на державних підприємствах	41

СЕКЦІЯ 2

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Бабська І. М. Особливості процесу державного регулювання інвестиційної діяльності на місцевому рівні	43
Брадул К. С. Функції публічного управління: поняття та види	45
Кожушко К. С. Світовий досвід митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності та імплементація міжнародних норм у вітчизняне законодавство	48

Кравцова І. Р. Інвестиційна діяльність як механізм регіональної політики і транскордонного співробітництва	50
Сторожилів Г. М., Сторожилів П. М. Соціальна політика держави в умовах трансформації публічного управління	53
Тарасенко А. В. Public administration in the formation of state regulation of the economy	55
Торішня Л. А., Швець В. О. Досвід стратегічного державно-приватного партнерства в інвестиційній сфері	57
Трофименко К. К. Методологічні аспекти дослідження транскордонного співробітництва в умовах розширення ЄС	59
Якобчук Н. С. Інвестиційна привабливість регіону	61

СЕКЦІЯ 3 АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Дем'янюк А. А. Державна політика щодо усунення нелегальної міграції	63
Жмирова О. О. Організація праці ризик менеджера	65
Прилепіна Н. В. Протидія нелегальній міграції та розробка стратегії її усунення	68
Сербін М. В. Інформаційно-психологічна безпека персоналу	70
Ясельська В. В. Основні складові системи майнової безпеки на підприємстві	72

СЕКЦІЯ 4 СУЧАСНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Буковський Д. А. Краудсорсинг як інноваційний інструмент участі громадськості в місцевому самоврядуванні	74
Кирилова В. П. Інформаційні технології як важливий аспект формування нового обличчя держави	76
Лешкевич Д. В. Основні стандарти оприлюднення інформації на веб-сайтах органів влади	79
Лук'янчук К. П. Блокчейн: поняття та його місце в публічному управлінні	80
Нестерванська Е. С., Бордан А. С. Інформаційна діяльність в органах державної влади	82
Остапчук А. П. Smart-контракти у сферах публічного управління	85
Пульча Д. О. Адміністративні послуги в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення	87
Степанова А. В. Cloud Services in Civil Servants' Professional Activity	90

Степанова А. В. Інформаційна підтримка прийняття інвестиційних рішень в управлінні	92
Фук В. О. Мета та завдання використання інформаційних систем в сферах публічного управління та адміністрування	94
Христова А. О. Еволюція інформаційних систем	96
Христова А. О. Інформаційні системи публічного управління та адміністрування в ЄС	98
Христова А. О., Закарієв Сайд - Ахмад Ахмадович Механізм впровадження електронних документів у сфері публічного управління України	100

СЕКЦІЯ 5 СТАЛИЙ РОЗВИТОК ВИРОБНИЧОЇ СФЕРИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОДОВОЛЬЧИХ, ЕКОЛОГІЧНИХ ТА ФІНАНСОВО- ЕКОНОМІЧНИХ ВИКЛИКІВ

Бачок А. А. Перспективи глобальної економіки та політичні завдання викликані нею	103
Бужора А. Л. Забезпечення зобов'язань у зовнішньоекономічній діяльності	105
Гічкієва Є. В. Сутність, поняття та значення екскурсійних послуг	107
Дирля Т. Ю. Актуальні питання зовнішньої торгівлі України	110
Жданков Я. С. Управління організаційною досконалістю в організаціях	112
Зюзіна А. Ю. Сучасні системи зрошення польових культур	115
Клевець М. В. Впровадження інформаційної культури в організаціях	117
Куран О. В. Особливості умов соціалізації національної економіки	121
Лешану К. Ю. Сучасний стан авіаперевезень туристів в Україні	123
Лук'янчук К. П. Information Technologies as Future of Public Administration	126
Макодзьоб А. В. Державний контроль над міграційними процесами	128
Нода К. С. Методи депозитної політики банків та їх вдосконалення	130
Павелчак Т. І., Павелчак О. І. Розвиток медичного туризму шляхом створення кластерів	132
Петрова М. Ю. Ціноутворення та фактори впливу на ціну	134
Соколовська Д. М. Сутність і значення комерційної таємниці підприємства	136
Столяренко А. А. Визначення винагороди у посередницькій діяльності у системі товароруку	138

СЕКЦІЯ 1

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Акользіна В. Д.

*здобувачка ступеня бакалавр, 4 курсу економічного факультету Українського
державного університету залізничного транспорту*

Науковий керівник:

Т.М. Глушенко

*ст.викладач кафедри менеджменту і адміністрування Українського державного
університету залізничного транспорту*

Існуюча в нашій країні система державного управління має ряд суттєвих недоліків, які виступають як перепони, що стримують здійснення модернізаційних процесів та системних перетворень в усіх сферах розвитку суспільства. Так, для України доцільним постає питання вивчення особливостей і останніх світових, зокрема європейських, тенденцій розвитку державного управління з метою розробки та впровадження вітчизняної управлінської реформи.

Проблемам дослідження державного управління присвячені праці багатьох науковців. Та попри вагомий внесок зарубіжних та вітчизняних вчених у дослідження процесів трансформації держави, мало дослідженою науковою проблемою залишаються питання означення основних тенденцій організації та напрямків розвитку державного управління, як інноваційного процесу вітчизняних управлінських реформ.

Останні десятиріччя ХХ ст. ознаменувалися цілою низкою змін в області державного управління, що торкнулися як структури державних органів в різних країнах, так і їх функціональних механізмів. Велику частину такої модернізації було продиктовано новою ідеологією державного управління, що отримала назву «нового державного управління» (New Public Management) - перенесення методів управління, що склалися в корпораціях на рівень державного та регіонального управління. Ідеологом даного підходу є В. Нісканен.

Цілі реформ ідеології «нового державного управління» зводилися до наступного:

- зниження державних витрат, підтримання сприятливого клімату для інвестицій і конкурентоспроможності вітчизняних компаній;
- підвищення керованості суспільством з боку правлячої влади;
- перетворення держави в відповідального роботодавця - залучення достатнього числа працівників відповідної кваліфікації при обмеженні або скороченні сукупних витрат на робочу силу;
- підвищення якості надання послуг і зміцнення довіри до влади з боку населення і приватного сектора.

Загалом, найбільшою мірою ідеологія «нового державного управління» проявилася в реформаторських програмах в Великобританії, Австралії та Новій Зеландії, тобто в

країнах «вестмінстерської» моделі. Перетворення в них почалися задовго до того, як «нове державне управління» стало визнаною міжнародним співтовариством ідеологією.

У широкому сенсі ці реформи повинні були замінити традиційну систему управління, засновану на чітких інструкціях і жорсткій ієрархії, новою, орієнтованою на ринкові відносини і принципи конкуренції. В цілому, методи державного управління трансформуються з командно-адміністративних в переважно економіко-управлінські.

Тож, традиційна бюрократична система управління починає поступово замінюватися інтегративною, у якій присутні елементи ринкових механізмів. Державна служба (особливо явно це виражено на низових рівнях управління) поступово перетворюється в сферу специфічних послуг. Тобто, у моделі держави як органу, який надає послуги - модель New public management - передбачається, що держава найнято суспільством для виконання управлінських функцій. Суспільство - замовник послуг, а саме управлінських дій, покликаних задовольнити потреби громадян.

З одного боку, впроваджується методологія управління, орієнтована на результат - бюрократичні традиції дотримання правил і процедур протиставляються ідеї оцінки керівника або організації за результативністю, за ступенем досягнення цілей діяльності. Перехід в державній службі на модель управління, орієнтовану на результат, на пошук оптимального рішення постійно виникаючих проблем, висуває жорсткі вимоги до правильного визначення цілей і місії організації, до чіткої комунікації між ними і традиційними правилами і процедурами адміністрування. Практика формування місії поступово зміцнюється в державній службі. Однією з необхідних умов успішності державного управління є не тільки і не стільки структура апарату державної служби, як чіткий опис глобальної мети, на досягнення якої покладаються сили державних службовців, матеріальні, інтелектуальні та людські ресурси країни, а також засоби і методи її досягнення.

Зміщуються і інші акценти державного управління, зокрема, замість вимірювання витрат пропонується вимір результатів. Тобто, традиційно в державному управлінні увага концентрується на обсягах витрат державних коштів, а кінцевий результат залишається в тіні, то в новому підході управління в державній службі - основна увага переноситься на вимір і моніторинг результатів, які отримані в процесі тих чи інших дій державної служби.

З іншого боку, нові умови розвитку суспільства призводять до того, що багато методів і прийомів менеджменту, які довели свою результативність в комерційному секторі, поступово переносяться в практику державної служби. Водночас державні організації характеризуються особливостями, що відрізняють їх від приватних. Ці особливості полягають, перш за все, в масштабах і якості цілей, відповідальності, звітності та оцінці результатів діяльності. Тому не всі методи і прийоми менеджменту, які дають результати в приватному секторі, можуть в незмінному вигляді знайти ефективне застосування в державній службі [1].

Перехід на інтегративну модель управління ставить нові завдання з теоретичного осмислення всієї сукупності ідей, принципів, методів і технологій управління. Тобто відбувається становлення нової моделі державного управління, що ґрунтується на державному менеджеристві. Особливості переходу до державного менеджериства знаходять вираження в прихильності до дій і змін сучасної організації державного управління, яка повинна бути ближче до клієнта в нових критеріях ефективності діяльності системи державного управління, орієнтованого на якість послуг і рентабельність. Новий державний менеджмент ставить акцент на відрядній роботі, дорученнях і процесах. Основою для нового державного менеджменту є професіональна команда, члени якої працюють разом з початку і до виконання певного завдання, тобто повноваження приймати рішення тут делегуються команді.

В цілому, означені вище тенденції державного управління є прикладом для наслідування та впровадження в життя. Проте, наслідування найбільших досягнень нової моделі державного управління повинно відбуватись з урахуванням історії розвитку

суспільства, його культуру, форми господарювання, менталітет, історію розвитку сформованої ним держави, всі вжиті нашими попередниками кроки в області внутрішньої і зовнішньої політики і економіки, оскільки ідеї менеджеризму у державному управлінні породжують і певні проблеми. Своїм основним наслідком упровадження даної моделі державного управління має зростання ефективності діяльності органів державної влади, якісне задоволення потреб громадян, соціальних організацій та інститутів, підвищення управлінської здатності держави.

Популяризація державного менеджеризму в Україні сприятиме спрощенню приведення системи державного управління до європейських стандартів. Тому подальші дослідження питань менеджеризму повинні зосереджуватись у аспекті адаптації концепції державного управління до потреб сучасного суспільства.

Список використаних джерел:

1. Рач В.А. Управлінські аспекти державної служби / В.А. Рач. - Луганськ: Видавництво СНУ, 2000. - 156с.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ І ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Боброва І.С.

*здобувачка 4 курсу спец. 281 «Публічне управління та адміністрування»
факультету менеджменту, маркетингу і логістики*

Науковий керівник:

Ніколюк О.В.,

*д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту і логістики
Одеська національна академія харчових технологій*

Децентралізація і формування політики регіонального розвитку в Україні, що відбувається в Україні у 2019-2020 роках у сферах реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади. На основі аналізу проведення децентралізації та зміни принципів об'єднання громад, дослідження неоднорідності перебігу реформи у різних регіонах України, зміни умов проведення чергових місцевих виборів у 2020 році та оцінки впливу зовнішніх чинників – зокрема, імплементації принципів регіональної політики ЄС та ЄК у регіональну політику України, а також вивченню організаційно-правових аспектів впливу децентралізації на створення засад політики регіонального розвитку – запропоновано низку підходів до формування цієї політики. Значне місце займають питання секторальної децентралізації, зміцнення фінансової бази органів місцевого самоврядування та удосконаленню політики зайнятості на регіональному рівні, а також аналізу цілей сталого розвитку як інтегратора місцевого та регіонального розвитку.

Децентралізацію у 2014 році було розпочато задля забезпечення спроможності громад надавати базові послуги на належному рівні і якомога «ближче» до жителів міст, селищ і сіл на основі принципу субсидіарності. Другий етап децентралізації – «адміністративний» – зробив наголос на підвищенні спроможності громад до надання публічних послуг. Реалізація цього етапу стала можливою за рахунок формування територіального консенсусу щодо утворення ОТГ, консолідацію населення громад, місцевої політичної еліти та місцевих-бізнес еліт, які мають будувати власні стратегії економічного розвитку на основі врахування конкурентних переваг від укрупнення та посилення дієвості громад. Як проекція, важливість економічних аспектів спроможності

громад отримали уособлення в оновлених Методичних рекомендаціях щодо оцінки спроможності громад (2020 р.) за рахунок включення індексу податкоспроможності та частки місцевих податків і зборів.

Дані свідчать, що результатом як добровільного, так і адміністративного етапів реформи є формування запланованої кількості громад та районів. Від системи із більш ніж 20 тис. населених пунктів та 12 тис. місцевих рад вдалося перейти до 1469 територіальних громад, а кількість районів зменшилась у 5 разів. Такі результати реформи спричинили і зміну та окремі покращення економічного розвитку громад. Однак позитивні зміни спостерігаються не в усіх громадах. Зокрема, за показниками обсягу власних доходів на 1 ОТГ, рівню незалежності від дотацій з Державного бюджету, обсягу капітальних видатків на першому місці знаходяться міста обласного значення. Натомість малі міста, зокрема міста з чисельністю населення до 5 тис. осіб, мають нерозкритий потенціал для розвитку і підвищення рівня економічної спроможності.

Регіональна політика в Україні в аналізований період формувалася під низкою чинників зовнішнього та внутрішнього характеру. Зовнішнім є необхідність імплементації принципів регіональної політики ЄС та ЄК до умов України; такими принципами є: згуртованість, стійкість, солідарність, партнерство. Внутрішнім чинником стало ухвалення у серпні 2020 року Державної стратегії регіонального розвитку на 2021- 2027 роки, у якій були творчо імplementовані принципи регіональної політики ЄС, і оновленими принципами регіональної політики в Україні стали: сталого розвитку, субсидіарності, територіальної та секторальної концентрації, комплексного територіального підходу, прийняття рішень на основі доказів, просторового планування, партнерства та співпраці, розвитку мереж. Синтетичне поєднання управлінських, економічних та політичних аспектів реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади, не могли оминати cutting edges реформи у 2019-2020 роках: удосконалення законодавства про місцеві вибори та формування інституту нагляду за законністю рішень органів місцевого самоврядування.

На основі широкого дослідження проявів реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади і впливу їх на регіональний розвиток і формування регіональної політики, зміни розподілу повноважень та ресурсів і необхідності використання потенціалу громад, застосування принципів регіональної політики ЄС та ЄК дійшли висновку, що поступово, але неухильно з'являються нові якості такої політики, яку тепер можна назвати політикою регіонального розвитку. Вона має інші підходи, принципи реалізації та суб'єкти втілення. Новими підходами політики регіонального розвитку визначено: усвідомлення багатоцентричної сутності регіонального управління, що проектується на необхідність існування декількох центрів ухвалення рішень щодо регіонального розвитку, врахування принципів вертикальної та горизонтальної координації управлінських заходів щодо стимулювання регіонального розвитку, удосконалення середньострокового та довгострокового стратегічного планування регіонального розвитку на засадах координації секторального, територіально-просторового та управлінського підходів, і цей аспект є логічним продовженням ДСРР на період до 2015 і 2020 років. Крім того, новим підходом політики регіонального розвитку визначено перехід від застосування директивних інструментів стимулювання регіонального розвитку до синтетичних непрямих інструментів сприяння. І до нових принципів політики регіонального розвитку пропонується віднести принцип інноваційності (втілення новітніх підходів до стратегування територій), розвитковості (розробка проектів, що носять стимулюючий ефект для інших проектів та подальшого розвитку території), та дотримання інтересів, коли реалізації завдань передують їх широке обговорення та узгодження інтересів зацікавлених сторін.

Отже, кожен мешканець села чи міста має право на сучасну медицину й освіту, доступні та якісні адміністративні, комунальні, соціальні послуги, гарні дороги, чисті й освітлені вулиці. Але люди можуть впливати на якість цих послуг лише тоді, коли

відповідальні за їх надання знаходяться близько. Найближчою до людей владою є органи місцевого самоврядування: сільські, селищні міські ради та їхні виконкоми. Саме вони повинні мати широкі повноваження і достатньо коштів, щоб бути спроможними вирішувати усі місцеві питання і нести за це відповідальність. Для цього в Україні відбувається децентралізація - передача повноважень та фінансів від державної влади якнайближче до людей - органам місцевого самоврядування.

Список використаних джерел:

1. Децентралізація дає можливості: відкритий офіційний урядовий інтернет ресурс. URL: <https://decentralization.gov.ua/cnap>
2. Підходи до формування ефективних організаційних структур для ОТГ / Децентралізація дає можливості: офіц. сайт. нац. проєкту. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/474/7.10.19.pdf>; Інституційна спроможність ОТГ України / Децентралізація дає можливості: офіц. сайт. нац. проєкту. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/475/new_IS.pdf
3. Про затвердження Плану заходів з реалізації нового етапу реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні на 2019–2021 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.01.2019 № 77-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-planu-zahodiv-z-realizaciyi-novogo-etapu-reformuvannya-miscevogo-samovryaduvannya-ta-teritorialnoyi-organizaciyi-vladi-v-ukrayini-na-20192021-roki>

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Бондаренко К.С.

здобувачка ступеня бакалавр, 1 курс, спеціальність «Правоохоронна діяльність»

Науковий керівник:

Н. М. Ястремська

*к.е.н., доцент кафедри державно-правових дисциплін
Донецький державний університет внутрішніх справ / Донецький юридичний інституту
МВС України, м. Кривий Ріг*

Говорячи про державне управління, можна впевнено сказати – це вид діяльності держави, що полягає у здійсненні нею організуючого впливу на ті сфери і галузі суспільного життя, які вимагають певного втручання держави шляхом використання повноважень виконавчої влади .

Проаналізувавши закон, можна зазначити що наявна в країні система державного управління ілюструє свою неефективність, внутрішнє сперечання, відірваність від соціального прошарку. Повноваження та вимоги державного уряду не відповідають в повній мірі один одному, тобто державне управління не виконує своїх завдань: недостатньо ефективне, питанням розвитку держави не приділена достатня увага, схильність до корупції, відсутність державної політики в окремих сферах чи галузях, через те, що всі зусилля зосереджуються на певних проблемах, які вимагають швидких рішень [1].

Однією з першочергових проблем державного управління, як було зазначено вище, є «відірваність від соціального прошарку». В українському суспільстві ми спостерігаємо за такою ситуацією, що більшість громадян на грані виживання: соціальна та майнова

нерівність, різниця у рівні заробітної плати, зростання рівня безробіття та соціальної напруги у суспільстві. Тобто державне управління повинне зосередити свою увагу на соціальній державі та працювати більш прозоріше, щоб покращити життєвий стан суспільства.

На сьогоднішній день система державного управління продовжує прилаштувалася до функціонування в ринкових умовах. Ситуація в Україні дуже негативна: заборгованість іншим країнам, відставання сектору економіки, який виробляє товари, від сектору економіки, який їх споживає тощо. Порівняльний аналіз економіки європейських країн та економіки України, показує негативну різницю, що дає можливість зробити висновки щодо роботи державного управління [2].

Подолання наявних проблем, потребує детального поетапного удосконалення: механізмів функціонування державного управління та взаємозв'язку з суспільством, відкритості, концентрації уваги на більш глобальних проблемах, дотримання законності, удосконалення правового забезпечення державних управлінських відносин як цілісної системи, оптимізація діяльності апарату державного управління в цілому і його окремих ланок, контроль державного управління [3].

Розвиток політичних, економічних та соціальних явищ та здійснення впливу на нього державного управління відбувається в тісному взаємозв'язку з діяльністю органів місцевого самоврядування.

Місцеве самоврядування в Україні - це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади - жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста - самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України .

За роки становлення України як самостійної держави відбувалося і формування місцевого самоврядування. Через місцеве самоврядування, можна втілювати в життя ідеї народовладдя, а також розв'язувати важливі проблеми місцевого значення. Тому становлення місцевого самоврядування матиме велике значення і для подальшого розвитку країни.

Однак, забезпечення збалансованого розвитку регіонів України та крок до кращого життя громадян, реалізується недостатньо. Підставою до цього, зокрема, виступають нерозв'язані проблеми місцевого самоврядування, що вплинули на формування такої системи організації влади, яка неспроможна забезпечити: надання населенню якісних послуг, забезпечення збалансованого економічного та соціального розвитку відповідної території, поєднати державних і місцевих інтересів.

Такі проблеми виникають через: відсутність дієвої системи гарантій виконання функції та повноважень органів місцевого самоврядування, недостатнє виконанням державою своїх обов'язків щодо створення умов для розвитку місцевого самоврядування і громадського суспільства, значна криза житлово-комунального господарства, криза соціально-економічного стану територіальних громад, неспроможність вирішення загальних питань. Всі ці проблеми потребують термінового поглибленого моніторингу, аналізу та вирішення [1].

Найбільш ефективним вирішенням вищезазначених проблем є реформування системи місцевого самоврядування. Важливою для реформи системи місцевої публічності є проблема щодо ліквідації районної державної адміністрації та необхідності створення виконавчих органів районних і обласних рад, що вирішить проблеми функціонування місцевого самоврядування.

Усунення проблем місцевого самоврядування, потребує підтримки від влади, А також змін конституційні норми, що стане потужним поштовхом для подальшого розвитку місцевого самоврядування. При цьому впровадження змін потребує максимального залучення населення до прийняття управлінських рішень. Особливо в сільській місцевості об'єднання або злиття сіл та невеликих міст, було важливим кроком

до розвитку країни. Також для підтримки та розвитку взаємозв'язку між державою та місцевим самоврядуванням необхідно залучати і багато інших установ, таких як банки, навчальні центри, консалтингові компанії, центри міського планування чи комунальні підприємства, міжнародні організації тощо [4].

Як бачимо, ситуація в країні дуже складна, багато проблем в державному управлінні та місцевому самоврядуванні, які впливають на розвиток країни потребують кардинальних змін. Тому вважаємо за доцільне вивчати досвід країн Європейського Союзу, Великобританії, США, Канади та інших розвинутих країн в цьому напрямі та здійснювати їх імплементацію та адаптацію в українських реаліях.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про державне управління»//Закон України «Про місцеве самоврядування». <https://zakon.rada.gov.ua/> .
2. Сучасні проблеми економічного розвитку України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://buklib.net/books/22538/>.
3. Войтович Р.В. Модернізація державного управління в умовах глобальної інтеграції / Р.В. Войтович // Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. — 2013. — № 2. — С. 14— <https://pidru4niki.com/>
4. Ткачук А., Ткачук Р.,Ганущак Ю.З історії реформ адміністративно-територіального устрою України(1907-2009 роки)/ Ткачук А., Ткачук Р.,Ганущак Ю.З Моргос П. Процес децентралізації: деякі основні концепції розподілу повноважень між державним, регіональним та місцевим рівнями влади / П. Моргос // Економічний часопис – XXI. – 2006. – № 5-6. – С. 40

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

Брадул К. С.

здобувачка ступеня бакалавр, 1 курс,

Веселов Є.О.

здобувач ступеня бакалавр, 4 курс

Науковий керівник:

Г. О. Граціотова

*к.е.н., ст. викладач кафедри публічного управління та адміністрування
Державний університет «Одеська політехніка»,
м. Одеса*

Сьогодні питання професійної підготовки державних службовців є достатньо актуальним. Адже в демократичному суспільстві та правовій державі завжди є необхідність в висококваліфікованому корпусі державних службовців. А особливо в наш час, у зв'язку з нестабільністю, пандемією, економічною кризою, Україна потребує освічених державних службовців, що зможуть правильно та ефективно вирішувати проблеми, виконувати завдання і функції держави.

Серед досліджень щодо питань важливості кваліфікації та професійної підготовки державних службовців, слід зазначити наукові роботи Т. Іванової [1], О. Мельникова [2], М. Ярмистого [3] та О. Васильєва [4].

Рівень освіченості державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування звичайно залежить від рівня якості системи підготовки фахівців цієї сфери, в наслідок отримання відповідних знань та умінь. Адже крім того, що держслужбовець – це особа, що

займає посаду державної служби, таким чином тісно пов'язана з механізмом держави, і одержує заробітну плату за кошти державного бюджету, вона ще й реалізовує свої повноваження та здійснює функціональні обов'язки, а також бере участь в управлінні державними справами; а отже, без сумнівів, має мати певні комбінації поглядів, навичок, особистих якостей та способів мислення. Головними компетенціями державного службовця є:

- навички управління, уміння вести за собою;
- креативне мислення: пошук можливостей, розроблення стратегій, інноваційні рішення для складних викликів;
- здатність об'єднувати: створення партнерських мереж, ефективне переконання і ведення переговорів;
- орієнтованість на результат: відповідальність, рішучість, впровадження змін;
- бізнес-інтелект: вирішення задач, які потребують спеціальних знань, управління ризиками, політична грамотність, управління людськими ресурсами та технологіями;
- довгострокове бачення, увага до зовнішнього середовища;
- прагнення до особистого розвитку, мотивація, навички міжособистісних відносин;
- усна та письмова комунікація;

Існують нормативно-правові акти, що відіграли вагому роль у започаткуванні та розвитку системи професійного навчання держслужбовців та посадових осіб. Таким актом є постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про систему підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування». Ця постанова визначає головну мету підготовки – належне кадрове забезпечення управління, підвищення ефективності діяльності державних підприємств, установ, організацій, а також окреслює, що високопрофесійні та висококультурні працівники мають бути здатні відповідально та компетентно виконувати управлінські функції, впроваджувати новітні соціальні технології та сприяти інноваційним процесам [5].

До системи підготовки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування належать навчальні заклади, що здійснюють програми спеціалізацій за напрямом «Державне управління» або «Публічне управління та адміністрування». Мережа установ професійного навчання в цій сфері утворюється Національним агентством з питань державної служби. Першорядна роль серед закладів освіти у системі професійної підготовки належить системі Національної академії Державного управління при Президентові України. Вона складається з Інституту державної служби і місцевого самоврядування та чотири регіональні інститути у Львові, Одесі, Харкові та Дніпропетровську; Інституту «Вища школа державного управління», Інститут вищих керівних кадрів.

Зміст навчальних програм підготовки держслужбовців орієнтується на такі параметри: розумовий – набір образів, моделей мислення, основних предметів і теорій, що сформовані і використовуються в даній професії і представлені законами, системами; комунікативний – набір соціально і культурно організованих моделей професійного спілкування; поведінковий – набір зразків професійної діяльності та поведінки, соціально, культурно і технологічно визначене виконання роботи. Також заклади розробляють концепції підготовки кадрів, які в майбутньому були б здатні до результативної праці в складних умовах конкуренції як внутрішньої, так і на міжнародній арені, вміли б управляти діяльністю різних ланок і структур. Слід зазначити, що програми спеціалізацій за напрямом «Державне управління» або «Публічне управління та адміністрування» вміщують у собі спеціальні дисципліни, такі як: менеджмент, маркетинг, економіка, управління комунальною власністю, фінанси підприємства та інші, які дають змогу майбутньому спеціалісту почувати себе впевнено у ринкових відносинах, а також ряд психологічних та соціальних дисциплін для всебічного розвитку особистості. Звернути увагу потрібно і на те, що професіоналізм – це не тільки багаж знань, а й досвід, що набувають на практиці. Освітні установи надають більше теоретичні знання, а ось справжнього професіонала виховує орган, зацікавлений в отриманні висококваліфікованого компетентного сучасного спеціаліста.

Потрібно розуміти, що підготовка кадрів державної служби тим паче не закінчується у вищому навчальному закладі тому, що ця професія потребує постійного поповнення знань та умінь. В Україні існують такі види підвищення кваліфікації державних службовців:

- самоосвіта: набуття знань та умінь під час роботи на державній службі, поповнення навичок в управлінській діяльності, вивчення останніх досягнень науки та техніки;
- постійні або короткострокові семінари;
- участь у наукових дослідженнях із проблематики державного управління;
- стажування за кордоном.

Можна зробити висновок, що успішний розвиток країни на пряму залежить від рівня освіти населення, а особливо працівників в сфері діяльності органів державного управління та місцевого самоврядування. Ефективне функціонування державного апарату, соціальний та економічний розвиток держави неможливі без професійної підготовки державних службовців, здатних приймати рішень щодо соціально-економічних і політичних перетворень. Адже одним із головних завдань державної служби є досягнення стійкості та цілісності держави. А також забезпечення постійного вдосконалення функціонування органів державного управління, впровадження нових досягнень науки, нових ефективних методів вирішення управлінських завдань.

Список використаних джерел:

1. Іванова Т. Система підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців: сучасний стан і перспективи розвитку [Електронний ресурс] / Т. Іванова // Вісник статистики- 2008.- № 16. – Режим доступу : www.cvk.gov.ua/visnyk/.../visnik_st_16.pd.
2. Мельников О. Ф. Проблеми професійної підготовки державних службовців та перспективи їх вирішення / О. Ф. Мельников // Публічне управління: теорія та практика : зб. наук. пр. – Х. : Вид-во Асоціації докторів наук з державного управління, 2011. – № 2(6). – С. 40 – 44.
3. Ярмистий М. Актуальні питання професійної компетентності службовців місцевих державних адміністрацій / М. Ярмистий // Вісник державної служби України[Текст]. — 2003. — № 4. — С. 28—32.
4. Васильєва О. І. Методологічні засади підвищення кваліфікації державних і муніципальних службовців в Україні [Електронний ресурс] / О. І. Васильєва. — Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Nvamu_upravl/2010_3/3.pdf.
5. Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/564-2010-%D0%BF#Text>

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Вечтомова Г.В.

здобувачка ступеня бакалавр, Інститут бізнесу, економіки та інформаційних технологій

Науковий керівник:

Н.А. Добрянська

*д.е.н., професор кафедри публічного управління та адміністрування
Державний університет «Одеська політехніка»*

Одним з основних питань, які потребують розгляду, є визначення місця і ролі територіальних громад в умовах вітчизняних реалій розвитку економіки та з урахуванням орієнтації на реформування системи місцевого самоврядування.

Важливим стало застосування комплексного підходу до визначення сутності територіальної громади, які категорію «громада» чи «комуна» розглянули з п'ятьох різних позицій:

- перша – визначення легітимності існування громади як історично сформованої спільноти, зі спільними культурою, традиціями та минулим;
- друга – існування громади як системи взаємозв'язків між її членами (родинні стосунки, проживання на спільній території, приналежність до певної соціальної групи тощо);
- третя – існування та діяльність громади як колективного споживача;
- четверта – потреба у функціонуванні громади для забезпечення громадських послуг, участь інституцій місцевого громадського суспільства в життєзабезпеченні людей та виробничих процесах;
- п'ята – функціонування громади як представника місцевого населення на політичній арені та як безпосереднього суб'єкта управлінського процесу [1].

Отже, територіальна громада – це природно сформована людська спільнота, членами якої є фізичні особи, які проживають, працюють чи володіють нерухомим майном на території в межах одного або кількох населених пунктів з єдиним адміністративним центром, та яка характеризується сукупністю сталих зв'язків і спроможністю до реалізації спільних інтересів в питанні власного життєзабезпечення й соціально-економічного розвитку, виступає представником місцевої спільноти і є власником комунального майна на відповідній території.

Комплексний аналіз вітчизняними економістами поняття «територіальна громада», його визначення, дослідження дій та можливостей громад не спростовують той факт, що хоча і в юридичному аспекті існування територіальної громади обґрунтоване та конкретно визначені рамки її функціонування як суб'єкта управлінських відносин та економічного розвитку, проте фактично до реформи адміністративно-територіального устрою та фінансової децентралізації територіальні громади володіли лише «муніципальною правоздатністю», маючи комплекс муніципальних прав і свобод, але не усвідомлюючи себе носіями цих прав і свобод [2]. Право територіальних громад самостійно вирішувати питання місцевого розвитку, визначене Конституцією України та іншими законодавчими актами в більшості спільнотах залишалося нереалізованим. Таким чином, функціонування територіальних громад на території України характеризувалося такими особливостями:

- політичною невизначеністю та нестабільністю, зародковим станом політичних відносин на рівні громад;
- нерозвиненістю громадського сектора;
- індивідуалізацією та схильністю членів громади самостійно вирішувати свої проблеми;

• низьким рівнем довіри до органів влади та представників органів місцевого самоврядування, які обираються безпосередньо членами місцевої спільноти тощо.

Досліджуючи погляди науковців в питанні виділення основних ознак, які комплексно характеризують територіальну громаду, а також акцентуючи увагу на завданнях адміністративно-територіальної реформи та децентралізації в підсумку варто виділити ознаки територіальної громади.

Територіальна громада – це природно сформована людська спільнота, членами якої є фізичні особи, які проживають, працюють чи володіють нерухомим майном на території в межах одного або кількох населених пунктів з єдиним адміністративним центром.

Визначено основні ознаки територіальної громади, а саме: територіальну, соціально-психологічну, історично-культурну, політичну, економічну, природну, організаційно- функціональну. В контексті реформи адміністративно-територіального устрою та децентралізації обов'язковою визначено таку ознаку територіальної громади як її спроможність, оскільки громада виступає суб'єктом забезпечення життєдіяльності мешканців й соціального та економічного розвитку території.

Формування стратегічного плану розвитку території ОТГ передбачає такі пріоритетні напрямки:

Розвиток економіки та наповнення бюджету громади: створення сприятливих умов для сільгоспвиробників, малого та середнього бізнесу з метою збільшення та утворення нових робочих місць; легалізація робочих місць з метою збільшення ПДФО; створення сприятливого клімату для залучення інвесторів в галузі туризму, сільського господарства, торгівлі і промисловості; розвиток туристичної галузі для збільшення туристичного збору; надходження до бюджету громади працюватимуть на розвиток громади та всіх жителів; побудова оптового сільськогосподарського ринку; контроль за питанням забудови території (недопущення розкрадання землі); контроль за використанням земельних ділянок державної та комунальної власності [3].

Вдосконалення інфраструктури та благоустрою: надання послуг з вивозу сміття; обрізка дерев та очищення гілля; створення комунального підприємства для обслуговування водопровідних та каналізаційних мереж; ремонт вулиць та комунальних доріг.

Розвиток культури та мистецтва (налагодження роботи закладів культури та колективів народної творчості).

Спроможність територіальної громади відображає її здатність до акумулювання та ефективного використання наявних фінансових ресурсів, виявлення та задіяння їх резервів для забезпечення реалізації поточних потреб, розвитку території та конкурентоспроможності громади у коротко- та довгостроковій перспективі. Обґрунтовано концептуальну модель забезпечення спроможності територіальної громади, що дозволяє комплексно оцінити здатність територіальної громади до забезпечення свого розвитку на довгострокову перспективу.

Список використаних джерел:

1. Муркович Л. Територіальна громада як суб'єкт місцевого самоврядування в Україні: теоретичні аспекти / Л. Муркович // Державне управління та місцеве самоврядування. – Київ, 2010. - №2. – 43 с.
2. Бобровська О. Ю. Інформаційно-аналітичні засади побудови оновлених систем управління розвитком територіальних громад / О. Ю. Бобровська // Аспекти публічного управління : наук. журн. – Дніпро : Грані, 2017. – № 44(6). – 54 с.
3. Безуглий Д. Укрупнення громад і можливості проектного підходу для забезпечення їх співробітництва та розвитку / Д. Безуглий, Ю. Шаров // Новітні інформаційно-комунікаційні технології в модернізації публічного управління: зарубіжний і вітчизняний досвід : матеріали III науково-практичного семінару. – 30.03.2015 р. – 7с.

ФІНАНСОВА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Голуб М. В.

здобувачка ступеня бакалавр, 4 курс, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

Науковий керівник:

Г. В. Булат

доцент кафедри менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова

На сучасному етапі в Україні відбувається реформа децентралізації влади, сформовані нові адміністративно-територіальні одиниці (об'єднані територіальні громади), а також приймаються законодавчі акти спрямовані на приєднання до міжнародних договорів Європи. Але незважаючи на це, місцеве самоврядування України все ще не набуло потужної й фінансово спроможної форми реалізації публічної влади. Саме тому, в умовах реформування місцевого самоврядування й територіальної організації влади необхідно забезпечити економічне зростання регіонів, підвищити рівень самостійності органів місцевої влади, а також забезпечити їх достатнім фінансовим ресурсом на виконання власних повноважень.

Практика свідчить, що влада на місцевому рівні сьогодні має справу зі складними і загрозливими проблемами:

- надзвичайні економічні складнощі, нерозвинута інфраструктура;
- відсутність почуття безпеки в людей та регіональна нерівність;
- зростаюча бідність, безробіття, втрата самоповаги та соціальне виключення;
- загроза біорізноманітності, брак водних ресурсів та їх забруднення, деградація ґрунтів, забруднення повітря, незадовільні засоби утилізації твердих, небезпечних та токсичних відходів, обмежений доступ до безпечних джерел енергії тощо [1, с. 6].

Недостатність фінансових ресурсів на місцевому рівні призводить до того, що органи місцевого самоврядування намагаються покращити своє фінансове становище за рахунок невиконання або хоча б несвоєчасного виконання зобов'язань перед державою за податками, які надходять до Державного бюджету України, зборами до Пенсійного фонду України та інших цільових фондів. Нерідко місцеві органи самоврядування спрямовують зусилля місцевих фіскальних органів на справляння насамперед тих загальнодержавних податків, які повністю надходять до місцевих бюджетів, а не тих, які надходять до Державного [2, с. 15].

Самостійність місцевих бюджетів гарантується власними та закріпленими за ними на стабільній основі законом загальнодержавними доходами, а також правом самостійно визначати напрями використання коштів місцевих бюджетів відповідно до закону [2, с. 15]. Однак, як показує практика власних доходів місцевих бюджетів, недостатньо для ефективного здійснення функцій, завдань та повноважень місцевого самоврядування. Тому держава надає фінансову підтримку за допомогою міжурядових трансфертів, тобто коштів, які передаються безкоштовно та безповоротно з одного бюджету в інший.

Фактором, що негативно вплинув на поповнення дохідної частини місцевого бюджету, вважаємо тривале відкладання повноцінного впровадження податку на нерухомість у попередні роки. Адже, як показує зарубіжний досвід, його застосування не лише забезпечує ефективне використання житлових і комерційних приміщень, але й дозволяє муніципалітетам спрямовувати отримані кошти на реалізацію стратегічних планів розвитку територій, поточних і середньострокових соціальних та економічних програм для найповнішого задоволення спільних потреб громад [3, с. 147].

Фінансова незалежність органів місцевого самоврядування обмежена не лише їх

повною залежністю від національних доходів, але й нестабільністю практики бюджетного регулювання. Щорічні зміни відповідно до доходів місцевих бюджетів, механізм бюджетного регулювання унеможливили створення місцевого самоврядування не лише з перспективною фінансовою політикою, а й гарантували нормальні умови функціонування протягом року.

Також до проблемних питань фінансової незалежності місцевого самоврядування можна віднести проблеми забезпечення місцевих органів влади фінансовими ресурсами на фінансування їх повноважень. Оскільки передбачені чинним законодавством України місцеві податки і збори, як основне джерело дохідної бази місцевих бюджетів в умовах децентралізації, не відіграють важливої фіскальної ролі, а ті загальнодержавні податки, які традиційно зараховуються до дохідної частини місцевих бюджетів, не віднесені до місцевих податків, то потребують запровадження такі види місцевих податків і зборів, які б за своєю природою виконували не лише фіскальну функцію, а й стимулювали та заохочували підприємницькі структури до створення додаткової вартості та її легалізації [4, с. 143].

Враховуючи високу концентрацію бюджетних коштів на центральному рівні, постійно бракує фінансових ресурсів на рівні місцевої влади, не лише для реалізації делегованих державою повноважень, але і на власні повноваження. Через нестачу власних бюджетних ресурсів для наповнення місцевих бюджетів використовують міжбюджетні трансферти, що впливає на фінансову незалежність і самостійність органів місцевого самоврядування.

Варто зазначити, що у чинному законодавстві основними складовими поняття самостійності місцевих бюджетів є: не включення місцевих бюджетів до державного бюджету України та інших бюджетів; наявність власних і закріплених джерел доходів місцевих бюджетів; право самостійно визначати напрями використання бюджетних коштів; право самостійного використання вільних бюджетних коштів, а також законодавче обмеження можливостей їх вилучення; компенсація державою додаткових видатків органів місцевого самоврядування, які виникають внаслідок рішень, що приймають органи державної влади [5, с. 3].

Отже, в умовах реформи децентралізації надається більше повноважень та самостійності місцевим бюджетам. Проте, на нашу думку, не всі новостворені адміністративно-територіальні одиниці (об'єднані територіальні громади) є фінансово спроможними та не завжди здатні за рахунок дохідної частини реалізовувати свої функції та завдання.

Список використаних джерел:

1. Берданова О. В. Стратегічне планування місцевого розвитку: Швейцарсько-український проект "Підтримка децентралізації в Україні DESPRO, К. : ТОВ "Софія-А", 2012. 88 с.
2. Сачалко, Ю.М. Проблеми фінансової основи місцевого самоврядування в Україні: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Дніпропетровськ: ГО «Правовий світ», 2015. С. 15–16.
3. Ольшанський, О. В. Консолідація фінансового забезпечення розвитку територіальних громад на засадах децентралізації владних повноважень: державне управління. 2013. № 2. С. 145–152.
4. Вовна Н. І. Доходи місцевих бюджетів: оптимізація формування та резерви зростання. Тернопіль: ТДЕУ, 2006. 203 с.
4. Кириленко О.П Фінансова незалежність місцевого самоврядування URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/11747/1/Фінансова%20незалежність%20місцево%20го%20самоврядування.pdf>.

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА СИСТЕМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Діма В.П.

*здобувачка 4 курсу спец. 281 «Публічне управління та адміністрування» факультету
менеджменту, маркетингу і логістики*

Науковий керівник:

Ніколюк О.В.,

*д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту і логістики
Одеська національна академія харчових технологій*

На прикінці ХХ ст. світ зазнав якісно нових змін, які певною мірою трансформували соціальну, політичну, економічну та державно-управлінські системи світу, в результаті чого будова світоустрою набула нових рис, а процеси глобалізації, з якими пов'язувалися причини злиденності, екологічної кризи та вибух міжнародного тероризму, стали визначальними для долі сучасного людства. Проте цим процесам, безумовно, передувала низка історичних та соціально-економічних (господарських) передумов та факторів [1].

Процес глобалізації, як вважають більшість науковців, виник наприкінці ХХ-го століття, але така думка не у всіх вчених. Для того щоб, дійсно, зробити аналіз впливу глобалізації на систему державного управління потрібно відповісти на питання: «Які основні передумови та фактори виникнення процесу глобалізації?».

О. Лозовицький вважає, що глобалізація є основним процесом, під час якого більша частина соціальної активності здобуває світовий характер, у якому більша частина соціальної активності здобуває світовий характер, у якому географічний фактор втрачає свою важливість або стає незначним у встановленні й підтримці транскордонних економічних, політичних або соціокультурних відносин, що охоплює всі сфери життя сучасного суспільства [2].

Як зазначає В. Зозуля, під час глобалізації відбуваються зміни всіх сфер суспільного життя, обрання державами своїх стратегій подальшого розвитку, виникає потреба в збереженні національних особливостей розвитку, що, у свою чергу, дозволить протистояти глобалізаційним викликам та забезпечити сталий розвиток держави. У контексті глобалізаційних процесів зростає роль демократичного врядування, спостерігається їх взаємозв'язок [3].

Глобалізація – це процес об'єднання безлічі країн для роботи над спільними цілями. На мою думку не тільки об'єднання країн, а якщо брати час до ХХ ст. то це племена, народи. Це означає, що початок глобалізації почався набагато раніше.

Факторам та передумовами для виникнення процесу глобалізації стали закінчення холодної війни та швидкий розвиток інформаційних технологій, завдяки яким зросли можливості доступу до інформації у світі. Тобто, настає інформаційна революція яка дає можливість спростити глобальність світу. Вплив інтернету в наш час можна назвати глобальним. Тому що він торкається кожної сфери життя людства. Він дає можливість ознайомити нас з новими технологіями, дає можливість об'єднувати народи та культури на відстані багатьох кілометрів.

На даний момент створюється інший спосіб життя - інформаційний. Якщо розглядати інформаційний спосіб життя в темі глобалізації, ми можемо побачити, що в цьому є як від'ємні сторони так і навіпаки. Говорячи по негативні сторони мається на увазі можливість впливу через інтернет на людство або ж збої в технічних процесах, відмова техніки це може викликати глобальні проблеми. Відповідно до цих моментів, які можуть відбуватись, потрібно більше приділяти можливості глобально-інформаційних проблем та розробити дії для уникнення даних проблем.

Сутність глобалізації з позицій антиглобалізму. Антиглобалізм – це політична позиція окремих осіб які проти політичної глобалізації. Політична глобалізація – конкретні дії об'єднаних країн які спрямовують свою загальну діяльність для вирішення глобальних проблем, таких як боротьба з бідністю, терористкою діяльністю, з забрудненням планети, з поширенням та використанням зброї масового враження, глобальне потепління та інше.

Не всі люди бачуть в глобалізації можливість покращення світу, деякі з них знаходять в глобалізацію загрозу. Наприклад, існує думка, що глобалізація призведе до ще більшого збагачення багатих осіб, а бідні будуть не потрібні на цій планеті, або ж глобальні організації призведуть до великих розбіжностей між іншими країнами, та це може призвести до ще більшої глобальної проблеми. Навіть є така думка «глобалізація фактично позначає собою прихід кінця світу». Не є дивним те що до такої глобальної теми, як глобалізація є різні погляди. В глобалізації є дії які спрямовані на вирішення проблем, але вони можуть таким чи іншим способом заподіювати людям незручності життя.

Ідеологія глобалізації та її вплив на систему державного управління. Ідеологія глобалізму являє собою - з'єднаних в одне ціле, при якому кожен з них зберігають свої риси й властивості поглядів, що зводиться в цілому до підкреслення ролі та значення глобальних начал у житті сучасного людства. Ідеологія глобалізації поділяється на дві групи глобалісти та антиглобалісти. Кожна з них по різному відноситься до глобалізації. Наприклад, глобалісти вони позитивно відкликаються про вплив глобалізму на систему державного управління, то ж це можна назвати ідеологією глобалізації. Якщо розглядати держави в ідеології глобалізації то вони можуть конкурувати між собою, адже у них різні ідею, щодо глобалізації. Вони мають різні цінності, менталітет та різні погляди.

У межах даного дослідження ми виходимо із розуміння глобалізації та інтернаціоналізації як двох принципово різних типів суспільного розвитку, які відповідно мають різні передумови свого виникнення. Це безпосередньо пов'язується із тим, що країни, які перебувають на етапі глобалізації та інтернаціоналізації, сповідують принципово різні стратегії розвитку, що тим самим підтверджує, що це є якісно різні типи розвитку. Більшість сучасних дослідників переважною мірою вказують не на стадійність у співвідношенні глобалізації та інтернаціоналізації, а на якісну відмінність у розвитку держав, які обирають одну із таких форм. Підтвердженням цього слугує точка зору, висловлена В. Рамзесом, який стверджує, що “глобалізація є конкурентом інтернаціоналізації, скоріше за все її антитеза, ніж логічне продовження розвитку сучасного світу”. Більше того, дослідник наполягає на тому, що “будь-який процес інтернаціоналізації з необхідністю приводить до посилення взаємозалежності різних держав, а тому є однією із форм прояву глобалізаційного процесу” [4,с. 15].

Висновок: вплив глобалізації на систему державного управління є дуже суттєвим. Кожну хвилину наш світ змінюється і дуже важливо не тільки організаціям які займаються глобальними проблемами вирішувати їх, а й наші керівники держави повинні максимально допомагати зникненню глобальних проблем.

Список використаних джерел:

1. Войтович Р.В. Вплив глобалізації на систему державного управління (теоретико-методологічний аналіз): Монографія / За заг. ред. д-ра філос. наук, проф. В.М. Князева. - К.: Вид-во НАДУ, 2007. - 680 с.
2. Лозовицький О. С. Глобалізація і держава: світовий інтеграційний процес чи регіональний перерозподіл? Наукові записки Інституту політичних етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса. 2011. Вип. 6. С. 124–134.
3. Зозуля В. Вплив глобалізації на демократичне врядування: теоретико-методологічні підходи. Public Administration. 2017. No2(33). С. 14–18.

4. Леонтьева Е., Рамзес В., Юрков С., Мартынов В. Япония и глобализация. - М., 2001. - С. 15-23.
5. Nikoliuk O., Donets L., Klevets M. Reversed forms of globalization and their impact on the system of public administration // Food Industry Economics. 2020. Vol.12, Issue 1. P. 95-100. doi:10.15673/fie.v12i1.1673

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ В ЗСУ

Лисовенко М. С.,

Шеванов Д. Є.

курсанти Військової академії м.Одеса, 3 курс факультету ПС МТЗ

Науковий керівник:

С. С. Стоянова-Коваль

д.е.н., професор кафедри забезпечення військ(сил)

Військова академія, м.Одеса

Україна перебуває у процесі впровадження державного внутрішнього фінансового контролю відповідно до зобов'язань, взятих в рамках реалізації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Однак прогрес у впровадженні державного внутрішнього фінансового контролю до сьогодні залишається недостатнім. Керівники різних рівнів не повною мірою усвідомлюють свою відповідальність щодо забезпечення ефективного управління бюджетними коштами та ресурсами, не розуміють сутності державного внутрішнього фінансового контролю, зокрема внутрішнього контролю. Впровадження нової моделі внутрішнього контролю спрямоване на посилення відповідальності керівників за управління і розвиток установ в цілому (управлінська відповідальність та підзвітність).

Ціль удосконалення внутрішнього контролю – якісне виконання бюджетними установами завдань з планування та організації діяльності, формування адекватної структури внутрішнього контролю, нагляд за здійсненням внутрішнього контролю та управління ризиками для досягнення мети, і створення системи прийняття рішень, зокрема фінансових, на принципах законності, економічності, ефективності, результативності та прозорості. Запровадження та функціонування системи внутрішнього контролю направлене на ефективне, економне та результативне використання ресурсів, які надаються платниками податків для розвитку та життєдіяльності Збройних Сил України. Тому, розкриття питань пов'язаних з організацією функціонування нової системи внутрішнього контролю є актуальним питанням в ЗСУ

Основне завдання системи державного контролю полягає у підвищенні ефективної діяльності органів державної влади щодо захисту інтересів держави та її громадян шляхом посилення відповідальності цих органів та їх посадових осіб за виконання покладених на них обов'язків. Такий контроль за своєю сутністю може і повинен здійснюватися від імені держави спеціальними органами контролю, не пов'язаними будь-якими іншими функціями. Реалізація внутрішніх і зовнішніх функцій держави неможлива без використання фінансових ресурсів, які акумулюються в централізованих і децентралізованих грошових фондах і створюють фінансову основу для існування самої держави. Зміст фінансової діяльності держави розкривається на окремих стадіях формування та використання державних коштів, які визначаються особливостями її здійснення: а) на стадії формування бюджетних фондів; б) на стадії їх розподілу; в) на стадії їх використання по регіонах і галузях національної економіки; г) на стадії контролю

за рухом бюджетних коштів.

Слід зазначити, що якщо перші три стадії руху бюджетних коштів і фінансової діяльності слідує одна за одною, то для контролю характерна певна подвійність: по-перше, він має наскрізний характер і здійснюється на кожній стадії руху грошових коштів; по-друге, виступає як підсумковий етап у русі фінансових ресурсів держави.

Отже, контроль завжди має функціональне призначення і виникає на кожній стадії управлінського процесу. Державний фінансовий контроль є однією з найбільш важливих функцій державного управління, яка полягає у сприянні реалізації фінансової політики держави, забезпеченні процесу формування і ефективного використання фінансових ресурсів держави для досягнення поставлених нею цілей у сфері розподільчих відносин

Державний фінансовий контроль реалізується за допомогою створеної державою системи органів державного фінансового контролю. Ця система представляє собою елемент загальної структури контролюючих органів держави і разом з тим виступає як найважливіша частина того фінансового механізму, за допомогою якого держава реалізує свою фінансову політику. Потрібно підкреслити, що в суспільстві, побудованому на демократичних принципах, зокрема, на принципі розподілу влади, діяльність державного фінансового контролю охоплює не тільки потреби органів виконавчої влади у фінансовому контролі, але і потреби контролю суспільства за діяльністю самої виконавчої влади, перш за все в матеріально-фінансовій сфері.

Станом на сьогодні, актуальність використання стратегічних комунікацій у розбудові дієвих механізмів взаємодії між учасниками не викликає сумнівів. Управління ризиком є елементом ризик-орієнтованого внутрішнього контролю та, як свідчить практика, може бути застосований до будь-якого процесу, який передбачає наявність чітко окресленої мети та учасників, що забезпечують її досягнення. Стратегічні комунікації відповідно до визначення прийнятого Політикою стратегічних комунікацій НАТО тлумачаться як: скоординоване й відповідне застосування комунікативних можливостей та роботи Північноатлантичного альянсу – громадської дипломатії. Ключовими етапами процесу реалізації стратегічних комунікацій відповідно до результатів є: аналіз ситуації; дослідження проблеми; комунікаційні ризики та потенційні можливості; стратегічно-операційні завдання; суб'єкти стратегічної комунікації; стратегічно-комунікаційна стратегія; стратегічно-комунікаційна тактика; оцінка ефективності; період часу і бюджет.

Перспективи дослідження полягають у підвищенні ефективності процесу стратегічних комунікацій за рахунок імплементації управління ризиком, тобто ідентифікації небажаних подій, що можуть завадити досягненню поставлених цілей (мети) та превентивного вироблення управлінських рішень по їх недопущенню. Разом з тим, для успішного управління ризиком у стратегічних комунікаціях, перш за все, необхідно провести відповідну ідентифікацію можливих ризиків шляхом аналізу наявних джерел інформації з обов'язковим інтерв'юванням фахівців із стратегічних комунікацій. Результатом чого, може бути сформована база даних ризиків у стратегічних комунікаціях, що дозволить превентивно виробити відповідні заходи реагування та протидії, що у свою чергу дасть змогу впровадити дієві заходи контролю по моніторингу у контексті їх недопущення. Слід зазначити, що управління ризиком є елементом внутрішнього контролю, що активно впроваджується у системі Міністерства оборони України та Збройних силах України відповідно до реформування та розвитку Державного внутрішнього фінансового контролю. Також, ідентифіковані ризики мають бути належним чином оцінені. Але, на практиці слід зазначити, що порядок оцінки та сприйняття ризиків є суб'єктивним процесом.

Відповідно наказу Міністерства оборони України від 02 квітня 2019 року №145 "Про затвердження Порядку організації в системі Міністерства оборони України та ЗСУ внутрішнього контролю та управління ризиками" керівнику для прийняття ефективного та вірного рішення необхідно покладатись на рішення прийняте групою з оцінки ризиків

діяльність якої передбачено цим наказом, так як люди поділяються на різні категорії за сприйняттям ризику, ймовірності його виникнення, тобто на ризикофобів та ризикофілів. та виправдало себе у процесі впровадження внутрішнього контролю. Після цього запропонувати керівнику з урахуванням рекомендацій фахівців затвердити запропонований варіант оцінки, або врахування нових рекомендацій із боку керівника відповідального за процес. Перспективами подальшого дослідження, вбачаємо у необхідності проведення аналізу наявних ризиків, що мають місце у процесі налагодження та функціонування системи стратегічних комунікацій.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Порядку організації в системі Міністерства оборони України та Збройних Сил України внутрішнього контролю та управління ризиками (наказ Міністерства оборони України) № 145. (2019). Вилучено з <https://www.mil.gov.ua/diyalnist/vnutrishnij-kontrol.html>.
2. Основні засади здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів (Постанова Кабінету Міністрів України) № 1062. (2018). Доступно з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1062-2018-%D0%BF#Text>.

METHODS OF IMPROVING ELECTRONIC DOCUMENT CIRCULATION AT STATE ENTERPRISES

K.P. Lukianchuk

Applicant for 1 bachelor's degree in higher education, Institute of Business, Economics and Information Technology

O.O. Hratiotov

Applicant for 2 master's degree in higher education, Institute of Business, Economics and Information Technology

Supervisor:

H.O. Hratiotova

Candidate of Economic Sciences, Senior Lecturer of the Department of Public Administration Odessa National Polytechnic University, Odessa

With the unsystematic implementation of electronic document management in enterprises, as a rule, there is a transfer of existing document management technologies in the enterprise, but with the use of computer technology. Therefore, any shortcomings that existed in the process of document management before the introduction of accounting computer software can have an effect in electronic document management. Therefore, the preparation for electronic document management should begin with a clear planning of stages and stages of implementation, starting with the analysis of the process of documenting financial and economic activities for previous periods. The best way to do this is an audit. However, under certain conditions, you can limit yourself to a detailed examination of the document flow in the economic, financial and production activities of the enterprise and only after eliminating the shortcomings to begin to implement electronic document management. Although clear planning of the process of implementation of electronic document management makes it possible to eliminate a number of problems of manual document management, but there are new specific problems of the electronic document management.

Document circulation at the state enterprises since the integration of information technology were transferred from traditional to electronic.

Chief Specialist of the Department of Civil Legislation and Entrepreneurship Yu.V.Chirsky notes that the law defines that an electronic document is a document in which

information is recorded in the form of electronic data, including mandatory details of the document, in particular, an electronic digital signature. Moreover, the legal force of an electronic document cannot be denied solely because it has an electronic form. [1]

One of the examples of an electronic document is a single state register of declarations of personas, authorized to perform state functions or local government. It needs an electronic signature, electronic digital signature keys and more.

But not only the register of declarations of persons can clarify the concept of «electronic document management». Due to the spread of the trend of remote («online») work, civil servants need to obtain such information technology tools that will help them work in a team with official documents, regardless of the location of the employee.

Recently, a new document management system Megapolis.DocNet was introduced. In this thesis, I propose to consider this tool for workers of state enterprises as the new method of improving electronic document circulation.

Megapolis.DocNet is a new way of organizing electronic document management systems in various companies, including state-owned enterprises and government agencies.[2]

This system was developed by a concern Intecracy Group, which included the companies such as InBase and Softline.[3]

The main features of this information technology tool are:

- preparing, coordination and registration documents;
- monitoring and control of the task execution process;
- providing messages and reminders;
- working with documents offline;
- availability of a mobile application;
- management of contracts and powers of attorney;
- automation of the process of processing applications from citizens;
- design of reports and analysis;
- availability of electronic archive;
- maintaining the organizational structure and staffing [4].

All these main features of this toolkit are competent for the field of state-owned enterprises. Further, I suggest you to consider the additional features of Megapolis.DocNet, which will be the most attractive for state-owned enterprises:

- fully functional web client;
- ability to scan and recognize documents;
- supportable usage of the ukrainian signature CA and RSA;
- automation of the territorially distributed structure;
- establish of a high degree of security and protection of information;
- in its own document exchange center (integration with CMEA CMO);
- in the built storage of documents [5].

Summarizing all the above, we get the following result: due to the pandemic situation in the world, in particular in Ukraine, state-owned enterprises had to immediately upgrade electronic document management systems so that the civil servant could work remotely without physically contacting his colleagues and citizens, but at the same time to continue cooperation with them. Therefore, the Intecracy Group concern proposed the solution: the Megapolis.DocNet electronic document management system. The main functions and additional features of this information technology tool are competent enough to integrate Megapolis.DocNet into the document management system in Ukrainian state-owned enterprises. In my opinion, this system is currently the most effective new method of electronic document management of the Ukrainian government, but it should be noted that in practice this system is difficult for workers, but it is a normal process when the employee encounters new information processing tools. After some time, the civil service worker will fully understand the system as a user and the efficiency of work in state-owned enterprises will increase even more.

The main problems of electronic document management were systematized and highlighted, options for solving these problems were considered. Most of these problems can be solved at the enterprise level through the proper implementation and use of electronic document management, namely: training of accounting staff, the use of more powerful equipment and improved software and hardware, and so on. However, the problem of legal confirmation of electronic accounting documents can be solved only if there is an appropriate legal framework at the state level. Therefore, there is a need to develop a clear list of recommendations for legal confirmation of electronic documents in order to further implement them at the legislative level.

References:

1. Electronic resource: Чирський Юрій Вікторович // Запровадження системи електронного документообігу в Україні// https://minjust.gov.ua/m/str_7546.
2. Electronic resource: Система електронного документообігу Megapolis.DocNet // <https://inbase.com.ua/ua/megapolis-docnet.html>.
3. Ivakhnenkov SV Information technologies in the organization of accounting: history, theory, prospects / Zhytomyr. Engineering and Technology Institute. - Zhytomyr: ASA, 2001. - 414 p.
4. Nikolashin AO Legal confirmation of electronic accounting documents. Collection of scientific works of the Podolsk State Agrarian and Technical Academy / Ed. prof. E. Bahmata. - Kamyanets-Podilsky, 2004. - №12, Volume 2. - P. 219-221.
5. Electronic resource: Система електронного документообігу Megapolis.DocNet // <https://inbase.com.ua/ua/megapolis-docnet.html>.

ВИДИ ТА ФУНКЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ В ДЕРЖАВНИХ ОРГАНАХ ВЛАДИ

Нестерванська Е. С.

здобувачка ступеня бакалавр, І курс, Інститут бізнесу, економіки та інформаційних технологій

Науковий керівник:

С.П. Гординський

*асистент кафедри публічного управління та адміністрування
Державний університет «Одеська політехніка», м. Одеса*

На сьогодні, на жаль, немає загального визначення таким поняттям, як «організаційна культура» та «організаційна культура державної служби» і це пояснюється складністю основних складових цих понять: по-перше, відсутнє стале розуміння поняття «культура», а по-друге, відсутнє єдине визначене розуміння змісту та сутності поняття «державна служба». Тому запропоновано розглянути думку міжнародних фахівців, дослідників та науковців щодо цієї тематики та підбити підсумки на основі цього матеріалу та власного судження.

Організаційна культура, на думку багатьох дослідників, є відносно новим, складним та самостійним поняттям, який відображує взаємодію та взаємовплив двох його складових – організації і культури.

Із великої кількості існуючих наукових визначень поняття «організаційна культура» однією із найточніших є думка американського фахівця управління Е. Шейна. Він вважає, що організаційна культура - це «набір прийомів, методів і правил вирішення проблем зовнішньої адаптації і внутрішньої інтеграції працюючих, правил, що дійсно працювали в минулому і не втрачають своєї актуальності на сьогодні. Ці правила і

прийоми є основоположним та ключовим моментом у виборі прийняттого способу дії, аналізу і прийняття рішень» [1].

Якщо говорити про організаційну культуру детальніше, а саме, її діяльність у сфері державного управління, можна розглянути інше, більш вузьке трактування цього поняття. Ось наприклад вітчизняний науковець Н. Липовська пропонує своє розуміння організаційної культури в органах державного управління, а саме визначає її, як «філософію», тобто її призначення, що дає сенс існуванню даної організації та її специфіку порівняно з іншими, показує взаємозв'язки державних органів зі співробітниками та клієнтами, що визначає норми, принципи діяльності й поведінку державних службовців, а також вихідні, базові положення, цінності, що ними приймаються [2].

Та, щоб повністю зрозуміти сутність та природу поняття організаційної культури в органах державної влади, було запропоновано найбільш повне та розгорнуте тлумачення її, як системи суспільно визнаних норм діяльності, як формальних, так і неформальних, індивідуальних і групових інтересів, звичаїв і традицій, особливостей поведінки робітників даної державної організаційної структури, стилю керівництва, показників задоволеності державних службовців умовами праці, рівнем взаємного співробітництва і сумісності співробітників між собою і зі своєю організацією, перспектив стійкого розвитку і надійності всієї системи в цілому [3].

З досліджень багатьох науковців та фахівців з публічного управління видно, що організаційна культура органів державної влади та місцевого самоврядування формується на підставі чотирьох ключових факторів:

- нормативно-правових актів та документів;
- уявлення та ціннісних орієнтацій керівників державних органів;
- колективного професійного досвіду діяльності державних службовців;
- поглядів і цінностей, що були привнесені новими членами організації та вже устаткованих звичаях та традиціях.

Вже довго багатьма дослідниками розглядаються різні моделі та типи організаційної культури в органах державної влади і точного визначення ще немає, тому пропонується розглянути декілька варіантів суджень з цього приводу.

Велика кількість науковців є прихильниками саме такого розрізнення основних історичних видів організаційної культури, а саме:

- органічна – згода з загальноприйнятою ідеєю, цілями та задачами державного органу - управління і комунікації устанавлюються без конфліктів;
- підприємницька – наявність індивідуальної творчості та вільної ініціативи – комунікації інтенсивні і непередбачувані, а керівництво виключно демократичне;
- бюрократична – наявність чітко визначених цілей і задач, впевненого, сильного керівництва та зрозумілих правил комунікації;
- партисипативна – повна наявність і повноцінна реалізація демократичних принципів керівництва і комунікацій [4].

Науковець Р. Акофф виділяє такі види організаційної культури органів державної влади, як:

- корпоративна – для неї характерна централізована структура, високий рівень залучення державних службовців до вибору засобів для досягнення поставлених цілей державної служби;
- консультативна, що характеризується владними відносинами, які базуються на принципі «лікар-пацієнт»;
- «партизанська», якій притаманні низькі рівні залучення державних службовців до встановлення цілей і вибору засобів для досягнення цих цілей державної служби;

- підприємницька, що характеризує види організаційної культури, якими керують відповідно до цілей або результатів [5].

Якщо розглядати внутрішню структуру організаційної культури органів державної влади, то загальноприйнятими складовими компонентами вважають:

- прийняту систему управління в органах державної влади;
- методику вирішення конфліктів;
- діючу систему комунікації в державних органах влади;
- статус особи в органах державної влади;
- прийняті символи конкретного органу, тощо.

Разом із видами та структурою організаційної культури, досить часто науковці та дослідники даної теми ведуть дискусії щодо її функцій. Однією з думок фахівців з цієї теми є те, що організаційна культура державної служби виконує дві основні функції:

1. Внутрішньої інтеграції державних службовців завдяки:

- визнанню загальної мови спілкування і єдиної, зрозумілої для всіх державних службовців термінології;
- формуванню груп односторонніх за напрямком професійної діяльності, а також принципів включення і виключення з такої групи;
- створенню механізму закріплення визначеного статусу за окремими державними службовцями, а також наділення їх владою або позбавлення прав;
- формуванню оцінок, що стосуються того, що в поведінці співробітників бажано, а що ні, створення внутрішньої культури державних службовців.

2. Зовнішньої адаптації державної служби завдяки виробленню місії державного органу, його цілей і засобів їх досягнення [6].

Підбиваючи підсумки, можна зробити логічний висновок. Спираючись на виявлені особливості та основоположні фактори організаційної культури органів державної влади та проаналізувавши підходи щодо визначення поняття «організаційна культура» можна сформулювати таке актуальне визначення поняття «організаційна культура державних органів влади». Це система морально-етичних норм, цінностей, звичаїв та традицій, символів, правил, заборон, обов'язків, що притаманні державній службі, які становляться в процесі взаємодії та співпраці державних службовців у межах певного державного органу, поділяються всіма членами цієї служби, визначають їх поведінку та діяльність та сприяють досягненню цілей державної служби. Це рівень розвитку державної управлінської системи, в якому професіоналізм, компетентність, моральні принципи державних службовців мають підтримувати цей рівень та створювати кращі умови для її найбільш ефективного впливу на реальне життя громадян. На сьогоднішній день в Україні створюється нова соціальна система, тому це завдання набуває особливого значення для забезпечення виходу громадян на цивілізований шлях розвитку. Тому зараз дуже важливо, щоб усе керівництво кожного державного органу влади та місцевого самоврядування переглянуло можливості власної системи управління і звернуло увагу на новітні технології мотивації та оцінювання своїх службовців з метою досягнення високоякісного рівня організаційної культури, що забезпечить реалізацію визначених цілей органів державної влади.

Список використаних джерел:

1. Шэйн Э. Х. Организация и лидерство / пер. с англ. под ред. В. А. Спивака. - СПб: Питер, 2002. — 336 с: ил. — (Серия «Теория и практика менеджмента»).
2. Липовська Н. Організаційна культура як фактор стабілізації державної служби / Н. Липовська // Актуал. пробл. держ. упр.: зб. наук. пр. / редкол. : С. М. Серьогін (гол. ред.) [та ін.]. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2002. – Вип. 3 (9). – С. 202-215.
3. Гайдученко С.О. Управління організаційною культурою у сфері державної служби / [Електронний ресурс]. – Режим доступу

:https://mmgh.kname.edu.ua/images/Gayduchenko/a_management_an_organizational_culture_is_in_the_field_of_government_service.pdf

4. Організаційна культура в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування: Методичні рекомендації / [уклад.: Гамаюнов В.Г., Горбенко Н.В.]. – Донецьк, 2009. – 26 с

5. Чепак В. Організаційна культура / В.Чепак // Соціологічна енциклопедія; уклад. В.Г. Городяненко.- К. : Академвидав, 2008. – С.260

6. Гайдученко С.О. Організаційна культура як об'єкт управлінської діяльності у сфері державної служби / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://mmgh.kname.edu.ua/images/Gayduchenko/an_organizational_culture_as_object_of_administrative_activity_is_in_the_field_of_government_service.pdf

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МАЛОГО БІЗНЕСУ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ МЕХАНІЗМІВ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Піскун Д. А.

*здобувачка ступеня бакалавр, 3 курс, юридичний факультет
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

О. І. Лісова

аспірант, викладач

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Проблемні аспекти функціонування та подальшого розвитку малих підприємств в Україні обумовлюється тим, що, на сьогодні малий бізнес найменш забезпечений державною підтримкою, не викликає зацікавленість інвесторів як вітчизняних так і нерезидентів. Недооцінка малого підприємництва, невизнання його економічних і соціальних можливостей можна кваліфікувати як стратегічний прорахунок, який може призвести до багатьох негативних наслідків. Негативний вплив фінансової кризи на економіку України закономірним чином позначився й на розвитку таких підприємств. Мова йде про малий бізнес, який не має достатніх ресурсів та страхових елементів для самостійного подолання кризи, який з кожним днем лише посилюється [1].

В останній час, у зв'язку із пандемією погіршилось фінансове становище у всьому світі, у тому числі і в Україні. Найбільш постраждав саме малий бізнес. Адже, на початку карантинних обмежень українські компанії зазнали значних збитків. Найбільш вразливим був малий бізнес, який не мав можливості створити додаткової «фінансової подушки» задля забезпечення безперебійного свого функціонування. Юридичні особи, як суб'єкти підприємницької діяльності та як «осередок» малого бізнесу, опинилися віч-на-віч з низкою проблем у процесі виконання ними своїх господарсько-фінансових зобов'язань, наприклад, таких як: неможливість здійснення закупок і поставок в обумовлені та закріплені домовленостями сторонами строки, що призводить не лише до неналежного виконання зобов'язань, а й тягне за собою застосування штрафних санкцій за порушення умов договору; зменшення обсягу продаж, нестача фінансів для оплати оренди та заробітної плати персоналу.

Щодо потенціалу подальшого розвитку малих підприємств, то він взагалі залишається нереалізованим. Існують безліч економічних і адміністративних перешкод для створення нових підприємств на ринку і розвитку їх подальшої діяльності. Дедалі більше людей змушенні перебувати «в тіні» через нестабільне законодавство [2].

Так, в першу чергу, державне управління має зосереджуватись на створенні умов для самостійної підприємницької діяльності. Мова йде про те, що коли держава створить сприятливі умови для функціонування та розвитку наразі існуючих підприємницьких структур та вільного входження до лав малого бізнесу, то в свою чергу підприємницький потенціал здатний виступити потужним ресурсом у вирішенні, як соціальних проблем (прикладом є: подолання безробіття й зниження соціальної напруги в країні), так і фінансових проблем (тобто, сприятиме наповненню бюджетів різного рівня та покращенню економіки регіонів і держави в цілому) [3].

З точки зору негативних аспектів, з точки зору автора, можна виділити наступне: майже 40% суб'єктів підприємницької діяльності втратили робочі місця та більше не згодні повертатися до ведення бізнесу; лише 54% мали легальну можливість працювати під час карантинних обмежень; значно зменшилась кількість поставок та реалізація товарів; збільшились податки на підприємствах; погіршився стан економіки в Україні; підвищився рівень корупції; виявилась недостатня підтримка з боку держави [4].

Підсумовуючи вищесказане, автор наводить наступну статистику щодо негативного впливу карантину та карантинних обмежень на функціонування та розвиток малого бізнесу та мікробізнесу в державі, а саме: суб'єкти підприємницької діяльності:

- втрачають до 75% від доходів;
- 18% розглядають варіант ліквідації підприємства;
- 26% виплачують заробітню плату працівникам у встановленому трудовим кодексом розмірі;
- 48% не планують жодних скорочень штату.

В цілому в Україні за час карантинних обмежень, втратили роботу 1,3 млн. фізичних осіб та 277 тис. юридичних [5].

Проведений автором аналіз, дає змогу надати йому прогнози щодо подальшої можливості функціонування малого бізнесу під час карантинних обмежень. Так, якщо аналізувати ті підприємства, які припинили роботу, то вони складають вже близько 29%, а це переважно представниками мікробізнесу, 6% - господарські підприємства, представники малого бізнесу з часткою мікробізнесу які повністю закрили бізнес, 25% - мають змогу протриматись не більше 2-3 місяців, 8% - тих, які скоріш за все протримаються не більше 4-6 місяців [6].

Позитивним є те, що, уряд розробив антикризову програму кредитування для мікро- та малого бізнесу, яка передбачає позики під 0% для погашення корпоративних боргів та кредити із ставкою 3% для виплати оренди, податків, комунальних послуг та заробітньої плати; відміна штрафів та штрафних санкцій за порушення податкового законодавства; мораторій на податкові перевірки та відстрочки на подання декларацій; орендна плата за землю державної та комунальної власності тимчасово не нараховуватиметься. З новою хвилею COVID-19, був підписаний Закон України «Про надання допомоги застрахованим особам на період здійснення обмежувальних протіепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» № 1358-IX, який Верховна Рада ухвалила 30 березня [7].

Проаналізувавши дану проблематику, автор може надати наступний перелік рекомендованих рішень, які можуть сприяти подоланню сьогоденних проблем малого бізнесу. Автор пропонує запровадити на державному рівні «гнучкий» карантинний режим. Доречним буде дозволити працювати тим закладам та підприємствам, які можуть вести свою роботу з дотриманням вимог карантину. Звичайно, такий карантинний режим вимагає подальших заходів контролю з боку державних служб, постійного моніторингу епідеміологічної ситуації та швидкого реагування на будь-які коливання в кількості нових випадків захворювання. Саме, цей варіант виходу з економічної кризи не виключає її повністю, але зменшує потребу в державній підтримці. Перш за все, щоб дати бізнесу час на відновлення, було б доцільним продовжити пільгові умови і після карантинних

обмежень. Також існує потреба у поступовому впровадженні відповідних структурних змін, як наприклад перехід на цифрові технології чи створення антикризового фонду, оскільки малий бізнес потрібно структурувати та постійно підтримувати. Щоб уникнути «напівзаходів», потрібно дослуховуватися до думки засновників малого бізнесу, контролювати їх потреби та вирішувати основні проблеми.

Список використаних джерел:

1. Братута О. Загальна характеристика та оцінка нормативнозаконодавчої бази системи регулювання регіонального розвитку в Україні. Регіональна економіка. 2005. С.7-13.
2. Олена Еро. «Як підтримати малий бізнес в Україні?». Наук. стаття. 2020. URL: <https://eba.com.ua/>.
3. Воронько, О. А. Керівні кадри: державна політика та система управління: навч. посіб. К.: Вид-во УАДУ, 2002. С. 152.
4. Яна Милюкова. Валерія Житкова. «Пішли з ринку, втратили виручку, скоротили працівників: як малий бізнес пережив карантин». Наук. стаття. 2020. URL: <https://www.forbes.ru/biznes>.
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Марія Квіцінська. «У нерівних умовах: як держава (не) рятує малий бізнес на карантині». Онлайн видання. Українська правда. 2020. URL: <https://www.epravda.com.ua/>.
7. Закон України «Про надання допомоги застрахованим особам на період здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2». Відомості Верховної Ради України (ВВР) від 09.04.2021 р.

ПОСТІЙНІ КОМІСІЙНІ РАДИ

Самброс С. А.

*здобувач ступеня магістр, групи ОЛ – 161
Інститут бізнесу, економіки та інформаційних технологій*

Науковий керівник:

В. В. Лебедєва

*д.е.н., професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування
Державний університет «Одеська політехніка»*

На сьогоднішній день дуже різким стало питання роботи державної служби загалом, в тому числі і роботи постійних комісій у будь яких органах влади, місцевих чи центральних органах влади.

Постійні комісії ради є органами цієї ради, що обираються з числа її депутатів, для вивчення, попереднього розгляду і підготовки питань, які належать до її відання, здійснення контролю за виконанням рішень ради, її виконкому. Постійні комісії є підзвітними та підконтрольними раді і відповідальними перед нею, їхня система визначається радою самостійно з урахуванням важливості проблем економічного, соціально-культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, а також інших факторів.

Загалом, утворюються постійні комісії з таких питань: бюджету та соціально-економічного розвитку; землекористування; комунальної власності; регламенту та депутатської етики; підприємництва та промисловості; транспорту та зв'язку; охорони здоров'я та соціального захисту; житлово-комунального господарства; екологічної політики [1 с. 17].

В селах і селищах створюють зазвичай декілька постійних комісій, які охоплюють усі напрями діяльності. В районних, обласних і міських радах обласного значення, перелік постійних комісій значно більший, вони створюються з урахуванням специфіки відповідних адміністративно-територіальних одиниць.

Постійні комісії обираються радою на строк її повноважень у складі голови і членів комісії. Місцеві ради можуть встановлювати мінімальний допустимий кількісний склад постійної комісії. Питання структури комісії вирішуються відповідною комісією. Із складу членів комісії обирається заступник голови і секретар постійної комісії. Для вивчення питань, розробки проектів рішень ради постійна комісія може створювати підготовчі комісії і робочі групи з залученням представників громадськості, вчених і спеціалістів.

Депутати комісій працюють у постійних комісіях на громадських засадах, винятком є лише голови постійних комісій з питань бюджету обласних рад, за їх рішенням вони можуть працювати на постійній основі. До складу постійних комісій не можуть бути обрані сільський, селищний, міський голова, секретар сільської, селищної, міської ради, голова районної в місті, районної, обласної ради, їх заступники.

Порядок організації роботи постійних комісій визначається регламентом та Положенням про постійні комісії, що затверджуються радою [3 с. 19].

Постійні комісії здійснюють такі функції: вивчення, попередній розгляд і підготовка питань, які належать до відання ради; контрольну; номінаційну.

Постійні комісії за дорученням ради або за власною ініціативою попередньо розглядають проекти програм соціально-економічного і культурного розвитку, місцевого бюджету, звіти про виконання програм і бюджету, вивчають і готують питання про стан та розвиток галузей господарського і соціально-культурного будівництва, інші питання, які вносяться на розгляд ради, розробляють проекти рішень ради і готують висновки з цих питань, виступають на сесіях ради з доповідями та співповідями [3 с. 21].

Виконуючи контрольну функцію, постійні комісії ради вивчають діяльність підзвітних і підконтрольних раді та виконкому органів, а з питань, віднесених до відання ради, — місцевих державних адміністрацій, підприємств, установ, організацій та їх посадових осіб, подають за результатами перевірки рекомендації; здійснюють контроль за виконанням рішень ради та виконкому. В рамках номінаційної функції вони попередньо розглядають кандидатури осіб, які пропонуються для обрання, затвердження, призначення або погодження радою, готують висновки з цих питань.

Організація роботи постійної комісії ради покладається на голову комісії, який скликає і веде засідання комісії, дає доручення її членам, проводить розподіл функціональних обов'язків між ними, представляє комісію у відносинах з іншими органами, об'єднаннями громадян, підприємствами, установами, організаціями, громадянами, підписує проекти рішень місцевої ради та інші документи, організовує роботу по реалізації висновків і рекомендацій комісії. У разі відсутності голови комісії або неможливості ним виконувати свої повноваження його функції здійснює заступник голови комісії або секретар [1 с. 7].

Основною організаційною та виконавчою формою роботи постійних комісій є засідання, яке скликається в міру необхідності (як правило, один раз на місяць) і є правомочним, якщо в ньому бере участь не менш як половина від загального складу комісії. Порядок скликання позачергових засідань визначається положенням про

постійні комісії. У засіданні постійної комісії беруть участь депутати — члени комісії, інші депутати та запрошені на засідання комісії особи.

За результатами вивчення і розгляду питань постійні комісії готують висновки і рекомендації, які приймаються більшістю голосів від загального складу комісії і підписуються головою комісії, а в разі його відсутності — заступником голови або секретарем комісії. Рекомендації постійних комісій підлягають обов'язковому розгляду органами, підприємствами, установами, організаціями, посадовими особами, яким вони адресовані. Про результати розгляду і вжиті заходи повинно бути повідомлено комісіям у встановлений ними строк [2 с. 17].

Список використаних джерел:

1. Виконавча влада і адміністративне право / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К. : Ін-Юре, 2017. – 668 с.
2. Коліушко І. Виконавча влада та проблеми адміністративної реформи в Україні / І. Коліушко. – К. : Факт, 2017. – 260 с.
3. Положення про Київську районну адміністрацію Одеської міської ради (у новій редакції)//Затверджено рішенням Одеської міської ради № 1934-VII від 26.04.2017р.

**ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ЗМІСТУ ПОНЯТТЯ
«АДМІНІСТРАТИВНА ПОСЛУГА»**

Сафронова В. К.

*здобувачка ступеня бакалавр, 4 курс,
спец. 281 «Публічне управління та адміністрування»*

Науковий керівник:

Є. М. Сита

*к.е.н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування,
Державний університет «Одеська політехніка»
м. Одеса*

Актуальність дослідження полягає в тому, що сьогодні адміністративні послуги потрібно досліджувати для покращення якості надання та задоволення потреб населення та держави. Відсутність єдиного погляду на категорію «адміністративна послуга» зумовлює її доктринальний аналіз, враховуючи наявність широкої палітри трактувань учених з галузі державного управління, а також політологів та представників інших галузей.

Метою дослідження є проведення аналізу теоретичних підходів щодо змісту поняття «адміністративна послуга» та з'ясування його сутності в доктрині публічного управління.

При аналізі визначень поняття «адміністративна послуга», можна зазначити, що в останні часи з'явилося велика кількість зарубіжних та вітчизняних науковців, які вивчають та розглядають дане питання.

Дослідження поняття «адміністративна послуга» розпочнемо з визначення загального поняття "послуга". Слід зауважити, що найбільшого розповсюдження отримало формулювання послуги саме як економічної категорії. Ідея обміну послугами та науковий напрям організації надання послуг був уперше представлені Ж. Сеємом у його «Трактаті з політичної економії», написаному у 1803 р. Він вважав, що в процесі виробництва утворюються не стільки матеріальні блага, як послуги, і навіть відносини

між робітником та капіталістом він розглядав як обмін послугами.

Офіційне визначення терміну «адміністративна послуга» надається у Законі України «Про адміністративні послуги» від 06.09.2012 р. № 5203 – VI, а саме: це результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну, чи припинення прав та/або обов'язків такої особи [1].

Сороко В. М. [2] зазначає що, державні і муніципальні послуги, які здійснюються органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування за типом безпосереднього надання кінцевим споживачам, а Писаренко Г.М. [3] – та частина публічних послуг, які надаються органами виконавчої влади та місцевого самоврядування і надання яких пов'язане з реалізацією владних повноважень.

У науковій літературі має місце ще таке поняття, як «неадміністративна послуга». Тимошук В.П. [4] у своїх наукових спостереженнях зазначає, що це послуги, які не пов'язані з прийняттям владних рішень.

Таким чином, загальновизнаною ознакою адміністративних та неадміністративних послуг є наявність звернення споживача за послугою, а відмінним – те, що адміністративна потребує прийняття владного рішення у вигляді документа, а неадміністративна не потребує таких рішень.

Венедіктова І. В. [5] класифікує публічні послуги за допомогою такого чинника, як інтерес:

- публічні послуги, що надаються хоча і на вимогу приватного інтересу, проте мають соціальне призначення, розглядаються суспільством позитивно і гарантовані кожному;
- публічні послуги, потреба в яких виникла поєднанням приватного і публічного інтересів через обов'язки громадянина вчиняти певні дії для власного блага;
- публічні послуги, пов'язані з суто публічним інтересом або державними функціями, що спрямовані на задоволення приватного інтересу.

Так, згідно з цією класифікацією публічний інтерес нерозривно пов'язаний із будь-якою публічною послугою та має суттєве значення для надання якісних послуг громадянам.

Міцкевич Л.А. [6] пропонує класифікацію, на нашу думку виходячи із функціонального підходу, оскільки виокремлює такі публічні послуги:

- ті, що характеризують лише ту сферу діяльності держави, у якій організовується життєзабезпечення населення;
- ті, що уособлюють позитивне державне управління;
- як діяльність державного апарату, що служить платникам податків;
- як функції державних органів;
- як спосіб обслуговування громадян.

В юридичній літературі розрізняють такі види публічних послуг:

- публічні послуги, що забезпечують діяльність загальнозначущої спрямованості, тобто спрямовані на реалізацію суспільних інтересів (цільовий підхід);
- публічні послуги, що мають необмежене коло суб'єктів, які користуються ними (за суб'єктами отримання послуг);
- публічні послуги, що здійснюються органами державного управління, органами муніципального самоврядування або іншим суб'єктом надання господарської діяльності (за суб'єктом надання послуг);
- публічні послуги, які ґрунтуються як на публічній, так і на приватній власності (за формою власності, на базі якої надається послуга).

Підсумовуючи, викладене та враховуючи наведені підходи до визначення «публічні послуги» пропонуємо їх класифікувати за такими групами:

- за суб'єктами надання послуг: органи виконавчої влади, місцевого самоврядування, державні, муніципальні підприємства, установи, організації, об'єднання громадян;

- за суб'єктами отримання послуг: фізичні та юридичні особи;
- за групами послуг: за формою оплати, складовою публічного управління, сферами надання послуг, повноваженнями щодо наданих певних видів послуг;
- за видами послуг: електронні, паперові, індивідуальні, колективні, матеріальні, нематеріальні.

Отже, проведений аналіз теоретичних підходів щодо визначення поняття «адміністративні послуги» свідчить про те, що погляди науковців досить різноманітні щодо розуміння цієї категорії. Що в свою чергу є сигналом того, що інститут адміністративних послуг в Україні потребує подальшого вивчення та законодавчого врегулювання, оскільки надання адміністративних послуг населенню напряму залежить від ефективності роботи органів виконавчої влади, державних службовців, а також посадових осіб, які беруть участь в наданні адміністративних послуг населенню.

Список використаних джерел:

1. Про адміністративні послуги : Закон України № 5203-VI від 06.09.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua>.
2. Сороко В.М. Діяльність публічної адміністрації з надання послуг українському суспільству: монографія/ В.М. Сороко, А.В. Вишинський, О.Г. Рогожин; за рад. Ю.О. Привалова. – Київ: НАДУ, 2007. – 180 с.
3. Писаренко Г.М. Адміністративні послуги в Україні / Г.М. Писаренко // Актуальні проблеми держави і права. – 2005. – № 26. – С. 160– 165. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.apdp.in.ua>.
4. Тимошук В.П. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / В.П.Тимошук. – К. : Факт, 2003. – 496 с
5. Венедіктоана І.В. Юридична природа публічних послуг / І.В. Венедіктовна // Вісник Харківського національного університету. – 2009. - №841. – с. 88-91.
6. Абраменко Ю.Ю. Публічні послуги та їх роль у забезпеченні якості управління / Ю. Ю. Абраменко [Елекиронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.dridu.dp.ua>

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Серкал С. С.,

здобувачка ступеня бакалавр, 2 курс, Інститут бізнесу, економіки та інформаційних технологій

Науковий керівник:

К.І. Ткач

*д.е.н., професор кафедри публічного управління та адміністрування
Державний університет «Одеська політехніка»*

Важливим елементом реформи місцевого самоврядування в Україні є об'єднання територіальних громад.

Основна мета цього процесу полягає у формуванні спроможного базового елементу місцевого самоврядування – громади.

Об'єднана територіальна громада - це добровільне об'єднання жителів сільської, селищної або міської ради, які межують між собою. Ініціювати об'єднання можуть як голови та депутати місцевої влади, так і самі жителі.

Метою реформи місцевого самоврядування та об'єднання територіальних громад є забезпечення дієвої спроможності місцевого самоврядування самостійно, за рахунок власних ресурсів, вирішувати питання місцевого значення в інтересах жителів громади.

Формування спроможних територіальних громад, розпочавшись у 2014 році, триває і сьогодні та вимагає посиленої уваги й поглибленого дослідження показників їх розвитку, фінансової забезпеченості, а також рівня використання фінансово-економічного потенціалу громад [1].

Станом на початок 2020р. в областях України було сформовано 982 об'єднані територіальні громади (ОТГ). Реформування місцевого самоврядування та децентралізація покликані забезпечити формування фінансово спроможних адміністративно-територіальних утворень базового рівня. Відповідно до результатів досліджень експертів Групи фінансового моніторингу Центрального офісу реформ при Мінрегіоні, основними критеріями формування спроможних об'єднаних територіальних громад визначено чисельність громади не менша 5 - 7 тис. осіб та рівень дотаційності не більше 30 %. За аналізований період в областях України було сформовано 872 спроможні об'єднані територіальні громади.

Найбільше сформовано ОТГ в Дніпропетровській області – 71 із них спроможні - 62 об'єднаних територіальних громад, Черкаській області – 57 із них спроможні 55, Запорізькій та Житомирській – по 56 із них спроможні в Запорізькій області 48, в житомирській – 53, а найменше сформовано громад в Луганській – 18 із них спроможні 17, Закарпатській – 17 із них спроможні 7, Донецькій – 13 із них спроможні 12 об'єднаних територіальних громад.

В Одеській області сформовано 37 об'єднаних територіальних громад, із них спроможні – 31 об'єднаних територіальних громад. За 2015 – 2018 роки було утворено 28 ОТГ, а в 2019 р. – 9 ОТГ. Як свідчать дані таблиці питома вага ОТГ Одеської області до загальної кількості ОТГ по Україні складає – 3,77 %. Питома вага спроможних ОТГ Одеської області до загальної кількості спроможних ОТГ по Україні сягає 3,56 % [2].

Найбільша питома вага ОТГ Дніпропетровської області до загальної кількості ОТГ по Україні і складає – 7,23 %. Питома вага спроможних ОТГ Дніпропетровської області до загальної кількості спроможних ОТГ по Україні сягає 7,11 %. Найменша Донецької області питома вага ОТГ Донецької області до загальної кількості ОТГ по Україні і складає – 1,32 %. Питома вага спроможних ОТГ Донецької області до загальної кількості спроможних ОТГ по Україні сягає 1,38 %.

Розглядаючи статистику доходів загального фонду на 1-го мешканця в об'єднаних територіальних громадах Одещини у I-му півріччі 2020 року, можна виявити, що Визирська ОТГ має найбільший дохід (14514,9 грн.), а найменший дохід (109,4 грн.) у Лиманській ОТГ. Серед інших, Авангардівська ОТГ – 4400,3 грн.; Куяльницька ОТГ – 2636,8 грн.; Окнянська ОТГ – 1967,8 грн.; Кілійська ОТГ – 1499,4 грн.; Таїровська ОТГ – 5507,2 грн.; Шабівська ОТГ – 2483,2 грн.; Березівська ОТГ – 2004,2 грн.; Красносільська ОТГ – 3612,9 грн.; Великомихайлівська ОТГ – 1630,3 грн.; Любашівська ОТГ – 1724,6 грн.; Ширяївська ОТГ – 1702,7 грн.; Мологівська ОТГ – 731,5 грн.; Вилківська ОТГ – 1171,9 грн.; Затишанська ОТГ – 4014,1 грн.; Дальницька ОТГ – 1829,8 грн.; Старокозацька ОТГ – 1456,3 грн.; Великобуялицька ОТГ – 1457,2 грн.; Цебриківська ОТГ – 1507 грн.; Великопосківська ОТГ – 1789 грн.; Маразліївська ОТГ – 1081,2 грн.; Яськівська ОТГ – 877,8 грн.; Знам'янська ОТГ – 1128,3 грн.; Новокальчевська ОТГ – 1915,6 грн.; Коноплянська ОТГ – 1541 грн.; Тузлівська ОТГ – 1453,4 грн.; Розквітівська ОТГ – 1357,9 грн.; Біляївська ОТГ – 2408,4 грн.; Балтська ОТГ – 2117,6 грн.

За критерієм "Доходи загального фонду на 1-го мешканця (без трансфертів)" у громадах Одеської області середній показник складає 2368 грн.

Щодо, ваги суми заробітної плати з нарахуваннями у випадках загального фонду бюджету в I півріччі 2020 р. в ОТГ Одеської області, найбільша питома вага у Лиманській ОТГ (93 %), а найменша у Визирській ОТГ (46 %). Стосовно інших: Авангардівська ОТГ –

53%; Куяльницька ОТГ – 78%; Окнянська ОТГ – 81%; Кілійська ОТГ – 75%; Таїровська ОТГ – 47%; Шабівська ОТГ – 73%; Березівська ОТГ – 86%; Красносільська ОТГ – 78%; Великомихайлівська ОТГ – 89%; Любашівська ОТГ – 83%; Ширяївська ОТГ – 82%; Мологівська ОТГ – 85%; Вилківська ОТГ – 87%; Затишанська ОТГ – 74%; Дальницька ОТГ – 71%; Маяківська ОТГ – 79%; Старокозацька ОТГ – 77%; Великобуялицька ОТГ – 82%; Цебриківська ОТГ – 81%; Великопосківська ОТГ – 84%; Маразлівська ОТГ – 78%; Яськівська ОТГ – 86%; Знам'янська ОТГ – 90%; Новокальчевська ОТГ – 75%; Коноплянська ОТГ – 89%; Тузлівська ОТГ – 82%; Розквітівська ОТГ – 84%; Біляївська ОТГ – 76%; Балтська ОТГ – 73%.

У середньому 78 % видатків загального фонду бюджету ОТГ Одеської області витрачають на заробітну плату з нарахуваннями, а в Маяківській ОТГ цей показник дещо вище середнього і складає 79 %.

Відомо, що громади Одещини в 2021 перерахують до державного бюджету 588164,4 тис.грн. реверсної дотації та отримують 884642,3 тис.грн. базової. Реверсну відрахують дев'ять громад: найбільше - Одеська міська (372425,8 тис. грн), найменше – Таїровська селищна (2254,6 тис. грн). Іншим громадам: 7866,20 тис. грн – Авангардівській громаді; 66319 тис. грн Визирській громаді; 4144,60 тис. грн. Дачненській громаді; 4629,90 тис. грн Нерубайській громаді; 48711,20 тис. грн Чорноморській громаді; 67040,30 тис.грн. Южненській громаді [3].

Отже, наведені дані засвідчують наявність значної диференціації у ресурсному забезпеченні громад. Зважаючи на це, необхідним є спрямування державної економічної та бюджетної політики на підвищення фінансового потенціалу територій, які цього потребують, та здійснення максимально можливого вирівнювання міжрегіональних фінансових диспропорцій з метою забезпечення громадян належним рівнем публічних послуг незалежно від місця їхнього проживання.

Список використаних джерел:

1. На допомогу громадам у формуванні бюджетів – «шпаргалка» від центрального офісу реформ. URL : <http://knt.sm.gov.ua/index.php/en/press/8-novini/7495-na-dopomogu-gromadam-u-formuvanni-byudzhativ-shpargalka-vid-tsentralnogo-ofisu-reform>.
2. Добрянська Н.А. Управління інвестиційним процесом Одеської області / Н. А. Добрянська, А. А. Капелюшна // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2019. – № 4 (44). – С. 32-39 – Режим доступу до журн.: <https://economics.opu.ua/files/archive/2019/No4/32.pdf>. DOI: 10.5281/zenodo.3757391
3. Портал «Децентралізація». URL : <https://decentralization.gov.ua/gromada>.

ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ЯК ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ ЇХ ПОВНОВАЖЕНЬ

Скоропляс В. В.

*здобувачка ступеня магістр, 6 курс, Факультет економіки та менеджменту,
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя*

Науковий керівник:

Н. Є. Юрик

*к.е.н., доцент кафедри менеджменту та адміністрування
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
м. Тернопіль*

Громадянське суспільство є невід'ємною частиною механізму, який забезпечує функціонування демократичних інституцій та стабільність суспільної й соціально-економічної системи будь-якої країни, тим самим роблячи внесок в розбудову надійної та збалансованої державної політики.

Передумовою для успішної співпраці між органами місцевої влади та об'єднаннями громадянського суспільства є створенням оптимальних умов для розвитку громадянського суспільства.

Одним із головних факторів розвитку громадянського суспільства в Україні можна вважати налагодження взаємодії між організаціями громадянського суспільства й органами державної влади, місцевого самоврядування тощо.

Становлення ефективної взаємодії між організаціями громадянського суспільства й державними інституціями напряду залежить від якісних змін моделі державного управління в Україні, серед яких децентралізація, послаблення неефективних адміністративно-командних і суто регулятивних методів тощо.

Конституція, як головний закон держави, національне законодавство та міжнародне законодавство, яке належним чином ратифіковане та адаптоване у національному законодавстві створюють правове підґрунтя для співпраці громадських організацій та органів місцевого самоврядування у кожній демократичній державі.

«Євромайдан» розпочав ще один виток в історії піднесення громадянського суспільства, продемонструвавши вагу суспільства у політичних трансформаціях і тим самим став поштовхом для реорганізації та конвертації влади. Такі цілі вимагають утворення справжніх, а не показових громадських інституцій, які здатні отримувати інформацію на початкових етапах прийняття адміністративних рішень, порекомендувати альтернативи, здійснювати контроль.

Обсяги та напрямки фінансових ресурсів, які використовують в своїй діяльності громадські (неурядові) організації суттєво впливають на результативність їх роботи. Як національні, так і міжнародні НУО можуть отримувати фінансування від донорів та спонсорів, які можуть бути представниками державних та місцевих органів влади, приватними (фізичні та/або юридичні особи), міжнародними економічними суб'єктами (іноземні уряди фізичні та/або юридичні особи-нерезиденти), а також громадськими (інші НУО).

Враховуючи вищевикладене пропонується здійснювати наступну класифікацію громадських організацій:

- за економічними інтересами (організації підприємців, організації представників вільних професій, кооперативи, споживчі спілки);
- за суспільно-політичними інтересами (організації культурного, гуманітарного, релігійного спрямування тощо);
- за правовим статусом (легальні та офіційні, напівлегальні та неформальні);

- за видами діяльності (національні, економічні, охорони здоров'я, освітні та культурні, наукові й науково-технічні, опікунські, природні, конфесійні, оборонні, спортивні та туристські);

- за рівнем соціальної відповідальності; організаційно-правовою формою (суспільні рухи, благодійні фонди та установи, союзи, асоціації тощо);

- за місцем в політичній системі (громадські організації, суспільно-політичні організації, політичні партії);

- за рівнем комерціалізації (благодійні фонди, некомерційні неприбуткові організації);

- за місцем в ієрархічній структурі (місцеві організації, регіональні організації, загальнодержавні організації, асоціації).

Для ефективної взаємодії органів місцевої влади та громадянського суспільства (організацій) варто використовувати такі механізми як: консультації з громадськістю, участь у громадських радах, робочих групах, громадські експертизи і моніторинги, громадські слухання та інформаційні запити.

Разом із тим, така співпраця має ґрунтуватися на принципах: партнерства; громадської активності; відкритості та відповідальності; політичної незалежності; запобігання корупції; раціонального і збалансованого розвитку; комплексності.

Однією із особливостей сучасної моделі організації державної виконавчої влади та місцевого самоурядування в Україні є одночасне функціонування двох співсуб'єктів влади, які відповідальні за розвиток області, району чи громади:

- 1) органів місцевого самоврядування;
- 2) місцевих державних адміністрацій.

Тому результативність управління районом чи регіоном головним чином залежить від якості взаємодії цих двох органів публічної влади.

Головним інструментом, який забезпечує ефективну співпрацю місцевої ради та державної адміністрації є узгодження дій в результаті планування спільної діяльності на тиждень, місяць, квартал, півріччя та рік. Ще одним дієвим фактором, який дозволяє своєчасно скоординувати роботу обох гілок місцевої влади є спільне проведення президій місцевої ради та колегії державної адміністрації.

Чільне місце у розвитку району займає проведення єдиних днів інформування та щотижневих нарад-семінарів виконавчих апаратів місцевих рад та державних адміністрацій спільно із головами сільських, селищних та міських рад.

Як правило, постійна та злагоджена взаємна діяльність місцевих самоврядних та державних органів приносить позитивні наслідки, результатом яких стає виконання органами місцевого самоврядування значної кількості функцій виключно державного характеру, а органи державної влади створюють оптимальні умови для належної діяльності самоврядних структур

Отже, для подальшого розвитку місцевого самоурядування в Україні питання рівноваги управлінських повноважень місцевих державних адміністрацій та місцевих рад залишається й досі актуальним. Встановлення цього балансу та повна підтримка держави є ключовим фактором у становленні та зміцненні місцевого самоврядування в період реформування.

Список використаних джерел:

1. Класифікація громадських організацій і рухів. URL: <https://studfile.net/preview/4542961/page:15/>.
2. Усаченко Л. Принципи системи взаємовідносин органів державної влади з неурядовими організаціями. URL: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/Patp/2009_2/09ulmvno.pdf.

4. Державне фінансування громадських організацій: зарубіжний досвід та рекомендації щодо впровадження в Україні: аналітична записка. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/811/>.

ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ НА ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Степанова А. В.

здобувачка ступеня бакалавр, 1 курс, Інститут бізнесу, економіки та інформаційних технологій

Науковий керівник:

Г. О. Граціотова

*к.е.н., старший викладач кафедри публічного управління та адміністрування
Державний університет «Одеська політехніка»,
м. Одеса*

Поняття корпоративної культури бере свій початок ще з 20-их років ХХ століття, бо саме тоді вперше з'явилася потреба сформувати належні відносини між працівниками різноманітних організацій і корпорацій. Сутність корпоративної культури полягає у наявності певних умов, що повинні підвищувати рівень ефективності праці через почуття комфорту працівників. Мета корпоративної культури полягає у досягненні єдності інтересів та цілей шляхом усвідомлення кожного з працівників своїх задач та можливостей їх досягнення.

Задля її формування у будь-якому державному підприємстві повинен бути лідер, головною задачею якого є координування дій своїх підлеглих. Аби це керівництво мало змогу надати позитивний очікуваний результат, керівник зобов'язаний бути знайомим з психологічним, побутовим та соціальним впливами і вдало їх застосовувати на практиці.

А. Мацокін, головний редактор журналу «Держслужбовець», у своїй статті стверджує, що загалом існує два шляхи формування корпоративної культури на державних підприємствах[1]:

- спонтанний, коли персонал несвідомо формує її під час своєї діяльності;
- цілеспрямований, коли ініціатором створення корпоративної культури є вище керівництво.

Але так чи інакше діяльність будь-яких організацій у сучасному суспільстві неможлива без власної корпоративної культури, оскільки саме вона є джерелом подальшого успіху і майбутніх досягнень.

Важливими чинниками при формуванні цієї культури є самоусвідомлення працівника, як невід'ємної частини державного підприємства, розуміння існуючих правил поведінки, що склалися у колективі, налагоджена комунікація між персоналом та найголовніше – усвідомлення і щира підтримка головної мети підприємства.

Якщо надавати визначення корпоративній культурі, то можна сказати, що це певна ідеологічна форма внутрішнього і зовнішнього впливу на людей для досягнення певної мети або комплексу цілей[1]. Одночасно корпоративну культуру вважають певною сукупністю різноманітних зв'язків і взаємовідносин, які існують усередині будь-якого державного підприємства.

На державній службі зазвичай існує певний чітко визначений перелік правил поведінки та ділової етики, яких кожний державний службовець зобов'язується дотримуватися. Запропоновано виокремити загальні вимоги до корпоративної етики державних службовців[2]:

- уникнення конфліктів та нецензурної лексики;

- дотримання засад доброчесності і принципу професіоналізму;
- дбання про свою професійну репутацію;
- дотримання засад взаємоповаги у професійній діяльності;
- дотримання дрес-коду відповідної організації;
- етична поведінка згідно до загальних норм та правил державного підприємства.

З цього ми можемо зробити висновок, що саме на державних підприємствах з самого початку існує дуже міцна основа для формування корпоративної культури підприємства.

У сучасному розумінні корпоративна культура на державному рівні включає в себе наступні складові:

- моральні цінності;
- єдність і цілісність власних переконань;
- мотивацію;
- норми поведінки;
- внутрішню ієрархію підприємства;
- відносини між працівниками;
- усталені традиції та звички;
- безконфліктну взаємодію з будь-якими верствами суспільства;
- самореалізацію кожного з держслужбовців.

Для того щоб сформувавши гідну корпоративну культуру на державному підприємстві варто перш за все відповідально поставитися до питання вибору керівника підприємства, оскільки саме від нього залежить, якими будуть внутрішні взаємовідносини у колективі і, відповідно, ефективність його діяльності. Стратегія, яку обирає керівництво є вирішальним чинником у формуванні культури всередині підприємства. До неї слід віднести будь-які зустрічі, ради, колективні свята тощо.

Якщо вести мову про особливості корпоративної культури на державних підприємствах, то слід зазначити, що державні органи залишаються публічними організаціями і спираються у своїй діяльності на дві верстви – на інтереси населення країни, і на інтереси самої держслужби. Саме через це державні підприємства мають не єдину мету і не єдину місію своєї діяльності, що відрізняє їх від інших підприємств своєю багатонаправленістю[3].

Корпоративна культура на державних підприємствах повинна базуватися на принципах прозорості, на нейтральній політичній позиції, на засадах гуманності та толерантності, щоб стати підприємством, що здійснює свою діяльність на користь суспільства і держави, будуючи довірливі взаємовідносини між державними структурами та кожним громадянином[4, 5].

Підводячи підсумки, можна з впевненістю стверджувати, що для формування корпоративної культури на державних підприємствах слід робити багато поступових кроків, щоб досягти успіху. Насамперед треба мотивувати працівників, запалюючи в них щирі інтереси та бажання працювати у заданому напрямку, бажання самовдосконалюватися та крокувати вгору по кар'єрним сходам, стремління дисциплінувати себе та комунікувати зі своїми колегами для отримання ефективної роботи і очікуваного результату своєї діяльності. Оскільки корпоративна культура це по-перше саме про внутрішні відносини та взаємини між працівниками, а вже від цього залежить наскільки корисною буде діяльність такого підприємства для зовнішнього середовища. Наскільки вдалою та ефективною є діяльність внутрішньої корпоративної культури державного підприємства можна дізнатися лише звернувши увагу на ступінь задоволення громадян послугами, на рівень їх довіри до органів державної влади і можливості впливати на прийняття рішень.

Список використаних джерел:

1. Мацокін А. Корпоративна культура & державна служба. Ціннісні орієнтири // Журнал «Держслужбовець». – 2018. – №11. – Режим доступу: <https://i.factor.ua/ukr/journals/ds/2018/november/issue-11/article-40649.html>
2. Н. Щербак Сучасні тенденції та виклики щодо формування корпоративної культури в умовах реформування державного управління / Демократичне врядування. – Науковий вісник. – 2014. – №13.
3. Прудіус Л. В. Розвиток корпоративної культури державних службовців в умовах європейської інтеграції України / Л. В. Прудіус // Держава та регіони. Серія: Державне управління. – 2017. – № 1.
4. Дроб'язко Л.В. Корпоративна культура як інструмент ефективного управління персоналом / Л.В. Дроб'язко // Теорія та практика державного управління. – 2012. – №3.
5. Савчук Л.М. Развитие корпоративной культуры в Украине / Л.М. Савчук, А. Бурлакова // Персонал. – 2005. – № 5.

СЕКЦІЯ 2

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Бабська І. М.

*здобувачка ступеня бакалавр,
спец. 281 «Публічне управління та адміністрування»*

Науковий керівник:

Є. М. Сита

*к.е.н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування,
Державний університет «Одеська політехніка»
м. Одеса*

За останні 20 років в Україні створені сприятливі умови для просування інвестиційної діяльності. Таким чином, створена певна правова база [1], яка визначає основні механізми реалізації інвестиційної політики в країні. Але, незважаючи на позитивні тенденції на рівні державного регулювання сучасне становище інвестиційної діяльності залишається на вкрай низькому рівні, що істотно посилюється постійним скороченням інвестиційних ресурсів [2]. Серед основних причин зниження активності інвесторів - обмежені внутрішні заощадження і неможливість повернути капітальні вкладення.

В результаті постійних темпів реформ зацікавлені сторони тепер вважають, що Україна дійсно стає привабливим місцем для заробітку. Зо оцінкою інвесторів Україна визнана стабільним ринком, який розвивається і основною специфічно її особливістю є талановиті люди та багаті земельні активи, що в підсумку зробили Україну ідеальним місцем для вливання інвестицій. У період з 2015 по 2019 роки в Україні потік прямих

іноземних інвестицій склав 14 мільярдів доларів, в результаті чого було побудовано більше 80 виробничих підприємств та створено тисячі робочих місць.

Особливий державний контроль за інвестиційною діяльністю в Україні здійснюється на основі ряду нормативно-правових актів. Пропонуємо розглянути перелік основних документів на рисунку 1.

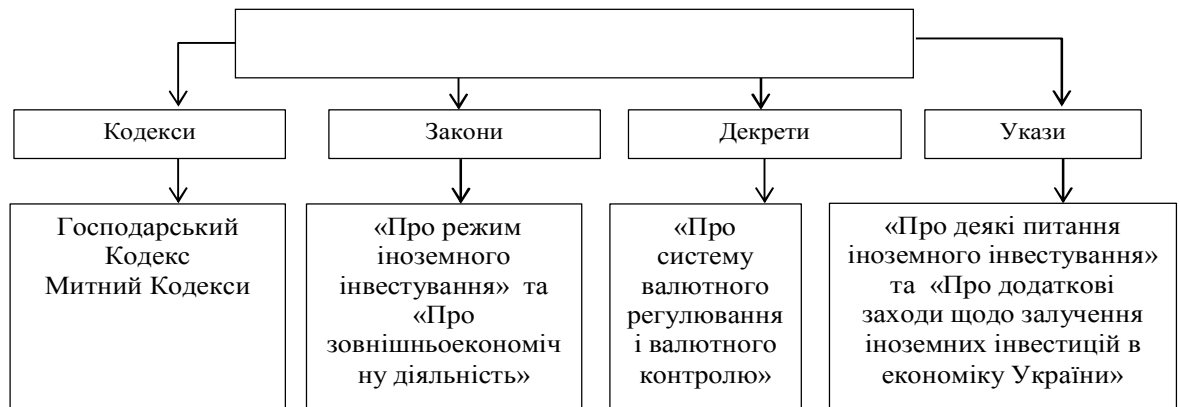

Рис. 1 Основні документи регулювання інвестицій в Україні

**створено автором на основі даних джерел [3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10].*

Регулювання державою інвестиційної діяльності є необхідним для створення привабливого інвестиційного середовища та усунення «нечистих» інвестицій, під виглядом яких можуть робитися корупційні схеми з відмивання грошей. Робота уряду полягає у недопусканні цього і ретельному контролі за інвестиційними потоками з України та в Україну. Отож, пропонуємо розглянути процес регулювання ПІІ в Україні і визначити його ключові складові (рис. 2)

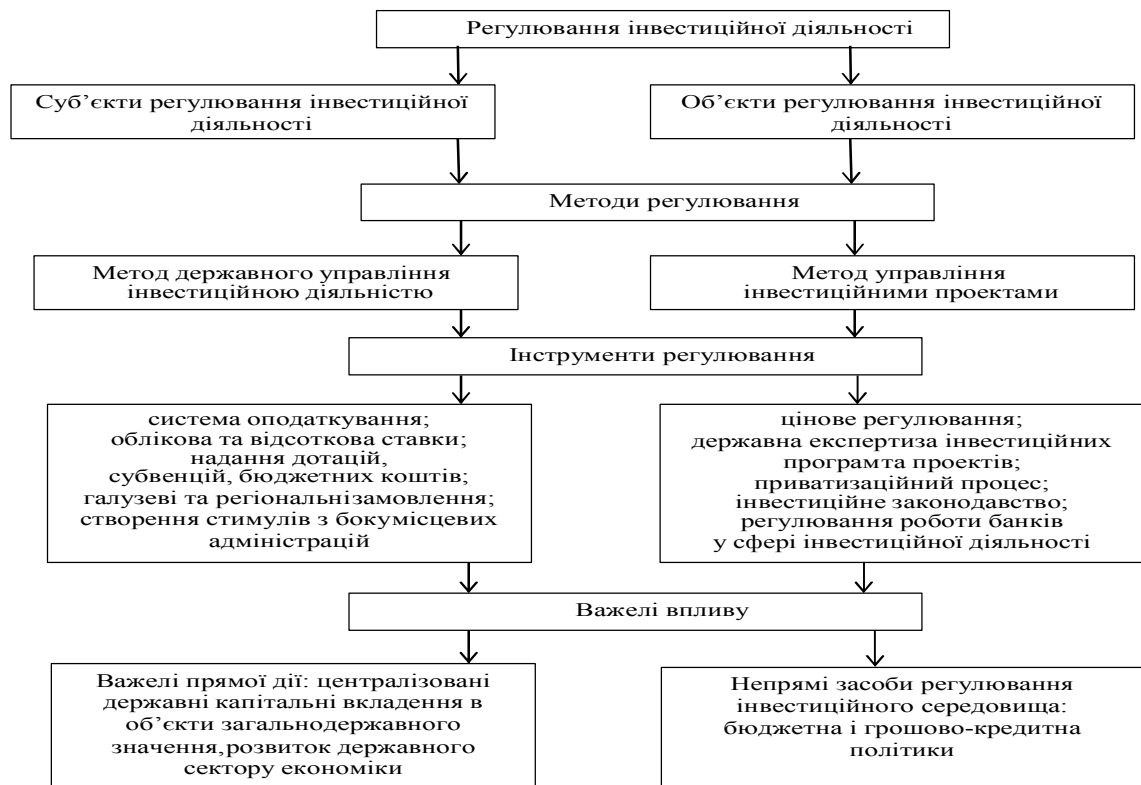

Рис. 2. Процес-схем регулювання ПІІ в Україні

Попри адміністративні труднощі наша держава є привабливим місцем для іноземних інвесторів через наступні причини - Україна володіє величезним внутрішнім ринком, значний потенціал галузі АПК, наявні енергетичні та мінеральні ресурси, вигідне положення з точки зору географії, що робить її транзитним центром Європи.

Список використаних джерел:

1. The Law of Ukraine "On Protection of Foreign Investments" URL: www.rada.gov.ua (дата звернення: 04.05.2021).
2. Investment climate in Ukraine URL: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/economic-cooperation/invest-climat> (дата звернення: 04.05.2021).
3. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. (2012) URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/> (дата звернення: 04.05.2021).
4. Господарський кодекс України ВВП), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 04.05.2021).
5. Закон України Про захист іноземних інвестицій на Україні <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540%D0%B0-12#Text> (дата звернення: 04.05.2021).
6. Закон України Про режим іноземного інвестування <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 04.05.2021).
7. Закон України Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII. (1991) URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/959-12/page/> (дата звернення: 14.03.2021). (дата звернення: 04.05.2021).
8. Декрет КМУ «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» від 19 лютого 199 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/15-93#Text> (дата звернення: 05.05.2021).
9. Указ Президента України «Про деякі питання іноземного інвестування» від 7 липня 1998 року <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/748/98#Text> (дата звернення: 05.05.2021).
10. Указ «Про додаткові заходи щодо залучення іноземних інвестицій в економіку України» від 7 липня 2003 року <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580/2003#Text> (дата звернення: 05.05.2021).

ФУНКЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ: ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ

Брадул К.С.

здобувачка ступеня бакалавр, 1 курс, спец. 281 «Публічне управління та адміністрування»

Науковий керівник:

Балан О.С.

*д.е.н., професор, зав. кафедри публічного управління та адміністрування
Державний університет «Одеська політехніка»,
м. Одеса*

Сьогодні публічне управління охоплює багато сфер: політичну, соціальну, правову, економічну, адміністративну тощо. Проте, в нашому суспільстві, на жаль, мало хто розуміється на таких питаннях, як поняття функцій публічного управління, їх сутності в цілому. А вже через нечіткість розуміння і здійснюється недосконалість на практиці. У зв'язку з цим виникає необхідність розглянути визначення функцій управління, їх види та значення.

Серед вчених, які визначали сутність терміну «функції публічного управління» та розкривали їх зміст слід виокремити роботи І. Бородіна [1], Б. Мельниченка [2], Є. Білокур [3], Т. Кравцової [4].

Передусім хочеться зазначити, аби розкрити зміст поняття «функції публічного управління» потрібно звернутися до базової категорії – «функція». Взагалі функція – складне і багатогранне явище. У перекладі з латинської означає *functio* – це виконання, здійснення, а також діяльність, обов'язок, призначення, роль. Звернувшись до словника, можна знайти трактування цього явища, наприклад, як зовнішній прояв якого-небудь об'єкта або роль, яку виконує певний об'єкт або процес щодо цілого [5].

Поняття «функція» в публічному управлінні є багатозначним, адже у юридичній літературі існують різні тлумачення терміну «функції публічного управління», до того ж не має загальноприйнятого його трактування. Вважається, що у публічному управлінні функції відображають його зміст. Зміст публічного управління – це комплекс його зв'язків та відносин. Сукупність функцій характеризують управлінський процес тому, що вони є взаємозалежними і взаємопов'язаними, а також складають єдину систему з публічним управлінням. Таким чином, функції публічного управління – це самостійні та рівномірні складові діяльності суб'єктів публічного управління, об'єднані між собою єдиною метою, особливостями реалізації.

Існує багато функцій публічного управління, які з метою систематизації та класифікації поділяють на види. В літературі найбільш поширеним і традиційним є розподіл їх на: 1) загальні; 2) спеціальні; 3) допоміжні.

Загальні функції публічного управління вважаються ті, що властиві всьому управлінському процесу для всіх рівнів структур. Вони включають в себе найбільш об'ємні завдання процесу публічного управління. До них належать:

- прогнозування – функція, яка є дуже важливою в управлінському процесі і складає його фундаментальну основу. Загалом прогнозування є науковим передбаченням, аналізом системи, структури учасників, його розвитку та можливих варіантів розвитку;

- планування – це визначення вектору розвитку публічного управління на певний період, встановлення конкретних строків виконання зазначених завдань, а також уточнення наявності ресурсів потрібних для досягнення цілі. Метою даної функції є створення стратегічних завдань і цілей, складання плану дій, розроблення програм, які визначають зміст і порядок дій суб'єктів публічного управління;

- регулювання – це встановлення зв'язків між структурними елементами управлінських систем. У публічному управлінні ця функція здійснюється через встановлення правил, стандартів та проявляється у прийнятті певних заходів щодо недопущення можливих відхилень при виконанні завдань, поставлених на етапі планування;

- координація – функція, що забезпечує єдність та впорядкованість усіх стадій управлінського процесу, а також сприяє взаємодії між структурами та ланками управлінських систем;

- облік – це збір, обробка, аналіз інформації про прийнятті управлінські рішення, результати їх виконання;

- контроль – функція, що дозволяє визначити рівень результатів виконаної роботи, можливо своєчасно зрозуміти та усунути недоліки, а також порівняти поставлені плани і фактичні дії.

Спеціальні функції визначають особливості та умови публічного управління, встановлюють специфіку об'єкта або суб'єкта управлінського процесу. В першу чергу цей вид функцій за видами керованих об'єктів відображає риси та характерні ознаки управління економічною, адміністративно-політичною та соціально-культурною сферами. Виділяють такі спеціальні функції публічного управління (функцій держави):

- економічні, які включають в себе таку діяльність держави як: визначення стратегії економічного розвитку держави, регулювання ринкової економіки, вплив на інтенсивність інвестиційних потоків тощо;
- соціальні, головною метою яких є реалізація державної соціальної політики, захист прав громадян, створення умов для всебічного розвитку особистості тощо;
- політико-адміністративні, характеризуються забезпеченням ефективного функціонування державного механізму та підтриманням стабільності суспільних відносин: оборона країни, охорона правопорядку, боротьба зі злочинністю тощо;
- гуманітарні, що направлені на розвиток духовно-національної сфери: забезпечення розвитку науки, освіти, культури, спорту; розвиток книговидавництва, музейної справи, інформаційного простору.

Допоміжні функції публічного управління мають забезпечувальний та обслуговуючий характер, що проявляється в забезпеченні дієздатності органів публічного управління. До допоміжних функцій публічного управління можна віднести такі: кадрову, матеріально-технічну, діловодство та інші.

Підводячи підсумок, на основі визначених характеристик можна дати визначення поняття функції публічного управління – це напрями діяльності суб'єктів публічного управління, що зумовлені відповідними цілями та завданнями та спрямовані на досягнення поставлених цілей. Знання та розуміння їх сутності є доволі важливим, щоб результативно здійснювати управлінські процеси.

Список використаних джерел:

1. Бородін І. Л. Функції публічного управління / І. Л. Бородін // Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. – 2014. – № 3. – С. 24–29. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npna_u_2014_3_7
2. Мельниченко Б. Б. Функції публічного управління: поняття та види/ Б. Б. Мельниченко // Науковий журнал: Право і суспільство. – Адміністративне право і адміністративний процес, інформаційне право. – 2019. – С. 55–61. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://doi.org/10.32842/2078-3736-2019-5-2-10>
3. Білокур Є. І. Сутнісні ознаки поняття "функції державного управління" / Є. І. Білокур // Правове життя сучасної України : матеріали Міжнар. наук. конф. проф. – викл. та аспірант. складу / відп. за вип. В. М. Дрьомін ; НУ ОЮА, Півд. регіон. центр НАПрН України. – Одеса : Фенікс, 2014. – Т. 1. – С. 58–61.
4. Кравцова Т.М. Дослідження функцій державного управління та їх значення у процесі державно-управлінської діяльності / Т.М. Кравцова, Г.В. Калініченко // Форум права. – 2011. – С. 522– 527. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11ktmdud.pdf>
5. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1970 – 1980. – Т. 10. – С. 653.

СВІТОВИЙ ДОСВІД МИТНО-ТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ НОРМ У ВІТЧИЗНЯНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

*Кожушко К. С.,
здобувачка ступеня бакалавр, 3 курс, фінансовий факультет*

**Науковий керівник:
В. Ф. Тищенко**

*кандидат економічних наук, доцент, керівник кафедри митної справи Харківського
національного економічного університету імені Семена Кузнеця*

Відкриття світових ринків за останні два десятиліття вплинуло на потребу лібералізації торгівлі по всьому світу. Зростання світового виробництва та глобальної конкуренції змушує керівництво країн замислюватися, як одночасно підтримувати вітчизняне виробництво та водночас примножувати бюджетні надходження за рахунок імпорту. Актуальність цього питання завжди буде незмінною, адже саме завдяки тарифному регулюванню держава має безпосередній вплив на імпорт, експорт та контроль за якістю імпортованої продукції.

Митно-тарифне регулювання було і є предметом численних досліджень багатьох науковців. Серед них варто звернути особливу увагу на праці І. Г. Бережнюка [1], О. В. Мартинюка [2], В. П. Науменка [3], І. С. Фоміна [4], І. О. Івашук [5], О. П. Гребельника [6], П. В. Пашка [7], Л.М. Пісьмаченко [8]. В працях цих науковців розглянуто митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності та його проблеми, сформована на основі світового досвіду найбільш ефективна модель регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Більшість країн по всьому світу, починаючи з високорозвинених закінчуючи країнами з перехідною економікою, застосовують схожу економічну політику в сфері зовнішньоекономічного регулювання, яка полягає у стимулюванні експорту готової продукції та заохочення імпорту комплектуючих або інших матеріалів для власного виробництва. Зокрема, в Китаї діють численні пільги для своїх експортерів, на відміну від імпортерів, для яких пільги взагалі заборонені та введено додаткові тарифи [8].

Таким чином, головне завдання тарифів стимулювати власну економіку та виробництво, експортуючи продукцію з високою часткою доданої вартості. Тому одним з найбільш дієвих методів захисту національного виробника є тарифна ескалація. Це означає, що ставки мита зростають по відношенню до ступеня обробки товарів. Іноді така різниця може сягати високих показників.

Якщо порівнювати високорозвинені країни то, наприклад в Європі рівень митного обкладання імпорту приблизно в 7,7 разів вище ніж рівень ставок мита. В США цей показник більший в 7,1 разів. Проте найвищий рівень митного обкладання імпорту в Японії – аж в 10,8 разів більше. Зовсім інша ситуація в країнах з перехідною економікою. В Чехії рівень тарифного захисту більше приблизно в 4,5 рази, в Польщі – в 2,8 рази. Варто зазначити, що на даному етапі Україна відноситься до країн з перехідною економікою, тому рівень тарифної ескалації приблизно такий як у Польщі та Чехії. Тому в нашій країні імпортована продукція обкладається митом в 3,2 рази більше [2].

Слід звернути увагу на митно-тарифне регулювання наших сусідів. Наприклад у Польщі порядок застосування тарифних норм дуже наближений до вимог Європейського Союзу. У Польщі існують чотири види ставок, серед них: основні (конвенційні), автономні, знижені та преференційні. Керівництво країни спрямоване на політику лібералізації. Це означає зменшення протекціоністських заходів та послаблення

фіскальної функції. Варто зазначити, що знижені тарифні ставки застосовуються для країн, які підписали угоду про вільну торгівлю з Польщею. До цих країн відносяться члени ЕФТА, держави Балтії та країни СЕФТА [14].

В інших нових країнах членів ЄС, таких як Словенія, Словаччина та Чехія, митно-тарифна політика імплементована нормами Європейського Союзу. Митне оформлення в таких країнах відбувається згідно із Єдиними адміністративним документом для країн ЄС. Проте варто звернути увагу, що під тиском СОТ ці країни досі перебувають у стані переходу від політичного захисту національного товаровиробника та тарифної ескалації до лібералізації митно-тарифної політики. Ці країни все ж таки намагаються уникнути стрімкого зниження митних ставок та зберегти державну підтримку національного виробництва [15].

В свою чергу, в Україні поки що важко провести політику імплементації Європейського законодавства до вітчизняного. Адже на сьогодні, головною метою для нашої країни є примноження бюджетних надходжень, а точніше наша держава надає перевагу фіскальній функції. Також, варто звернути увагу на надзвичайно розгалужену товарну номенклатуру. Це сприяє недостовірному декларуванню товару (не за своїм кодом), що дозволяє суб'єктам господарювання сплачувати меншу суму митних платежів [16].

Наразі, в нашій країні недостатній рівень запровадження міжнародних умов та стандартів щодо провадження митно-тарифного регулювання. Необхідно запровадити гармонізацію вітчизняного законодавства шляхом спрощення митних процедур, це допоможе, зокрема, здійснювати митні процедури з найменшими затратами часу.

Гармонізація вітчизняного законодавства згідно з міжнародними вимогами сприятиме міжнародній торгівлі та приросту митних надходжень до держбюджету України, що стане запорукою в майбутньому для зміцнення економічного стану України. Система митного регулювання має забезпечити сприятливі умови для адаптації вітчизняної економіки до міжнародної, де існує велика конкуренція. Ця адаптація може відбуватися завдяки приєднанню до системи глобального регулювання і вільного переміщення ресурсів та поступового включення України до глобальних та європейських процесів.

Список використаних джерел:

1. Бережнюк І. Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти [Текст]: монографія / І. Г. Бережнюк. – Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2009. – 543 с.
2. Мартинюк О. В. Митне регулювання в країнах світу [Текст] / О. В. Мартинюк ; Київський національний економічний ун-т. – К. : ТОВ «Кадри», 2003. – 160 с.
3. Науменко В. П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні [Текст] / В. П. Науменко [и др.]. – 2.вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2006. – 394 с.
5. Фомін Ігор Сергійович. Митне регулювання імпорту товарів в Україну [Текст] : монографія / І. С. Фомін ; НАН України, Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин. – К. : Логос, 2008. – 200 с.
6. Івашук І. О. Митні ініціативи в глобальному просторі : моногр. / І. О. Івашук. - Т. : Підруч. і посіб., 2007. – 304 с.
7. Гребельник О. П. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності: Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 696 с.
8. Митна політика та митна безпека: концептуальне визначення і шляхи забезпечення : монографія / П. В. Пашко, І. Г. Бережнюк, О. П. Гребельник, І. Г. Калетнік, [та ін.] ; за ред. П.В.Пашка. – К. : Знання. – 2012. – 215 с.

9. Пісьмаченко Л. Митно-тарифне регулювання як засіб захисту економічних інтересів держави у сфері зовнішньої торгівлі / Л. Пісьмаченко // Економіка та держава. – 2007. – № 12. – С. 49-52.
10. Войтов С.Г. Структурна детермінація митно-тарифного регулювання / С.Г. Войтов // економічний часопис. – XXI. – 2012. – № 9-10. – С. 21-24.
11. Гуцу С.Ф. Проблеми митного регулювання в Україні в умовах євроінтеграції [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.khai.edu/csp/nauchportal/Arhiv/GCH/2013/GCH413/pdf/15.pdf>
12. Дьомін Ю. М. Митний контроль в Україні: [Моногр.] / Дьомін Ю. М. – К. : 2004. – 542 с.
13. Новікова К. І. Світовий досвід митно-тарифного регулювання та можливості його застосування в Україні, Академія митної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=13564>
14. Буланій О. О. Світовий досвід сучасного митно-тарифного регулювання та застосування його в Україні // Актуальні проблеми економіки. – 2006. - № 9 (63). – С. 7 – 13.
15. Матвеева В. Ю. Україна і СОТ: порівняльний аналіз митно-тарифного захисту // Вісник Дон дует. // www.donduet.edu.ua
16. Бліхар М. М. Реформування митно-тарифної політики України з використанням досвіду країн ЦСЄ в контексті вступу до СОТ // Зовнішня торгівля: Право та економіка. - № 2 (37). – 2008. –С 56 – 60.
17. Суворкін В.А. Україна – СОТ – ЄС: перепони до інтеграції // Митна справа. – 2006. - № 2. – С. 43 – 49.

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК МЕХАНІЗМ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ І ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Кравцова І.Р.

*здобувачка ступеня магістр
Державний університет «Одеська політехніка»*

Науковий керівник:

А.В. Кулінська

*д.е.н., професор кафедри публічного управління та адміністрування
Державний університет «Одеська політехніка»
м. Одеса*

Життя вносить суттєві корективи у процеси регулювання регіонального розвитку, водночас створюючи певні ризики для повномасштабної реалізації визначених Президентом України завдань державної регіональної політики. За такої ситуації держава зобов'язана посилити увагу до питань регіональної політики, зокрема до постійного системного моніторингу соціально-економічного розвитку території.

У зв'язку із цим, зміна умов господарювання зумовила значне розбалансування галузевих пропорцій у вітчизняній економіці. Постійне та нетривале перенесення вектора державних пріоритетів на різні сектори ринку призвело до обмеження можливостей народногосподарського комплексу. Поступове поживавлення економічних відносин у народному господарстві почалося тільки при розробці та впровадженні стратегічних напрямів економічного розвитку та врегулюванні нормативно-правової бази в цій сфері. Економіці України на нинішньому етапі потрібні суттєві фінансові ін'єкції, і основним

завданням держави повинно стати активне стимулювання інвестиційної діяльності, тим паче, що наша держава інвестиційно приваблива в Європі.

Відомо, що важливою складовою державного регулювання інвестиційної діяльності є регіональний рівень управління. Відсутність у минулому власної регіональної політики призвела до виникнення значних диспропорцій у територіальній структурі економіки, неефективного використання переваг територіального поділу праці, природно-ресурсного та виробничого потенціалу, надмірного забруднення навколишнього природного середовища у багатьох регіонах [1].

Тому необхідним є виокремлення ефективних напрямів та методів активізації інвестиційного процесу та їх впливу на соціально-економічний розвиток регіонів. Розглянемо це на прикладі Одеської області. Для вирішення проблем інвестиційного розвитку органами влади Одеської області зосереджена увага на таких напрямках:

стимулювання залучення інвестицій у ключові сектори економіки регіону, які визначають стратегічні пріоритети розвитку;

вдосконалення механізмів трансформації заощаджень в інвестиції, стимулювання на цій основі, насамперед, інвестиційної діяльності в реальному секторі економіки;

розвиток конкурентного середовища в інвестиційній сфері, підвищення ефективності капітального будівництва;

посилення державного контролю за інвестиційною діяльністю;

забезпечення вітчизняних товаровиробників сучасною технікою та устаткуванням за рахунок розвитку лізингу та системи пільгового кредитування для придбання техніки;

вдосконалення фінансово-кредитних механізмів в інвестиційній сфері;

активізація процесу формування досконалої законодавчої бази інвестиційної діяльності.

Доведено, що стабілізація інвестиційного процесу повинна здійснюватися шляхом постійної підтримки регіонів із загальнодержавного фонду фінансової підтримки. Значна частина цих коштів має спрямовуватися на фінансування найбільш перспективних інвестиційних проектів. Для визначення реальних умов реалізації інвестиційних програм та проектів необхідно правильно визначати стан інвестиційного клімату в місцях найбільшого зосередження капітального будівництва [3].

Методи визначення інвестиційного клімату в області повинні ґрунтуватися на використанні узагальнених характеристик сукупності соціальних, економічних, організаційних та інших чинників, які впливають на привабливість і хід реалізації інвестування в той чи інший об'єкт на території регіону. Слід відмітити, що управління інвестиційним процесом проходить по чітких регіональних інвестиційних програмах, які розроблені за єдиною загальнодержавною методикою з активною участю і координацією дій між регіоном та урядом [2].

Вибір об'єктів для інвестування проводиться за критерієм найбільшої ефективності і з найменшим часовим лагом. Державними органами управління економікою області виокремлено пріоритетні напрями інвестування. Причому по кожному об'єкту за рахунок виділених вкладень вирішується весь комплекс сучасних проблем виробництва: економічних (виробництво конкурентоздатної та вискоєфективної продукції); екологічних (які гарантують екологічно чисті середовища, викиди і скиди шкідливих інгредієнтів у мінімальних гранично допустимих концентраціях); технологічних (застосування високих безвідходних та екологічно чистих технологій, які гарантують випуск високоякісної продукції нового покоління).

Разом з тим за рахунок цих же інвестицій вдосконалюється структура матеріального виробництва для вирішення соціальних проблем, ліквідації диспропорцій між основними галузями матеріального виробництва та інфраструктурних галузей. Розробка перспективних інвестиційних напрямів розвитку на обласному рівні передбачає галузевий аспект та здійснюється шляхом розробки програм структурних змін в економіці

області, створення більш сприятливого інвестиційного клімату та розвитку інститутів, які сприяють інвестиційній діяльності в пріоритетних напрямках економічного розвитку.

Хотілось би відмітити, що стратегічні напрями розвитку інвестиційної діяльності повинні забезпечити створення сприятливого інвестиційного клімату в області для іноземних інвесторів. Крім того, збільшення інвестиційних ресурсів залежить від ефективного використання державних інвестицій, активізації довгострокового кредитування реального сектора економіки. Робота органів державної влади спрямована на сприяння залученню інвесторів для модернізації об'єктів інфраструктури, а використання інвестицій у науково-технічній та інноваційній сферах – створенню нових робочих місць [4].

Основними цілями залучення іноземних інвестицій у різні сфери економіки області є: розвиток ресурсозберігаючих, наукомістких та екологічно чистих технологій; сприяння досягненню сучасного технічного рівня розвитку на основі нових технологій; сприяння розвитку приватного сектора; створення виробництв із використанням місцевих природних ресурсів; подолання залежності економіки області від імпорту; збільшення обсягів експортного потенціалу Одеської області.

Досягти цього стало можливим за умови розробки та реалізації концептуальних напрямів залучення іноземного капіталу. При цьому важливим є зацікавлення зарубіжних партнерів, знаходження балансу взаємних інтересів у здійсненні реалізації проектів, які економічно вигідні вітчизняним та іноземним інвесторам. Залучення іноземних інвестицій повинно спиратися на органічне поєднання іноземного капіталу з національними ресурсами, обґрунтування та селекцію сфер інвестування, експертну оцінку щорічної потреби в іноземних інвестиціях, визначення потенційної місткості ринкового середовища для іноземних інвесторів.

Список використаних джерел:

1. Артьомов І.В. Транскордонне співробітництво в євроінтеграційній стратегії України: [моногр.] / І.В. Артьомов. – Ужгород: Ліра, 2009. – 520 с.
2. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети: [моногр.] / за ред. З.С. Варналія. – К.: НІСД, 2007. – 820 с.
3. Мікловда В.П. Когнітивний підхід до оцінки операційних ризиків у контексті підвищення регіональної конкурентоспроможності: [моногр.] / В.П. Мікловда, В.Й. Даньків. – Ужгород: Карпатська вежа, 2011. – 448 с.
4. Мікула Н. Міжтериторіальне та транскордонне співробітництво: [моногр.] / Н. Мікула. – Львів: ІРД НАН України, 2004. – 395 с.

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Сторожилів Г. М.,

здобувач ступеня бакалавр, 2 курс, галузь архітектурного проектування та внутрішнього інтер'єру

Київський коледж будівництва, архітектури та дизайну

Сторожилів П. М.,

здобувач ступеня бакалавр, 2 курс, галузь економіки та управління персоналом

Київський коледж комп'ютерних технологій та економіки НАУ

Науковий керівник:

У. Л. Сторожилова

доцент кафедри менеджменту і адміністрування

Українського державного університету залізничного транспорту

Головним джерелом соціальної політики і цінностей здійснення демократичного державного управління в країнах світу в умовах трансформації публічного управління є зміцнення довіри між державою та громадськістю, забезпечення гласності, доступності та прозорості інформації щодо діяльності публічної влади.

Відкритість діяльності органів влади, а саме транспарентність визначається важливою передумовою і ознакою вільного демократичного суспільства.

Демократичні цінності держави нового покоління в умовах трансформації публічного управління треба розглядати як:

- фактор демократичного розвитку суспільства;
- забезпечення підконтрольності та транспарентності влади;
- вільний розвиток відносин між різними учасниками демократичного процесу;
- право громадян на доступ до інформації про діяльність органів влади;
- зміцнення політичної культури;
- можливість підвищення активності та довіри громадян до органів влади;
- зрілість національної політичної еліти, тієї ролі, яку вона відіграє у процесах державотворення.

Зазначений підхід до визначення демократичних цінностей державного управління нового покоління органів влади потрібно означити як комплексний.

Впровадження бездоганних відносин нового типу між країнами світу, формування особливої культури єдиної політичної on-line мережі та функціонування ефективної цифрової трансформації органів публічної влади веде до зміни і в середині суспільства.

Поняття “єдине on-line суспільство” – це особлива форма соціальної досконалої структури з гіперінформаційним простором, що встановлюється емпіричними дослідженнями як наслідок “інформаційної on-line епохи”.

Культура єдиної політичної мережі та інформаційного on-line суспільства дає можливість запроваджувати нові організаційні форми органів публічної влади, що будуються не на ієрархічних, а на мережевих on-line відносинах.

Мережева on-line організація більш мобільніша, ніж ієрархічна. Мережеві on-line вимоги ставляться на перший план. Об'єм інформації в мережевої on-line організації більш ніж об'єм інформації в традиційної влади управління.

Раніше мережева організація була відображенням лише внутрішньої структури управління. Сьогодні - вона стає максимально досконалою, прозорою і гіперінформаційною формою організації on-line управління.

Саме поняття “добре on-line управління” (Good on-line Governance) в провідних країнах світу задіє демократичну і ефективну систему керування країною та підвищує критерії довіри суспільства до уряду.

“Добре on-line управління” забезпечує успішно діючі громадські інституції, підтримує відповідну якість громадських послуг, покращує рівень виконання нових суспільних потреб при формуванні культури єдиної on-line політичної мережі, функціонування ефективної цифрової трансформації органів публічної влади та передбачає:

- дотримання закону;
- високи етичні стандарти;
- прозорість;
- порядність;
- пропорційність;
- відповідальності;
- доступ і солідарність з громадянами.

Побудова сучасних демократичних цінностей нового покоління в умовах трансформації публічного управління вимагає серйозних підходів до визначення якісних характеристик прозорості функціонування держави та держав світу. Зростання глобального інформаційного середовища сприяє динамічній трансформації існуючих країн світу в сучасні прозорі та демократичні.

Демократизація – дуже тонкий процес політичної, соціальної та культурної реформації, система заходів та законів, направлених на впровадження елементів народовладдя в країні та суспільстві.

Транспарентність в умовах трансформації публічного управління визначається як сучасна система роботи органів влади інформаційного вільного суспільства яка є важливими атрибутами стратегічної стабільності держави.

Транспарентність є однією з основних засад цінностей демократичного розвитку держав сучасного світу. Тому основними принципами демократичних цінностей держави нового покоління в умовах трансформації публічного управління є:

- прозорість;
- відкритість;
- гласність.

Відкритість та прозорість як структурні цінності транспарентності державного управління є стратегічними елементами формування сприятливого інвестиційного клімату держави.

Для формування сильної демократичної держави в умовах трансформації публічного управління потрібно враховувати історичні, національні, ментальні та релігійні особливості історії розвитку Української культури, не копіюючи зарубіжні конституційні положення, узгоджувати зміст Конституції, уникаючи беззмістовних, двояких та незрозумілих формулювань.

Основними принципами підвищення прозорості державного управління сучасної України в умовах трансформації публічного управління мають стати наступні:

- підвищення мобільної інформованості населення про діяльність органів державної влади;
- детальне та повне висвітлення фактів зловживання в органах державної влади;
- створення інформаційних ресурсів довідкових каналів, які висвітлюють права громадян у сфері взаємодії з органами державної влади;
- вироблення електронної програми щодо висвітлення діяльності органів державної влади, що дозволить знизити суб’єктивізм прийнятих ними рішень.

PUBLIC ADMINISTRATION IN THE FORMATION OF STATE REGULATION OF THE ECONOMY

Tarasenko A. V.

3rd year student, Faculty of International Economics and Business

Research advisor:

Vasilyk Sergey Konstantinovich

*Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of Management and Business
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics*

In a democratic society, public opinion plays a special role. The event makes sense only when it was reported by the media. If there was no such message, then it assumes that there was no event itself. The information space serves as a field of influence on the mass consciousness, on politicians, on competitors, on the government. An open society, transparent government, and a report to taxpayers are new concepts based on public opinion. In the system of "power - the people" there is not only the dependence of the population on power (direct communication), but also vice versa - power on the population (feedback). Public opinion is an intermediate part, and it is recorded by the media, mass culture. Vladimir Solovyov wrote at the end of the 19th century: "The public does not think for itself, just as it does not sew its own boots or bake bread. And mentally, as well as materially, she lives on everything ready and thoughts only contribute to her sense of prosperity precisely because they do not arouse in her two troubled questions: "is it true or not?" and "what's next?" [1].

Earlier, politicians, who in many respects began to behave like actors, understood this. Now their task is to look good on the screen, speak beautifully, be charming and be able to laugh. No one is interested in serious thoughts or in-depth analysis of what is happening. The first such "television president" in the United States was the 35th President John Fitzgerald Kennedy, who was forgiven for the failed landing in the Bay of Pigs in October 1961, but the same Americans did not forgive the war in Vietnam to the next president Lyndon Baines Johnson, who could not enchant audience.

In the past, our society was a team. The ideal is an army system when it is impossible to evade the order. Today, the situation is changing - many people have become economically independent of the state, resulting in the possibility of their autonomous behavior, unpredictability. Strengthening public administration in state regulation of the economy is an attempt to move from external coercion (order) to the internal conviction of economic entities, this management mechanism is designed to provide stabilizing factors in an unstable economic environment. The model of influence is "playing on equal terms". For example, a firm wants to offer us to buy a product or service. It cannot do this by order and therefore must use the basics of public management: marketing, advertising, image, brand, trade. An important place in public administration belongs to the development of communications. Its forms include: "true" ("natural") - those that actually occur, such as entering the market, achieving high quality, opening new production, changes in management structure, cooperation, liquidation in large companies. Special (or "artificial") events - those that are resorted to in case of reduced consumer interest in the company, its products, those that are created specifically, such as conferences, open days, contests, competitions.

The process of publicity for special economic events is associated with the creation of certain prerequisites: 1) planned in advance; 2) covers the company's activities in a positive light; 3) takes into account the interests of target audiences; 4) arranged in order to be reported, and at best - to turn it into a tradition; 5) more dramatic than "ordinary"; 6) a significant role in the event is played by various celebrities; 7) well organized, available for observation, attracts spectators and participants; 8) inform in advance in the mass media; 9) trying to create a strong,

unforgettable impression; 10) should become a source of news; 11) generates other - similar events.

There was a distinction in the concepts between state regulation of the economy and economic policy of the state. Government regulation, as a broader concept, includes forecasting, planning, accounting, control, and it is carried out not only through economic, legal and administrative methods, but also through broad public participation in management decisions. The development of publicity in public administration has helped maintain a competitive environment in leading markets, ensured the development of measures to prevent economic crises, has become focused on social protection and maintaining effective relations between producers and consumers. The strengthening of the role of public administration in state regulation of the economy has significantly influenced the implementation of the basic functions of the state, which were systematized by the American economist Richard Abel Musgrave in "Finance in Theory and Practice", and which expanded significantly due to globalization [2].

Acquired a significant transformation, in terms of growing publicity, the corrective function of the state, which today is not only the most efficient allocation of state resources in the economy, in order to develop progressive social processes, but also affects the elimination of negative externalities and social market orientation. The introduction of public management stimulates the motivation of socio-economic relations between business owners and employees, socializes the mechanism of income redistribution, social protection. The growing degree of publicity has strengthened the oversight function of state oversight and control over the implementation and observance of laws, regulations, economic, environmental and social standards and regulations.

Modern public administration and administration of the economy should be based on a system of certain methods - a set of methods, techniques and means of state influence on the socio-economic development of the country. Publicity reduces the methods of direct action by which the state directly intervenes in economic processes, reduces the share of instruments that operate through government procurement, subsidies, subventions through licensing and quotas of economic processes, fixed pricing of basic goods and services and more. But, in the conditions of democratization of society, decentralization of the economy, expansion of market powers and the degree of public administration, the importance of methods of indirect action is growing. Indirect methods of state regulation of the economy - a set of indirect means of state influence on the activities of economic entities. The state influences economic processes indirectly - by regulating the behavior of market participants. By providing benefits to producers of certain goods, it indirectly stimulates the growth of production.

The main methods of indirect regulation of the economy in terms of increasing publicity are tax, budget, monetary, investment, innovation, depreciation, structural, information economic policy. Indirect methods of state regulation include legal and economic methods. Legal methods - a system of laws and regulations governing the activities of economic entities. Economic methods of state regulation are associated with the creation of state financial or material incentives that can influence the economic interests of economic entities. The transition to a networked economy has strengthened the influence of information methods, which include tools of information, persuasion and advocacy, which involve influencing value priorities of the individual, motivating activities in accordance with socially accepted norms and used based on research on social psychology and human behavior [3].

Thus, the mechanism of public administration in a highly developed market economy is an optimal combination of the principles inherent in commodity, purposeful policy of state regulation of economic processes and public-private partnership. Strengthening the degree of publicity of market economy management will ensure effective interaction of state and market regulation mechanisms, promote the formation of specific measures of state management of economic development, provide greater social orientation to macroeconomic planning, forecasting and programming. A study of foreign experience has shown that in developed

countries the effectiveness of public administration is determined by the "welfare economy" encouraging the publicity process will help align government support programs and sectors of the economy with the strategic goals of public economic policy.

References:

1. Bosak, O. Z. (2010), "Public management as a new management model in the public sector" *Derzhavne upravlinnia: teoriia ta praktyka*. vol. 2, pp. 114–122.
2. Naukovo-praktychnoi konferentsii [materials of the International Scientific Conference], *Teoriia ta praktyka upravlinnia ekonomichnym rozvytkom, Ukraine, 2012*, pp. 112–114.
3. Yakobchuk, V. P. (2016), *Ekonomichna teoriia [Economic theory]*, 4nd ed, Zhytomyrskiy natsionalnyi ahroekolohichnyi universytet, Zhytomyr, Ukraine.

**ДОСВІД СТРАТЕГІЧНОГО ДЕРЖАВНО- ПРИВАТНОГО
ПАРТНЕРСТВА В ІНВЕСТИЦІЙНИЙ СФЕРІ**

Торішню Л. А.,

здобувачка ступеня доктора філософії з економіки

Швець В. О.,

здобувачка ступеня магістр, спец. 281 «Публічне управління та адміністрування»

Науковий керівник:

Н.А. Добрянська

д.е.н., професор кафедри публічного управління та адміністрування

Державний університет «Одеська політехніка»

м. Одеса

Інвестиційно-соціальний потенціал місцевих бюджетів в умовах децентралізації фінансової системи України пов'язаний зі зростанням спроможності бюджетів розвитку, які є складовою частиною спеціального фонду. Вадами формування бюджетів розвитку є відсутність закріплених податкових джерел, великий перелік ненадійних, нестабільних, разових джерел, значна роль капітальних трансфертів. Недоліками видаткової частини бюджетів розвитку є незахищений характер коштів на погашення отриманих кредитів і гарантій розміщення облігацій місцевих позик. Позитивними індикаторами є зростання протягом трирічного періоду суми видатків бюджетів розвитку місцевих бюджетів, передусім за рахунок капітальних витрат.

Бюджетні інвестиції є важливим елементом в інвестуванні і чинять безпосередній вплив на соціально-економічний розвиток країни. Вони забезпечують ефективну інтеграцію національної економіки у світову завдяки виробничій і науково-технічній кооперації, є джерелом капіталовкладень у формі сучасних засобів виробництва, підвищують добробут населення країни. Подальше вивчення та вдосконалення бюджетного інвестування є перспективним напрямком для наукових досліджень, результати яких можуть бути використані на практиці [1].

Інвестиційні стратегії розвитку національної економіки на основі програмно-цільового методу є результатом розвитку системи управління державними інвестиціями, які інтегровані у бюджетний процес. Основними напрямками їх удосконалення є покращення рівня проектних пропозицій, запровадження їх економічного аналізу та більш прозорості процедури прийняття рішень, утворення міжвідомчої комісії для відбору проектів, до складу якої включені представники Кабінету Міністрів України та Комітету Верховної Ради України з питань бюджету, гарантування послідовності фінансування розпочатих проектів.

З точки зору забезпечення фінансової безпеки держави, формування системи інвестиційної безпеки в Україні обов'язково слід здійснювати з урахуванням необхідності дотримання виваженої антиінфляційної політики, досягнення скорочення бюджетного дефіциту, активізації інвестиційних процесів, стабілізації валютного курсу та уніфікації законодавчої бази. В умовах проведення демократичних реформ в Україні, у контексті децентралізації влади і фінансових ресурсів, пріоритетною має стати співпраця місцевих органів влади і приватного бізнесу в інвестиційній сфері. Перспективними інвестиційними проектами має бути соціально значущі об'єкти інфраструктури: медицина, освіта, ЖКГ, транспорт, зв'язок тощо [2].

Інвестиційно-соціальний потенціал місцевих бюджетів в умовах децентралізації фінансової системи України - це сукупність прогнозних інвестиційних ресурсів, які можна мобілізувати для досягнення цілей соціальної політики територіальних громад і подальшого інвестування, на зростаючій основі [2; 3].

Для стійкості інвестиційно-соціального потенціалу місцевих бюджетів необхідно збільшити власні доходи за рахунок податкових надходжень (у тому числі за рахунок податку на доходи фізичних осіб, єдиного податку і податку на нерухоме майно), а також підвищення інвестиційної привабливості муніципальних облігацій. Запорукою залучення кредитних ресурсів є віднесення видатків на погашення отриманих кредитів до захищених статей місцевого бюджету протягом усього терміну дії кредитного договору, які не можуть бути скасовані іншим рішенням місцевої ради або інакше, ніж в арбітражному порядку.

Запорукою ефективності реалізації інвестиційних стратегій у концесійній діяльності є: чіткі гарантії для інвесторів, у тому числі щодо умов договору та майнових прав; урегулювання питань адекватного розподілу ризиків між приватним і державним партнерами; забезпечення можливості повноцінного захисту довгострокових національних інтересів, створення рівних умов конкуренції, контроль реалізації конкурентних правил і монопольного становища приватних інвесторів, заходи із запобігання корупції при використанні коштів державних інвесторів [1].

Подальший розвиток державно-приватного партнерства (ДПП) в Україні потребує певних змін інституціонального середовища, а саме: законодавче визначення вимог до змісту договору про ДПП, його укладання після чіткого визначення обсягів фінансування і розподілу ризиків між державними і приватними партнерами, перегляд сфер використання ДПП з акцентом на інноваційну та екологічну складові; формування на державному, регіональному та місцевому рівнях бази інвестиційних проектів, що можуть бути реалізовані на засадах ДПП; розробка механізмів гарантування фінансування проекту ДПП із боку державного партнера протягом всього періоду його реалізації і заміни приватного партнера ДПП у разі невиконання ним зобов'язань по контракту [3; 4].

Зарубіжний досвід позитивного досвіду реалізації проектів на умовах ДПП дозволяє виокремити визначальні ознаки державно-приватного партнерства: реалізація масштабних, національних або міжнародних, суспільно значущих проектів; взаємодія між державою та приватним бізнесом передусім в інфраструктурних галузях; виключно узгодження інтересів державних та приватних партнерів з метою отримання взаємної вигоди, справедливий розподіл між державним та приватним партнерами ризиків, пов'язаних з виконанням договорів, створення центрів державно-приватного партнерства. Виокремлені ознаки необхідно враховувати при розробці інвестиційних стратегій державно-приватного партнерства в Україні [5].

Список використаних джерел:

1. Слободянюк Н. О. Механізми стратегічного розвитку національної економіки: інвестиційний аспект : монографія / Н. О. Слободянюк ; КПУ. – Херсон : Гельветика, 2017. – 500 с.

2. Шевченко А.А. Державний борг України: сучасні реалії та основні тенденції / Н.А. Добрянська, А.А. Шевченко, О.П. Петренко // Аграрний вісник Причорномор'я (серія «Економічні науки»). - Одеса, 2016. - № 78 – 2. – с. 127 - 137
3. Lebedeva V., Dobrianska N., Gromova L. (2018). Public-private partnership as the leadership composition of the development of industrial production. Atlantis Press. 2nd International Conference on Social, economic, and academic leadership (ICSEAL 2018). Advances in Social Science, Education and Humanities Research, volume 217, pp. 78-86 <https://www.atlantis-press.com/proceedings/icseal-18/25904296> <https://doi.org/10.2991/icseal-18.2018.12 WoS>
4. Слободянюк Н. О. Концесія як інструмент реалізації інвестиційних стратегій державно-приватного партнерства / Н. О. Слободянюк // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія “Економічні науки”. – 2016. – Вип. 19. – Ч. 2. – С. 140–143.
5. Слободянюк Н. О. Зарубіжний досвід стратегічного державно- приватного партнерства в інвестиційній сфері / Н. О. Слободянюк // Інвестиції: практика та досвід. Економічна наука. – 2016. – № 13. – С. 49–53.

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В УМОВАХ РОЗШИРЕННЯ ЄС

Трофименко К.К.,

здобувачка ступеня магістр

Державний університет «Одеська політехніка»

Науковий керівник:

А.В. Кулінська

д.е.н., професор кафедри публічного управління та адміністрування

Державний університет «Одеська політехніка»

м. Одеса

Сучасний етап розвитку української держави нероздільно пов'язаний із глобалізаційними процесами, які стають каталізаторами міжрегіонального та транскордонного співробітництва між країнами. Регіони, які беруть участь у транскордонному співробітництві, отримують ряд переваг у соціальній та економічній сферах. Такі регіони не тільки мають можливість вирішувати спільні територіальні проблеми із прикордонними областями сусідніх держав, залучати іноземний капітал, стимулювати створення нових робочих місць, але й використовувати транскордонне співробітництво як інструмент для вирівнювання територіальних диспропорцій розвитку, які присутні у всіх регіонах України.

Завдяки транскордонній співпраці країн суттєво інтенсифікуються фінансові, матеріальні та людські потоки, значно слабшає бар'єрна функція державних кордонів, що в результаті сприяє формуванню мереж формальної та неформальної взаємодії суб'єктів сусідніх прикордонних регіонів. Горизонтальні зв'язки формують базис для створення нових просторових форм інтеграції – єврорегіонів, коридорів розвитку, технопарків, промислових кластерів, тим самим надаючи можливість максимально підвищити ефективність використання ресурсів як за рахунок узгодження стратегічних напрямів розвитку окремих регіонів, так і за допомогою створення спільної стратегії дій [4-5].

Але будь-який процес, пов'язаний із соціально-економічним розвитком, який впливає на функціонування регіону, потребує певного методологічного апарату для дослідження, адже якісна та відпрацьована система методів дозволяє більш об'єктивно і

точно аналізувати різні аспекти транскордонного співробітництва. Фактори, що характеризують сучасний стан та потенціал транскордонної співпраці, мають багаторівневу природу і формуються на трьох рівнях – регіональному, національному та глобальному.

Саме тому, щоб об'єктивно і ґрунтовно досліджувати особливості транскордонного співробітництва, необхідно використовувати цілий комплекс методів наукового пізнання, зокрема синергетичного методу, системного аналізу з використанням положень та теорій факторного аналізу. Поєднання цих методів дає можливість зрозуміти на глибинному рівні ієрархічність явищ, які відбуваються в регіональному середовищі, яке в свою чергу завжди знаходиться у взаємодії із системами вищого порядку, які теж завжди визначають перспективи розвитку регіону.

Для того, щоб зрозуміти сутність, роль та місце транскордонного співробітництва на регіональному рівні, пропонується також використання логічного синтезу та структурного аналізу, також за допомогою цих методів можливе дослідження системи факторів, що формують внутрішнє середовище розвитку регіону. Для вивчення загальних положень розвитку та функціонування транскордонного співробітництва, його категоріального апарату, джерел формування та напрямів розвитку доцільним вважаємо використання діалектичного методу, методу причинно-наслідкових зв'язків та ретроспективного аналізу [1].

Доведено, що впровадження будь-яких міждержавних програм, стратегій співробітництва та спільних проектів вимагає застосування статистично-аналітичних та математично-статистичних методів, тому що саме вони необхідні для коректних розрахунків потенціалу, резервів, недоліків та переваг, прогнозування, розробки рекомендацій та пропозицій.

Крім того, для поглиблення методичної бази дослідження транскордонного співробітництва в окремо взятому регіоні, для забезпечення його інституціональних основ, формування нових концептуальних положень, групування та класифікації процесів та явищ найбільш прийнятним вважають метод наукової абстракції. Названий метод також дає можливість досліджувати регіональні явища в контексті загального державного розвитку і розробляти окремі пропозиції по вдосконаленню транскордонної співпраці.

Також у власних дослідженнях деякі фахівці [2-3] дотримуються думки, що для формування реальної оцінки регіональних масштабів та прогнозування розвитку в розрізі окремо взятого регіону найбільш прийнятною є практика кластерного аналізу. Вони вважають, що ця методика дає можливість для найбільш широкого виявлення інноваційного потенціалу прикордонних територій та формування комплексного «портфоліо» регіону.

Як відомо, кластерне моделювання дає змогу створити єдиний інформаційний та економічний простір, який дозволяє забезпечити високий рівень привабливості регіону для інвестицій та відкриває нові горизонти для участі у спільних проектах ЄС. Метод кластерного моделювання дає змогу втілити у реальне життя нові форми транскордонного співробітництва. Якщо розглядати практичне втілення кластерної моделі для України, то, згідно з Концепцією створення в Україні кластерів, можна виділити такі види: виробничі кластери; інноваційно-технологічні кластери; туристичні кластери; транспортно-логістичні кластери.

Пріоритетними для України було визначено створення транспортно-логістичних кластерів. Ефективне формування транспортно-логістичного кластеру відбувається за умов сприятливих ринкових ініціатив і високоякісної транспортної інфраструктури. Аналіз основних елементів стосовно формування регіонального транспортно-логістичного кластеру дозволяє виокремити головні складові регіонального транспортно-логістичного кластеру Одеської області: логістичний центр та інноваційні технології; міжнародний транспортний коридор; регіональна влада; науково-дослідні, освітні заклади.

Таким чином, транскордонне співробітництво – це багаторівневе та динамічне явище, яке потребує широкого методологічного апарату дослідження. Розвиток транскордонного співробітництва на прикордонних територіях України вимагає пильної уваги вчених та широкого спектру наукових інструментів пізнання для максимально ефективного врахування особливостей розвитку окремого регіону. З урахуванням концепцій та принципів, розроблених вченими, можна виокремити загальні принципи дослідження транскордонного співробітництва, які будуть враховувати умови та динаміку внутрішнього і зовнішнього середовища співпраці між країнами-сусідами.

Список використаних джерел :

1. Бураковський І. Аналіз економічних наслідків вступу України до СОТ / І. Бураковський, В. Мовчан, О. Бетлій та ін. / за ред. І. Бураковського, В. Мовчан. – К.: Рута, 2008. – 129 с.
2. Буряк П.Ю. Інтегровані підприємницькі структури: формування, ефективність, потенціал: [моногр.] / П.Ю.Буряк. – Львів: Логос, 2017. – 332 с.
3. Іщук С.О. Удосконалення методології вибору інвестиційної стратегії розвитку виробничого потенціалу регіону / С.О.Іщук // Регіональна економіка. – 2018. – № 4. – С. 68-74.
5. Мікула Н.А. Прикордонна торгівля як явище соціально-економічного розвитку / Н.А. Мікула, І.Р. Тимечко // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Міжрегіональне співробітництво: стан та перспективи. – 2017. – № 4. – С. 17-21.
6. Передрій О.С. Міжнародні економічні відносини / О.С. Передрій. – Київ: Знання, 2008. – 280 с.

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ РЕГІОНУ

Якобчук Н. С.,

здобувачка ступеня бакалавр, 4 курс, спец. «Публічне управління та адміністрування»

Науковий керівник:

І. А. Юричина

*Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова,
м. Хмельницький*

Інвестиції є одним з найважливіших факторів економічного зростання регіону, що забезпечує збільшення частки річного валового регіонального продукту. Оскільки ефективність інвестиційної діяльності в регіоні залежить від рівня його інвестиційної привабливості, вивчення сутності поняття "інвестиційна привабливість регіону" стає особливо актуальним. Але відсутність загального визначення цієї категорії призвело до того, що не існує єдиного методологічного підходу до її оцінки.

Інвестиційна привабливість розглядається як інтегральний показник доцільності вкладання коштів, рівня задоволення вимог або інтересів інвестора, фінансовомайнового стану регіону та перспектив його розвитку, сукупності зовнішніх та внутрішніх умов [1, с. 92].

Численні визначення інвестиційної привабливості регіону, знайдені в економічній літературі, містять такі загальні риси:

- доцільність вкладення коштів;
- рівень задоволення вимог чи інтересів інвестора;
- фінансовий та майновий стан регіону та перспективи його розвитку;
- сукупність об'єктивних та суб'єктивних (зовнішніх та внутрішніх) умов.

Взагалі для оцінювання інвестиційної привабливості регіону використовують різні підходи та методи. Але всі сучасні способи можна розділити на дві основні групи:

- 1) методи обробки даних;
- 2) система показників.

Існує два підходи до методів обробки даних - описовий та рейтинговий. Описовий підхід полягає в описі абсолютних показників, структури та динаміки показників регіонального розвитку. Експерт самостійно відбирає найбільш значущі показники та робить на їх основі висновки щодо інвестиційного клімату в регіоні. В основному аналіз заснований на вивченні соціально-економічного розвитку регіону [2, с. 293].

Рейтинговий підхід, заснований на опитуваннях, як впливає з його назви, базується на опитуванні економічних суб'єктів регіону, в процесі якого визначається ступінь та напрямок впливу певних факторів. Ці опитування групуються, а загальний рейтинг регіону будується на основі інтегрального показника. Саме ця методика широко застосовується у практиці провідних консалтингових та аналітичних агентств світу.

Серед усіх підходів до оцінки інвестиційної привабливості регіону метод рейтингу набув найбільшої популярності завдяки простоті використання та забезпеченню інформаційних потреб різних суб'єктів інвестиційного та соціально-економічного процесу.

Друга класифікаційна ознака - система показників - передбачає безліч різних підходів до її формування.

Проаналізувавши методи оцінки інвестиційної привабливості регіону, можна зробити висновок, що при використанні описового підходу оцінка може дати значущі результати, але це залежить від кваліфікації аналітика, який проводить аналіз. Однак ця методика вимагає від автора збору великої кількості даних про різні аспекти діяльності та ранжування їх відповідно до впливу на інвестиційну привабливість.

На інвестиційну привабливість впливають безліч чинників. До них науковці часто відносять «жорсткі» і «м'які» чинники впливу на інвестиційну привабливість регіону.

До «жорстких» факторів належать фактори, які неможливо або дуже важко змінити за короткий термін. Отже, до цієї групи факторів належать:

1. Географічне розташування регіону та його району.
2. Природні ресурси - наявність, забезпеченість та концентрація ресурсів.
3. Робоча сила - рівень економічної активності, безробіття, освіти, міграції тощо.
4. Науковий потенціал - наявність науково-дослідних установ, технологічних парків, кількість вищих навчальних закладів та закладів професійної освіти в регіоні.
5. Розмір ринку по відношенню до споживчого сектора - величина доходу на душу населення, заробітна плата, щільність та чисельність населення.
6. Розмір ринку відносно бізнес-сегменту - кількість підприємств в регіоні, інвестиції, кількість банків в регіоні, розмір валового регіонального продукту.
7. Інфраструктура - щільність доріг та залізниць, водопостачання та електропостачання.

До групи «м'яких» факторів належать фактори, які можуть змінюватися за короткий проміжок часу і можуть створювати перешкоди для реалізації інвестиційних проектів.

«М'які» чинники включають такі підгрупи, як:

1. Діловий клімат. Оцінюється шляхом проведення опитування серед керівників підприємств щодо кон'юнктури ринку та їх ділової активності.
2. Діловий оптимізм. Передбачає оцінку підприємствами майбутнього стану економіки регіону, також наявність проектів розвитку регіону та покращення інвестиційного середовища і, головне, ефективна реалізація таких проектів посилює впевненість інвесторів і, таким чином, зменшує ризики, пов'язані з їхньою діяльністю. Тому саме для визначення рівня оптимізму регіону беруться до уваги очікування

інвесторів щодо зміни структури ринку, ділового клімату та оцінка привабливості регіону для започаткування бізнесу.

3. Позитивний досвід реалізації інвестиційних проектів. Як ми знаємо, позитивний досвід реалізації інвестиційних проектів в минулому покращує імідж регіону в майбутньому, а також його інвестиційну привабливість загалом. Також вагомим показником рівня інвестиційного клімату та економічної активності є діяльність підприємств, що функціонують в даному регіоні. Успішно проведенні інвестиційні проекти забезпечують так званий ефект розголосу, завдяки якому регіони все більше привертають до себе увагу інвесторів.

Отже, інвестиційна привабливість здійснює вагомий вплив на подальший розвиток регіону. Також високий рівень інвестиційної привабливості регіону забезпечує залучення інвесторів до реалізації регіональних програм і планів, що в подальшому підвищує рівень якості життя населення регіону.

Список використаних джерел:

1. Петровська С.А. Оцінки інвестиційної привабливості регіону: порівняльний пофакторний аналіз. С.А. Петровська. Механізм регулювання економіки, 2012. № 2. С. 90–97.
2. Оніщенко І.О. Інвестиційна привабливість України: проблеми та шляхи їх вирішення. І.О. Оніщенко. Траєкторія науки. Електронний науковий журнал, 2016. № 3(8). С. 289–295.

СЕКЦІЯ 3

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЩОДО УСУНЕННЯ НЕЛЕГАЛЬНОЇ МІГРАЦІЇ

Дем'янюк А. А.,

здобувачка ступеня бакалавр, 2 курс, Інститут бізнесу, економіки та інформаційних технологій

Науковий керівник:

Н. А. Добрянська

*доктор економічних наук, професор кафедри публічного управління та адміністрування
Державний університет «Одеська політехніка»*

У 2018 році у щорічному Індексі громадянств світу Україна зробила серйозний прорив на 17 позицій та показала один з найбільш вражаючих результатів зростання цінності громадянства в світі. Індекс громадянств світу надає об'єктивну оцінку 209 громадянствам світу і ранжирує їх за різними показниками.

Українці завдяки безвізовому режиму з ЄС загалом мають безвізовий доступ в 128 країн світу. Україна займає 41-е місце зі 104-х. Такий же показник у Нікарагуа і Самоа.

Таким чином, на кінець 2018 року громадяни України мали право на безвізовий порядок в'їзду до країн світу:

- 1) на підставі паспорта громадянина України для виїзду за кордон;
- 2) на підставі дипломатичного паспорта;
- 3) на підставі службового паспорта.

Спрощений порядок в'їзду на територію іноземної держави на підставі паспорта громадянина України для виїзду за кордон (віза по прибутті, е-візи) запровадили 59 країн.[1]

Найбільш відвідуваними країнами світу для громадян України були Польща (40068412), Росія (16910441), Угорщина (11677203), Молдова (6794490), Білорусь (5257392), Туреччина (3913047), Румунія (3896704), Словаччина (3413805) та Єгипет (2641355).

На сьогодні посилення впливу демографічних чинників на масштаби трудової міграції виявляється у країнах Західної Європи, США та Росії, де низький приріст населення та старіння нації значною мірою компенсуються за рахунок іммігрантів. Так, нетто-імміграція забезпечує у розвинених регіонах світу 56 % демографічного приросту, зокрема у західноєвропейських країнах – 89 %. На сьогодні у країнах – основних реципієнтах іноземної робочої сили частка іноземців становить 5-20 % загальної чисельності населення, або 10-25 % економічно активної його частини. Розглянемо компенсатори імміграції на 2000-2050 роки (табл. 1).

Таблиця 1 – Компенсатори імміграції на 2000-2050 рр., тис. осіб у розрахунку на 1 млн. жителів щороку

Країна	Імміграція, необхідна для утримання чисельності працездатного населення (15-64 років)	Імміграція, необхідна для збереження співвідношення чисельності осіб старших за 65 років і осіб/ віком 15-64 років
Німеччина	6,0	44,8
Італія	6,5	39,8
Франція	1,8	30,4
США	1,3	43,2
Японія	5,1	85,6
Росія	2,1	20,3

Джерело: складено авторами за матеріалами [2]

Розглянувши таблицю, можна зробити висновок, що найбільша еміграція, що необхідна для утримання чисельності працездатного населення в Італії (6,5 тис. осіб), а найменша еміграція, що необхідна для утримання чисельності працездатного населення в США (1,3 тис. осіб). Найбільша імміграція, необхідна для збереження співвідношення чисельності осіб старших за 65 років і осіб віком 15-64 років в Японії (85,6 тис. осіб), а найменша в Росії (20,3 тис. осіб).

Підкреслимо, що суттєві зміни в інноваційно-технологічному розвитку країн були пов'язані з міграцією фахівців високої кваліфікації. У результаті формування глобального науково-освітнього простору, особливо активізувалась міжнародна мобільність інтелектуальних кадрів в умовах стрімкого розвитку міжнародних інформаційно-комунікаційних мереж.[3]

Згідно з статистичними даними Міжнародної організації праці у 2018 році кількість безробітних у світі сягнула 202 млн. осіб, що на 5 млн. більше, ніж у 2017 році. За прогнозами Міжнародної організації праці показник безробіття досягне 215 млн. осіб на 2020 рік. За 2015 рік найвищим рівнем безробіття відзначалися країни Північної Африки

(12,1 %) та країни Середнього Сходу (10,9 %), високим – розвинені економіки та країни-члени ЄС (8,4 %).[4]

В Україні найбільше проживає мігрантів з наступних країн: Росія (близько 3,4 млн.); Казахстан, Білорусь і Узбекистан (близько 250 тисяч), а також Молдова (близько 200 тисяч). Нагадаємо, Україна посіла 78 місце в щорічному рейтингу Індекс демократії-2019, опублікованому журналом The Economist, поліпшивши свої показники на шість пунктів у порівнянні з 2018 роком. Тривалість роботи за кордоном переважної більшості українських заробітчан, які повернулися до України, не перевищує одного року (29% – працювали понад рік, 14% – кілька років). Кількість внутрішньо переміщених осіб, внаслідок конфлікту на Донбасі, складає 1,6 млн. осіб. Структура зайнятості внутрішньо переміщених осіб в Україні: - 9 % економічно активного населення (прогноз зростання на найближчий період – 50 %); 20 % – офіційно працевлаштовані, інші працюють за усними угодами або вважають себе самозайнятими.[5]

Отже, інтенсивність міграційних процесів у сучасному світі постійно зростає. На сучасному етапі відбувається збільшення масштабів інтелектуальної міграції, крім того в епоху інформаційної економіки, в межах якої все більшого значення набуває віртуалізація виробничих процесів, робоча сила залучається через інструменти онлайн-аутсорсингу (квaziміграційні процеси). Онлайн-аутсорсинг на сьогодні є перспективною альтернативою традиційним формам зайнятості, представляючи собою більш гнучку і швидку систему найму через онлайн-платформи.

Список використаної літератури:

1. Мойсей В.І. Зовнішні економічні ефекти міжнародної міграції робочої сили: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. к. е. н., спеціальність 08.00.02 — світове господарство і міжнародні економічні відносини Львів, 2015.
2. Липов В. Міжнародна економіка: навчальний посібник/ Володимир Липов; Міністерство освіти і науки України, ХНЕУ. — Харків: ВД "ІНЖЕК", 2005. — 30 с.
3. Трубич С. Міграційні процеси і зайнятість населення // Вісник Львівського університету. — Сер. Міжнародні відносини. — 1999. — Вип. 1. — С. 398—403
4. Володько В. Ціннісні орієнтації сучасних українських трудових мігрантів (соціокультурний підхід): Магістерська робота. — Львів: ЛНУ ім. І. Франка (Центр магістерських програм), 2006. — 100 с.
5. Dobrianska N. A. The current state of investments attraction into the regional economy / N. A. Dobrianska, L. A. Torishnya // Економічний журнал Одеського політехнічного університету. — 2019. — № 1 (7). — С. 5-12. — Режим доступу до журн.: <https://economics.opu.ua/ejopu/2019/No1/5.pdf>. DOI: 10.5281/zenodo.3405936.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАЦІ РИЗИК МЕНЕДЖЕРА

Жмирова О. О.,

здобувачка напряму за спеціальністю 073 Менеджмент

Науковий керівник:

Н.С. Згадова

К.е.н., доцент кафедри економічної теорії та фінансово – економічної безпеки

Одеська національна академія харчових технологій,

м. Одеса

Ризик — це фінансова категорія. Тому на міру і величину ризику можна впливати через фінансовий механізм. Такий вплив здійснюється за допомогою прийомів

фінансового менеджменту і особливої стратегії. У сукупності стратегія і прийоми утворюють своєрідний механізм управління ризиком, або ризик-менеджмент.

В основі ризик-менеджменту лежать цілеспрямований пошук і організація роботи по зниженню міри ризику, мистецтво отримання і збільшення доходу (виграшу, прибутку) в невизначеній господарській ситуації.

Ризик-менеджмент включає в себе стратегію і тактику управління. Під стратегією управління розуміються напрям і спосіб використання коштів для досягнення поставленої мети. Цьому способу відповідає певний набір правил і обмежень для прийняття рішення. Стратегія дозволяє сконцентрувати зусилля на варіантах рішення, які не суперечать прийнятій стратегії. Після досягнення поставленої мети стратегія як напрям і засіб її досягнення припиняє своє існування, Нові цілі ставлять задачу розробки нової стратегії.

Ризик-менеджмент як система управління складається з двох підсистем: керованої підсистеми (об'єкта управління) і керуючої підсистеми (суб'єкта управління).

Об'єктом управління в ризик-менеджменті є ризик, ризикові вкладення капіталу і економічні відносини між господарюючими суб'єктами в процесі реалізації ризику, До цих економічних відносин відносяться відносини між страхувальником, позичальником і кредитором, між підприємцями (партнерами, конкурентами) [1].

Для здійснення ризик-менеджменту на підприємстві пропонується ввести посаду *ризик-менеджера*. Важливість і значущість управління ризиками на рівні підприємства призводить до того, що у світовій практиці в управлінській структурі фірми виділяються або окремі штатні одиниці для менеджерів по управлінню ризиками, або спеціальні, структурні підрозділи по управлінню ризиками. Зміст функціональних обов'язків менеджера по управлінню ризиками визначається етапами розробки програми управління ризиками і її змістом.

Розробка програми управління ризиками можуть бути представлені наступною послідовністю : 1)Уточнення загальної стратегії розвитку фірми. 2) Уточнення варіанту управління ризиком. 3) Уточнення цілей і завдань управління ризиком. 4) Виявлення можливих економічних ризиків фірми. 5)Зниження фінансових втрат, пов'язаних з економічними ризиками. 6)Виділення напрямів і аспектів діяльності фірми, з якими можуть бути пов'язані економічні ризики. 7)Вибір пріоритетних процедур управління ризиками. 8)Визначення економічних ризиків по виділених напрямках і аспектах діяльності, а також по фірмі в цілому. 9)Визначення порогових значень критерійних показників по виділених напрямках і аспектах .10)Уточнення принципів управління ризиками. 11)Оцінка розподілу збитку по вказаних економічних ризиках .12)Уточнення принципів розробки програми управління ризиками. 13)Аналіз і порівняння критерійних показників з пороговими значеннями. 14)Розробка і формування програми управління ризиком – уточнення загальної стратегії управління і розвитку фірми на основі вивчення відповідної довідкової інформації і думки фахівців і керівництва фірми [2].

Після того, як менеджер вивчить загальну довідкову інформацію про можливе управління і розвиток фірми, його діяльність буде підпорядкована рішенням двох основних задач: 1)виявленню можливих економічних ризиків фірми; 2)зниженню фінансових втрат, пов'язаних з економічними ризиками.

Рішення першої задачі - виявлення можливих економічних ризиків фірми означає для менеджера здійснення наступної послідовності дій :

- виділення напрямів і аспектів діяльності фірми, з якими можуть бути пов'язані ті або інші види економічних ризиків;
- визначення економічних ризиків по виділених напрямках і аспектах діяльності фірми в цілому на фірмі;
- оцінка розподілу збитку (тобто визначення вірогідності і розмірів можливих збитків) по виділених напрямках і аспектах діяльності фірми і в цілому по фірмі.

Рішення другої задачі - зниження фінансових втрат, пов'язаних з економічними ризиками, - означає для менеджера вибір пріоритетних процедур відповідно до уточненої загальної стратегії розвитку і управління фірми, а також стратегії, цілей і завдань управління ризиками. У свою чергу, вибір пріоритетних процедур управління ризиками припускає наступне :

– уточнення принципів управління ризиками і принципів розробки ПУР з урахуванням уточнених загальної стратегії і стратегії, цілей і завдань по управлінню ризиками;

– визначення порогових значень вірогідності і розміру можливого збитку по окремих напрямках і аспектах діяльності фірми і в цілому по фірмі з урахуванням уточнених загальної стратегії, стратегії, цілей і завдань управління ризиком, а також процедур управління ризиками [2].

У результаті проведеної попередньої роботи менеджер фактично розробив програму управління ризиками, тобто: – уточнивши і сформулював загальну стратегію управління і розвитку фірми, а також стратегію, цілі і завдання управління ризиками на рівні фірми; – виявив економічні ризики і визначив для них значення критерійних показників економічних ризиків вірогідність і розмір можливого збитку; – уточнивши принципи управління ризиками, розробки програми управління ризиками; – погоджував порогові значення критерійних показників ризику; – проаналізував фактичні і порогові значення критерійних показників ризику; – виділив ризики, від яких фірма повинна відмовитися; – до ризик, що залишилися, застосував методи управління, що відповідають процедурі "Скорочення ризику" – порівняв нові значення критерійних показників ризиків з пороговими, такими, що відповідають процедурі "передача ризику", і за підсумками цього порівняння на основі застосування методів трансформації або фінансування ризику здійснив передачу ризику [3].

Ризик повинен чітко тлумачитися як імовірність (можливість) відхилення фактичних результатів від бажаного (очікуваного) результату в діяльності людини. Сучасне управління ризиками представляє безперервний, всеохоплюючий процес збору інформації та прийняття рішення, що стосуються причин, форм прояву, методів попередження ризикових подій та подолання їхніх наслідків у процесі діяльності установи з найменшими втратами для бізнесу і середовища. Менеджер по ризикам повинний регулярно переглядати програму управління ризиками для того, щоб бути упевненим, що вона задовольняє потребам теперішнього моменту. Порогові значення ризиків можуть встановлюватися для окремих видів ризиків, окремих напрямів і аспектів діяльності фірми, а також в цілому по усій фірмі.

Список використаних джерел:

1. Старостіна А.О., Кравченко В.А. Ризик-менеджмент: теорія та практика: навч. посіб. К.: ІВЦ "Видавництво «Політехніка»", 2004. – 200 с.
2. Мороз В.М., Мороз С.А. Ризик-менеджмент : навч. посібник для студ. спец. 281 «Публічне управління та адміністрування». Харків: НТУ «ХПІ», 2018. 140с.
3. Вітлінський В.В., Великоіваненко Г.І. Ризикологія в економіці та підприємстві. Київ: КНЕУ, 2014, 480 с.

ПРОТИДІЯ НЕЛЕГАЛЬНІЙ МІГРАЦІЇ ТА РОЗРОБКА СТРАТЕГІЇ ЇЇ УСУНЕННЯ

Прилепіна Н. В.,

здобувачка ступеня бакалавр, 2 курс, Інститут бізнесу, економіки та інформаційних технологій

Науковий керівник:

Н. А. Добрянська

*доктор економічних наук, професор кафедри публічного управління та адміністрування
Державний університет «Одеська політехніка»*

Сьогодні однією з характерних тенденцій розвитку міжнародної міграції є неухильне зростання масштабів нелегальної міграції, її поширення пояснюється різними факторами економічного та суспільно-політичного характеру. Посилення імміграційного контролю в розвинутих країнах, до яких спрямовано основні імміграційні потоки, торкнулось практично всіх категорій мігрантів, обмежило можливості легального в'їзду і стало причиною активнішого використання нелегальних каналів. Це зумовлює необхідність розв'язання проблем у сфері протидії нелегальній міграції спричиненої зростанням цього протиправного явища до транснаціональних масштабів, появою нових тенденцій, а також невтішною статистикою світових організацій щодо кількості нелегальних іммігрантів. [1]

Наявність проблем у боротьбі з нелегальною міграцією, негативні наслідки, які має цей процес в Україні, потребують вироблення ефективних шляхів протидії в сучасних умовах, зокрема:

- вдосконалювати і в подальшому системний підхід в діяльності центральних органів виконавчої влади по виконанні завдань на державному рівні (МВС, ДМС, ДПСУ);
- виявлення та перекриття найбільш небезпечних каналів міграції в Україну шляхом удосконалення візової політики та якості прикордонного контролю, припинення в'їзду до країни нелегальних мігрантів на ділянці кордону з Росією, Білорусією, Молдовою;
- виявлення та викриття на території України злочинних угруповань, які займаються організацією переправлення нелегальних мігрантів, виготовленням та забезпеченням їх підробленими документами;
- визначення порядку надання транспортних послуг громадянам з країн походження найбільшої кількості нелегальних мігрантів;
- створення єдиної автоматизованої системи інформаційного забезпечення правоохоронних органів у боротьбі з нелегальною міграцією;
- створення дійового механізму видворення нелегальних мігрантів до місць їх постійного проживання або до країн, звідки вони прибули. Для цього необхідно укласти відповідні міжурядові угоди, створити місця тимчасового утримання, залучити кошти організацій, які мають прибуток від приймання іноземців в Україні тощо.

19-29 січня 1999 році у Відні відбулася Перша сесія Спеціального комітету з розробки Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності та міжнародно-правових документів по запобіганню і припиненню міжнародної торгівлі жінками і дітьми, а також про боротьбу з незаконним перевезенням і транспортуванням мігрантів.

У виступах представників делегацій багатьох країн підкреслювалось, що незаконні перевезення людей стали міжнародним явищем, оскільки, як правило, така міграція проходить територіями 5-6 країн, є джерелом високих прибутків, становить національну загрозу для багатьох держав. Країни Африки, Близького Сходу, Латинської Америки та

Китай наполягали на розгляді всього комплексу міграційних питань, а не тільки питань протидії організованій злочинності, зокрема покращенню міжнародного співробітництва щодо розширення можливостей організованої міграції, пом'якшення візової політики, сприяння відновленню родинних зв'язків громадян, які проживають у різних країнах, вирішення питань трудової міграції. [2]

Усі заходи імміграційного державного контролю повинні бути розроблені таким чином, щоб вони відповідали стандартам фундаментальних прав, а їх інтенсивність і види втручання мають бути пропорційними ризикам нелегальної міграції та можливим загрозам від порушень, що виникають. Останнім напрямом передбачається забезпечення міжнародної співпраці та співпраці з міжнародними та громадськими організаціями з питань протидії нелегальній міграції шляхом приєднання України до міжнародних угод, що регулюють проблеми зовнішньої та внутрішньої. [3]

В Україні міграційні процеси є об'єктом державного регулювання, що зазначено в Концепції державної міграційної політики, яка спрямована на захист національних інтересів держави в сфері міграції та на забезпечення сталого розвитку. У багатьох країнах регулювання міграційних процесів здійснюється переважно за допомогою застосування адміністративно-правових і контрольних інструментів. [4]

Необхідність державного фінансового регулювання обумовлена тим, що держава повинна забезпечувати фінансовими ресурсами суспільні потреби, які не можуть бути задоволені за допомогою функціонування ринкового механізму. Заходи фінансового регулювання, на відміну від адміністративно-правового, опосередковано впливають на міграційні процеси через соціальні стандарти.

Цілями стратегії є формування сприятливих умов для вжиття своєчасних заходів щодо реалізації основних напрямів державної міграційної політики у сфері протидії нелегальній міграції та координації діяльності органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування в межах своїх повноважень у сфері міграції, для запобігання і нейтралізації існуючих та потенційних ризиків і загроз інтересам громадян, суспільства і держави пов'язаних з нелегальною міграцією, а також гарантувати підвищення ефективності прикордонного та внутрішнього міграційного контролю задля зменшення кількості нелегальних мігрантів та жертв торгівлі людьми, збереження життя і здоров'я людини і громадянина та подальше зміцнення міжнародних позицій та авторитету Української держави у сферах нелегальної міграції, трудової міграції тощо. [5]

Отже, міжнародна міграція є важливим елементом формування складу і чисельності населення, фактором впливу на соціально-економічний розвиток та міжнародні відносини. ЄС на сьогодні є найбільш привабливим регіоном світу для українських мігрантів. В країнах ЄС українців приваблює демократичне суспільство, високий рівень життя та соціальні стандарти, гідна оплата праці, дотримання прав і свобод людини, ліберальне законодавство щодо підтримки біженців, географічна близькість. Зазначимо, що розробка стратегії та її подальша реалізація як комплексу базових положень державної міграційної політики з протидії нелегальній міграції в Україні дасть змогу визначити структурну схему цілей та заходів, спрямованих на подолання кризової ситуації у сфері протидії нелегальній міграції.

Список використаної літератури:

1. Баланюк Д.М. Стратегія міграційної політики в період національнодержавного будівництва : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : спец. 23.00.02; Одеська нац. юридична академія. Одеса, 2009. 17 с.
2. Гайдуцький А. Міграційний капітал в Україні : прихована реальність. Дзеркало тижня. 2007. № 15 (21 квітня). С. 1–8.
3. Картунов О. В. Міграційні процеси у сучасному світі : світовий, регіональний, національний виміри (потенційний апарат, концептуальні підходи, теорія та практика) Енциклопедія ; за ред. Ю. Римаренка. К. : Довіра, 1998. С. 421

4. Лібанова Е.М. Зовнішня трудова міграція населення України : основні результати вибіркового обстеження.
5. Малиновська О.А. Мігранти, міграція та Українська держава : аналіз управління зовнішніми міграціями. К. : Вид-во НАДУ, 2004. 235 с.

ІНФОРМАЦІЙНО – ПСИХОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ПЕРСОНАЛУ

Сербін М.В.,

здобувач курсу «Менеджмент» факультет ММіЛ

Науковий керівник:

Ю. І. Кравченко

Асистент кафедри управління бізнесом

Одеська національна академія харчових технологій

Формування і проведення ефективної політики забезпечення економічної безпеки підприємства є основним завданням у сучасних умовах трансформаційних економічних перетворень в Україні. Найчастіше вона переростає у різні види сучасних «інформаційних війн», суть яких – використання свідомо недостовірної та помилкової інформації, яка належить до всіх об'єктів і суб'єктів підприємницької діяльності. Інформаційна зброя, по суті, являє собою цілеспрямований інформаційний вплив на об'єкти, якими виступають імідж фірми, його діяльність, персонал, що в кінцевому підсумку призводить до необхідності перерозподілу всіх видів ресурсів, передусім матеріальних, фінансових [1].

В основі формування політики забезпечення інформаційної безпеки персоналу підприємства є системний підхід. Тут будуть використані такі поняття, як «структура», «елемент», «відносини між елементами структури», «дії над ними» й ін. Системний підхід пропонується реалізувати на основі таких положень:

Положення 1. Діяльність персоналу підприємства характеризується багатоаспектністю та різноманітними можливостями реалізації різних боків його потенціалу.

Положення 2. Функціонування персоналу підприємства характеризується великою кількістю активних елементів у безлічі його структур (підрозділів), функціонування яких носить виробничий та культурний характер.

Положення 3. Структури, в яких діє персонал, представляються у вигляді складної мережної структури, що характеризується: розмаїтістю; видом (типом) структури; часом перебування у ній; безліччю переходів персоналу всередині однієї структури; безліччю переходів станів між різними структурами.

Положення 4. Безліч структур, в яких функціонують активні елементи, представляється відкритою, що розвивається, системою в умовах, що передусім характеризуються динамікою.

Положення 5. Базовою характеристикою, що визначає діяльність персоналу, є займане їм місце та виконувані функції, показує, що активний елемент може одночасно знаходитися у фізичному, функціональному, соціальному, інтелектуальному просторах [2].

Використання принципів системного підходу дає змогу дати таке визначення інформаційно-психологічної безпеки персоналу: під інформаційно-психологічною безпекою персоналу підприємства будемо розуміти ступінь захищеності безлічі активних елементів відкритої мережної структури, в якій воно функціонує, та забезпечуючу його психологічну індивідуальну сталість у процесах множинної інформаційної взаємодії.

Останні характеризуються: переходами в межах даної структури, переходами між декількома структурами в умовах динамічного зовнішнього середовища та її структурної невизначеності.

У рамках пропонованого методичного підходу необхідно вирішити такі завдання: формально описати кількісний показник інформаційно-психологічної безпеки персоналу; визначити й формалізувати його зв'язки (стосунки) у тих структурах, в яких він діє; визначити становище, в якому він знаходиться або може потенційно знаходитися, а також у процесах інформаційної взаємодії протягом певного проміжку часу; сформулювати заходи у вигляді управлінських впливів за попередженням негативних наслідків, спрямованих на дестабілізацію та зниження рівня психологічної сталості. Нелінійність цієї структури визначає такий її стан, за якого неупорядкованість елементів та зв'язків між ними може призвести до стану хаосу, а отже – до знищення самої структури [3].

У зв'язку із цим забезпечення інформаційної безпеки персоналу пов'язане з як можна більшим резервом (запасом) сталості персоналу в усіх процесах інформаційної взаємодії. Психологічний аспект такої сталості знаходиться у зоні формування персоналу такого стану, за якого місія, культура, технології, організація не досягають у сукупності зазначеного «болючого порога», що призвів би до такого деструктуризованого стану мережної структури, про який можна говорити як про стадії стагнації життєвого циклу даного підприємства.

На підставі вищевикладеного пропонується методичний підхід до забезпечення інформаційно-психологічної безпеки персоналу підприємства, що реалізується у вигляді такої послідовності етапів:

1. Побудова безлічі активних елементів, що знаходяться у даній організаційній структурі (підприємстві), та різні види наявних зв'язків з іншими структурами.
2. Визначення (ідентифікація) усіх типів стосунків (зв'язків) активних елементів у даній структурі (дії в командах, робочих групах), а також в інших структурах.
3. Визначення факторів, що впливають на інформаційно-психологічну безпеку персоналу, як сукупності активних елементів для всіх видів просторів: фізичного, функціонального, соціального, інтелектуального.
4. Визначення міри захищеності активних елементів у цих просторах на основі аналізу їхніх станів в інших структурах та переходів зі станів однієї структури до іншої.
5. Визначення інтегрального індексу захищеності кожного з активних елементів для кожного з просторів.
6. Отримання кількісної оцінки інтегрального індексу стосовно вибраних граничних значень, що характеризують ступінь захищеності елементів у кожному з просторів.
7. Розроблення сценаріїв можливого підвищення індексу інформаційно-психологічної сталості на основі аналізу параметрів і функцій, що входять в інтегральний показник.
8. Розроблення управлінських рішень за кожним із сценаріїв, які передбачають: зміну складу керуючих функцій для підвищення рівня інформаційно-психологічної безпеки.
9. Формування критерію, який дає змогу оптимізувати послідовність виконання робіт із підвищення рівня інформаційної безпеки персоналу підприємства.
10. Розроблення для персоналу підприємства рекомендацій для підвищення їхньої безпеки на основі визначення «контрольних точок» – вузьких місць [4].

Рівень інформаційно-психологічної сталості персоналу визначається інформаційно-психологічною сталістю окремих його співробітників. Рівень захищеності співробітника як елемента персоналу визначається рівнем його захищеності в усіх можливих станах, в яких він може знаходитися, та у всіх можливих станах переходів між ними. Комплексна оцінка рівня захищеності персоналу визначається інтегральним показником, що використовує міру його захищеності в різних становищах. Подальші напрями досліджень

пов'язані з необхідністю розроблення конкретних методик для певних сфер бізнесу на основі запропонованого методичного підходу, які дають змогу оцінити рівень безпеки персоналу в умовах забезпечення ефективності функціонування механізму управління економічною безпекою підприємства.

Список використаних джерел:

1. Кавун С.В. Економічна безпека підприємства: інформаційний аспект: монографія. Харків: Щедра садиба плюс, 2014. 312 с.
2. Ковтун О.І. Стратегія підприємства: навч. посіб. К.: Ліра-К, 2014. 680 с.
3. Пекна Г.Б. Вибір вектору регіонального інтеграційного розвитку України з позиції забезпечення економічної безпеки. Вчені записки Ун-ту економіки та права «КРОК». 2011. Вип. 25. С. 100–108.
4. Шпак Н.О., Пирог О.В. Економічна стабільність суб'єктів господарювання в умовах хаотичного розвитку національної економіки України: навч. посіб. К.: Ліра-К, 2015. 288 с.

ОСНОВНІ СКЛАДОВІ МАЙНОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Ясельська В.В.,

здобувачка курсу «Менеджмент» факультет ММіЛ

Науковий керівник:

Н. С. Згадова

к.е.н., доц. кафедри економічної теорії та фінансово-економічної безпеки

Одеська національна академія харчових технологій

м. Одеса

У широкому сенсі слова під майновою безпекою розуміється захищеність майна від внутрішніх і зовнішніх загроз протиправного, природного (стихійні лиха), техногенного, екологічного та іншого характеру. У вузькому сенсі майнова безпека – це захищеність майна від протиправних посягань правовими, організаційними, інженерно-технічними, виховними, попереджувальними і іншими заходами.

За способами протиправного заволодіння або знищення майна все посягання можна розділити на два види: прямі погрози, коли відбувається безпосереднє протиправне заволодіння, пошкодження або знищення чужого майна: розкрадання, терор, диверсія; непрямі загрози, що створюють умови для незаконного заволодіння або знищення чужого майна: криміналізація економіки, корупція [1].

Серед новітніх загроз для підприємницької діяльності називають такі явища, як гринмейл, рейдерство, кардерство (кардеринг), конкурентну розвідку.

Гринмейл - (ggreenmail) - корпоративний шантаж шляхом скуповування значного числа акцій певної компанії з пропозицією продати їх за умови, що інші компанії підписують угоду про невторчання.

Рейдерство - недружнє поглинання. Рейдерські схеми мають однакові кольорові градації. "Білі" схеми заключаються в тому, що нові власники консолідують у своїх руках контрольний пакет акцій. "Сірі" підходять до ситуацій, коли діяльність підприємства "зависає" на грані банкрутства і для володіння ним достатньо знайти шпаринку в законодавстві. "Чорні" схеми рейдерства пов'язані з кримінальними злочинами -

фальсифікацією документів, підробкою підписів, шантажем, погрозами і навіть убивствами.

Кардерство - діяльність споріднена з фальшуванням грошей, адже в обох випадках підробляють засоби платежу. Істотна відмінність полягає в тому, що грошові знаки випускає держава, а у кредитної картки емітентом є, як правило, акціонерний комерційний банк.

Конкурентна боротьба та розвідка. Агресивний переділ власності, який спостерігається сьогодні в українській економіці, спровокував зростання попиту на фахівців із конкурентної боротьби. Ця професія для нашої країни поки що нова, проте її представники працюють у штаті практично всіх великих компаній. Вони зобов'язані знати все про конкурентів, від фінансових планів до хобі менеджерів. Вони також організують заходи із захисту тієї чи іншої компанії від провокацій і ворожого поглинання. Але не треба плутати фахівців із конкурентної розвідки зі шпигунами, оскільки вони займаються своєю справою цілком легально [1].

Для досягнення високого рівня економічної і майнової безпеки необхідним є комплексний захист усіх матеріальних активів підприємства. Існує таке поняття, як «комплексна система забезпечення економічної безпеки підприємства», яке включає певну сукупність взаємопов'язаних елементів (заходів організаційно-економічного і правового характеру), які за досягнення підприємством основних цілей бізнесу забезпечують його безпеку від реальних або потенційних загроз щодо економічних втрат.

Комплексна система економічної безпеки підприємства – це комплекс взаємозв'язаних заходів організаційно-правового характеру, що здійснюються спеціальними органами, службами, підрозділами суб'єкта господарювання, спрямованих на захист життєво важливих інтересів особистості, підприємства і держави від протиправних дій із боку реальних або потенційних фізичних або юридичних осіб, що можуть призвести до істотних економічних утрат та забезпечення економічного зростання в майбутньому.

Концепція комплексної майнової безпеки являє собою систему поглядів на цілі й завдання, а також основні принципи та напрями діяльності у сфері зниження майнових ризиків. Її основні положення:

- формування цілей і завдань щодо забезпечення майнової безпеки підприємства;
- аналіз переліку можливих загроз, ранжування вірогідностей ризику і сум потенційного збитку;
- реалізація комплексного підходу і взаємного узгодження організаційних, технічних та кадрових заходів і рішень;
- мінімізація витрат за критерієм «ефективність – вартість»;
- забезпечення живучості, гнучкості і керованості комплексу майнової безпеки;
- забезпечення можливості подальшого розвитку, модернізації та зміни конфігурації комплексу майнової безпеки [2].

Процес проведення комплексної оцінки майнової безпеки підприємства включає в себе кілька етапів, які дають змогу проаналізувати на скільки ефективно підприємство організувало власну діяльність, використовує наявні ресурси, досягає поставлених перед собою тактичних та стратегічних цілей та проводить боротьбу з наявними та потенційними загрозами.

Основні етапи розрахунку майнової безпеки підприємства:

I етап – розгляд стратегічних цілей підприємства, виявлення ризиків, аналіз факторів впливу на майнову безпеку досліджуваного господарюючого суб'єкта

II етап – формування системи показників для оцінки майнової безпеки сільськогосподарського підприємства.

III етап – розрахунок і аналіз показників майнової безпеки підприємства.

IV етап – розрахунок узагальнюючого показника майнової безпеки підприємства.

V етап – аналіз виявлених ризиків, загальна оцінка майнової безпеки [3].

Для ефективного забезпечення майнової безпеки необхідно чітко виділяти мету, завдання, функції майнової безпеки, об'єкти захисту, суб'єктів забезпечення майнової безпеки, принципи управління нею. Механізм управління економічною, а отже, й майновою безпекою підприємства включає в себе такі елементи: організаційну структуру; функції організації, управління, обґрунтування і реалізації ефективних форм і методів створення, вдосконалення і розвитку системи економічної безпеки та її підсистем, у тому числі й майнової; методи забезпечення; засоби та важелі; показники та критерії оцінки; нормативно-правове та інформаційне забезпечення.

Список використаних джерел:

1. Козаченко Г. В., Згадова Н.С., Ляшенко О. М. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: монографія. К.: Лібра, 2003. 280 с.
2. Отенко І. П., Іващенко Г. А., Воронков Д. К. Економічна безпека підприємства: навчальний посібник. Харків: Вид. ХНЕУ, 2012. 252 с
3. Оцінка майна та майнових прав. Заг. ред. Скринько С. К.: ТОВ «УКЦ «Експерт-Л» 2007 р. 746 с

СЕКЦІЯ 4

СУЧАСНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

КРАУДСОРСИНГ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ В МІСЦЕВОМУ САМОВРЯДУВАННІ

Буковський Д. А.,

*здобувач магістерського рівня вищої освіти спеціальності
281 «Публічне управління та адміністрування»*

Науковий керівник:

Є. М. Сита

*к.е.н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування,
Державний університет «Одеська політехніка»
м. Одеса*

Сучасні виклики висувають нові вимоги до процесів прийняття управлінських рішень на всіх рівнях влади, а особливо це стосується органів місцевого самоврядування, які покликані забезпечити сталий економічний розвиток на відповідних територіях. Досить часто посадовці органів місцевого самоврядування не можуть подивитися на вирішення якихось проблем через призму своєї діяльності, знижуючи при цьому ефективність та оптимальність прийнятих рішень, і тому традиційні підходи вже не працюють. Потрібно шукати нові методи та інструменти прийняття рішень у місцевому самоврядуванні. Як приклад, це залучення громадськості до процесів прийняття рішень місцевої влади та контролю за їх виконанням [1].

Одним із таких інструментів залучення громадськості до процесів прийняття рішень на місцевому рівні є краудсорсинг. Краудсорсинг (від англ. crowd – «натовп») і sourcing –

«використанням ресурсів») – передача деяких виробничих функцій невизначеному колу осіб, вирішення суспільно значимих завдань силами добровольців, як правило, за допомогою сучасних інформаційних технологій. Вперше цей інструмент був застосований Урядом Великобританії в далекому 1714 р., коли для того, щоб знайти точний метод визначення довготи на морі, залучили всіх бажаючих осіб. Пізніше цей інструмент отримав назву краудсорсинг, тобто генеруванням ідей «народом». А термін «краудсорсинг» вперше був уведений письменником Джефом Хау і редактором журналу «Wired» Марком Робінсоном [2].

Краудсорсинг успішно почали використовувати у бізнес-сферах для вирішення нагальних проблем та у неприбуткових сферах. Звернути увагу на краудсорсинг бізнес був змушений і тому, що феномен несподівано поставив під загрозу ті організації, чю роботу натовп може зробити набагато швидше і дешевше. Загальна логіка краудсорсингу представлена на рис 1.

Ідея «краудсорсингу», м'яко кажучи, не нова, проте лише Інтернет зробив цей метод дешевим і загальнодоступним в десятках областей людських знань. Розвиток інформаційних технологій забезпечив доступ до інформації величезній кількості користувачів і це в свою чергу, скоротило розрив між професіоналами та аматорами в різноманітних галузях знань. Яскравим прикладом краудсорсингу є створення всім відомої Вікіпедії, де кожен бажаючий може створювати, редагувати та видаляти інформацію [4].

Таким чином, ми пропонуємо запровадити інструмент в органах місцевого самоврядування. Для його реалізації необхідно:

- визначити мету проекту (мозковий штурм, експертиза, комунікація, участь у розробці стратегії, зворотний зв'язок із системою управління та інфраструктурою);
- обрати майданчик та інструменти краудсорсингу;
- сформувати спільноту шляхом інформування, мотивації та фільтрації;
- запустити платформу краудсорсингу та управління та управління її роботою (формування тем, спеціалізація експертів, модерування пропозицій і коментарів);
- провести аналіз та вибір представлених спільнотою пропозицій, аналіз учасників;
- оголосити переможців, нагородити їх та прийняти рішення про закриття або продовження роботи краудсорсингової платформи;
- сформувати алгоритм впровадження пропозицій, рішень, що обрали.

Рис. 1. Загальна логіка краудсорсингу

Особливо ефективно застосовувати краудсорсинг слід при розробці стратегічного плану ОТГ, від якого залежить майбутній шлях розвитку відповідної території. Це дуже відповідальний документ, при прийнятті якого, необхідно вислухати значну кількість жителів, експертів, місцевих депутатів і фахівців місцевого самоврядування. Тому необхідно створити платформу (сайт чи сторінку у соціальних мережах), на якій кожний бажаючий може мати змогу долучитися до обговорення розробки стратегічного плану своєї ОТГ і запропонувати свої ідеї. Це посилить довіру до місцевої влади, а найголовніше – забезпечить ефективну взаємодію громадськості і місцевої влади.

Також застосувати ідею краудсорсингу можна в питаннях планування і забудови місцевих територій, підтримки малого і середнього бізнесу, створенні робочих місць, в залученні інвестицій та в питаннях запровадження альтернативних джерел енергії в ОТГ. Всі ці сфери дуже важливі для ефективного розвитку місцевого самоврядування і тому потребують більшої уваги не тільки серед посадовців ОТГ і місцевих депутатів, але і небайдужих жителів відповідних територій. Яких, на нашу думку, після запровадження краудсорсингу з'явиться значно більше, а це в свою чергу, приведе до посилення відповідальності посадових осіб ОТГ за свою діяльність перед населенням.

Список використаних джерел:

1. Карий О., Панас Я. Краудсорсинг як інструмент менеджменту: приклади вирішення місцевих проблем. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Проблеми економіки та управління. 2016. № 847. С. 213–219.
2. Кіреєва О. Краудсорсинг як інноваційний інструмент участі громадськості в публічному управлінні. Державне управління та місцеве самоврядування, 2016. – Вип. 3 (30). – С. 72–78.
3. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 рр. : розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#n14>
4. Політологічний енциклопедичний словник / уклад.: [Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна, І. О. Поліщук та ін.] ; за ред. М. П. Требіна. – Х. : Право, 2015. – 816 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ВАЖЛИВИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ НОВОГО ОБЛИЧЧЯ ДЕРЖАВИ

Кирилова В.П.

здобувачка 4 курсу спец. 281 «Публічне управління та адміністрування»

Науковий керівник:

Ніколюк О.В.,

д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту і логістики

Одеська національна академія харчових технологій

м. Одеса

Разом зі створенням центрів надання адміністративних послуг країна розпочала довгий і тернистий шлях від великої бюрократичної системи, яку неможливо досягнути звичайному громадянину, до прозорої системи взаємодії з державою.

Багато років послуги держави асоціювались здебільшого негативно: великі черги, нерозуміння що робити, нескінченні кабінети, інколи недоброчинні працівники, а також

хабарі. На жаль, цей шлейф недовіри тягнеться і до сьогодні.

Соціологічна служба Центру Разумкова провела дослідження від 30.10.2020-5.11.2020 методом «обличчям до обличчя» серед 2020 респондентів віком від 18 років серед усіх регіонів України (окрім Криму, Донецької та Луганської областей), за результатом якого можна говорити про високий ступінь недовіри до державного апарату (державних службовців) – не довіряють 79% опитаних [1].

Сьогодні одним із пріоритетних напрямків діяльності органів влади у рамках розвитку інформаційного суспільства є клієнтоорієнтованість і доступність, у фізичному та електронному виглядах. Запровадження прозорої системи державних послуг створює середовище для розбудови спільноти соціально активних громадян, що досягається, зокрема, шляхом використання цифрових технологій.

Поширеною формою реалізації владних повноважень у цифровому форматі є надання електронних адміністративних послуг. Слід зазначити, що електронні послуги виключають з системи відносин громадянин-держава корупційну складову. Перетворення адміністративної послуги у електронну супроводжується реорганізацією та реструктуризацією даного процесу з метою забезпечення прозорості та максимальної ефективності. Разом із запровадженням електронних послуг у сфері дозвільних документів стало можливим реалізації принципу "сліпого" розподілу. Це означає, що прийняття рішення про узгодження проекту тепер може автоматично у випадковому порядку направлятися до відмінної від місця подачі заяви області [3].

Аналізуючи кількість звернень за консультацією до Департаменту надання адміністративних послуг Одеської міської ради можна побачити, що протягом 2017-2019 років їх кількість зростала приблизно на 50 тис./рік. Однак у 2020 році, разом із запуском веб-порталу адміністративних послуг м. Одеси spnar.odessa.ua, динаміка кількості звернень показала зменшення на 27 тис. за рік. Розміщення на сайті вичерпної інформації щодо переліку адміністративних послуг, порядку, вартості та термінів їх надання зробило процес отримання адміністративних послуг більш зрозумілим [4].

Вільний доступ до інформації – основа довіри до держави. На початку 2021 року Єдиний державний портал адміністративних послуг повідомив, що закриває інформування стосовно державних послуг відповідно до змін, внесених у ст. 17 Закону України "Про адміністративні послуги" [5]. Відтепер, на Порталі Дія запроваджено Гід з державних послуг, що містить вичерпну інформацію зі сфер: Громадянство та міграція, Будівництво та нерухомість, Соціальний захист, Транспорт, Сільське господарство, Безпека життєдіяльності, Інтелектуальна власність, Земля та екологія, Зовнішньоекономічна діяльність, Захист та охорона, Діяльність бізнесу та громадських формувань, Професійна діяльність, Виробництво та обіг окремих видів продукції, Інформатизація, космос та електронні довірчі послуги, Фінанси та податки, Паливно-енергетичний комплекс та водопостачання, Освіта, спорт та туризм, культура та релігія [6].

Нове обличчя держави передбачає відкритий діалог, відсутність корупції, рівність та однаково якісне обслуговування усіх верств населення. Центр надання адміністративних послуг – це обличчя місцевої та центральної влади, оскільки первинна взаємодія з органами державного управління відбувається саме там. Адміністративні послуги супроводжують увесь життєвий шлях громадянина, починаючи з державної реєстрації народження та до державної реєстрації смерті. Центр надання адміністративних послуг Одеської міської ради вже запровадив надання 11 адміністративних послуг в електронному вигляді [7].

Суб'єкт звернення, який замовляє послугу через електронну систему, завірятиме документи власним електронним цифровим підписом, який є обов'язковим реквізитом електронного документа та використовується для ідентифікації підпису та підтвердження цілісності даних в електронній формі. Ідентифікація також може відбуватися з використанням BankID НБУ та ID.GOV.UA. Зокрема, процес ідентифікації (у разі її

необхідності) відбувається шляхом пред'явлення оригіналів необхідних документів під час отримання у Центрі надання адміністративних послуг вже готової послуги.

Великим кроком у розвитку електронних послуг стало те, що низка документів, які раніше завірялися підписом та печаткою, зараз відмічаються QR-кодами. Такий крок дозволив суб'єктам звернення не приходити до Центру надання адміністративних послуг з метою отримання відповіді, а самостійно роздрукувати документ, що надійшов на електронну пошту і є повністю рівноцінним до того, що видають у Центрі. Однак сьогодні не більше 20% фізичних та юридичних осіб користуються такою перевагою. Це зумовлено недостатньою поінформованістю населення та сумнівами громадян щодо ідентичності документів, отриманих у різний спосіб.

Наведені фактори сприяють створенню нового обличчя держави, поступового перетворення у сервісну державу, яка символізує прозорість, високу якість обслуговування та доступність.

Список використаних джерел:

1. Оцінка громадянами ситуації в країні, рівень довіри до соціальних інститутів та політиків, електоральні орієнтації громадян (жовтень–листопад 2020р.) // Разумков Центр: [Веб-сайт]. 2020. URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-gromadianamy-sytuatsii-v-kraini-riven-doviry-do-sotsialnykh-institutiv-ta-politykiv-elektoralni-oriiientatsii-gromadian-zhovten-lystopad-2020r>
2. Некрасов В. Без хабарів і «договірняків»: 5 електронних держпослуг, які перемогли корупцію. Економічна правда. 2018. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2018/12/10/643416/>
3. Аналітична інформація // Центр Надання Адміністративних Послуг: [Веб-сайт]. URL: <https://cnap.odessa.ua/about/analitichna-informaciya/>
4. Директор Департаменту надання адмінпослуг відзвітувала про роботу за 2020 рік // Центр Надання Адміністративних Послуг: [Веб-сайт]. Одеса, 2021. URL: <https://cnap.odessa.ua/news/851-direktor-departamentu-nadannya-adminposlug-vidzvituvala-pro-2020-rik>
5. Гід з державних послуг // Єдиний державний портал адміністративних послуг: [Веб-сайт]. 2021. URL: <https://my.gov.ua/info/news/427/details>
6. Гід з державних послуг: [Веб-сайт]. 2021. URL: <https://guide.diia.gov.ua/>
7. Адміністративні послуги, що надаються в електронному вигляді // Центр Надання Адміністративних Послуг: [Веб-сайт]. Одеса. URL: <https://cnap.odessa.ua/about/pro-cnap/administrativni-poslugi-scho-nadayutsya-v-elektronnomu/>
8. Ніколюк О.В. Напрями удосконалення процесів надання адміністративних послуг в умовах децентралізації влади в Одеській області. // Розбудова публічного управління та адміністрування: вимоги часу: колективна монографія / ред. кол.: І.І. Савенко, О.В. Ніколюк, Н.М. Корсікова. Одеська національна академія харчових технологій. Одеса: Друк Південь, Сімекс-прінт, 2021. С. 7-28.

ОСНОВНІ СТАНДАРТИ ОПРИЛЮДНЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ НА ВЕБ-САЙТАХ ОРГАНІВ ВЛАДИ

Лешкевич Д. В.

здобувачка ступеня бакалавр, 1 курс, спец. 281 «Публічне управління та адміністрування»

Науковий керівник:

Балан О.С.

д.е.н., професор, зав. кафедри публічного управління та адміністрування
Державний університет «Одеська політехніка»,
м. Одеса

Спираючись на Укази Президента України від 31 липня 2000 року . № 928 "Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні" та від 17 травня 2001 р. № 325 "Про підготовку пропозицій щодо забезпечення гласності та відкритості діяльності органів державної влади" для того щоб покращити підґрунтя для подальшого розвинення демократичних засад у країні , надання мешканцям змоги реалізувати конституційні права на участь в керуванні справами держави та на доступ до інформації без перешкод , а також задовольнити інтерес населення на повну відкритість й гласність з боку органів КабМіну ухвалює :

1. Державний комітет радіомовлення й телебачення повинен бути призначеним головним наглядачем за інформаційним забезпеченням , у свою чергу Державне агентство, яке відповідає за інформатизацію, науку та інновації – несе відповідальність за технічне забезпечення ;

2. Інформація про усю роботу та активність органів виконавчої влади повинна бути висвітлена у Інтернеті ;

3. Усі офіційні вебсайти та Вебпортали , які належать міністерствам , Раді міністрів АРК, Секретаріату КабМіну, обласним та міським державним адміністраціям – повинні бути наділені належним функціоналом , роботою без перебоїв ;

4. Уся інформація , яка знаходиться на сторінках Міністерств , Рад міністрів АРК, Секретаріату КабМіну, обласних та міських державних адміністрацій повинна своєчасно та регулярно оновлюватися , спираючись на Укази Президента України від 31 липня 2000 року.[1]

Критерії оцінки вебсайтів органів влади:

1) Фаза розвитку, на якій перебуває вебсайт органів влади

Цей критерій зображує етап, на якому будь-який вебсайт органів влади знаходиться у цей момент: усі технології електронного урядування встановлюються у декілька етапів;

2) З якої періодичністю з'являється нова інформація

Зображення кількості оновлень на сайті на тиждень або місяць. Слідкування за часом крайнього поновлення на сторінці, щоб інформація не з'являлася дуже рідко ;[2]

3) Мови, на яких подається інформація на вебсайтах органів влади

Уся інформація на сторінках органів виконавчої влади, Ради Міністрів Автономної Республіки Крим, обласних державних адміністрацій мусить бути на англійській або українській мові, якщо треба - іншими мовами;

4) Рівень інформативності вебсайтів органів влади

У Постанові КабМіну №3/2002 представлено список інформації, яка мусить бути розміщеною на сторінках органів виконавчої влади ;

5) Наявність діалогових можливостей

Характеризується можливістю населення на прямий контакт з органами виконавчої влади, право на зворотний зв'язок. На вебсайті можуть проводити форуми, опитування.

обговорювання та розв'язання проблемних питань, органи влади можуть надавати відповіді населенню тощо.[3]

Список використаних джерел:

1. Закони України, укази Президента України, постанови КМУ України з питань інформатизації
2. Кондратенко О.Ю. Інформаційне забезпечення вищих органів державної влади та електронне урядування /О.Ю. Кондратенко // Науковий вісник Інституту міжнародних відносин НАУ. Серія: економіка, право, політологія, ту-ризм. – 2011. – Т. 1, № 3. – С. 66-73.
3. Заславська О. Органи державної влади України як відкрита інформаційна система. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Політологія, Соціологія, Філософія. 2009. Випуск 13. С.190-194.

БЛОКЧЕЙН: ПОНЯТТЯ ТА ЙОГО МІСЦЕ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

Лук'янчук К.П.,

здобувачка ступеня бакалавр, 1 курс, спец. 281 «Публічне управління та адміністрування»

Науковий керівник:

Балан О.С.

д.е.н., професор, зав. кафедри публічного управління та адміністрування

Державний університет «Одеська політехніка»,

м. Одеса

Починаючи з ідеї технології blockchain, сформульоване ще у 1991 році вченими ІТ-технологій Стюартом Харбером та У. Скоттом Шторнеттом, професійні та повсякденні звички у галузі інформаційних технологій не тільки модифікували, а й принесли нову культуру у світ.

Серед тих, хто вивчав не тільки саме поняття технології blockchain, а й міркували щодо застосування її в Україні слід виокремити роботи І. Давидової [1], І. Клименко, Г. Лозової та Л. Акімової.[2]

По-перше, надаємо визначення blockchain. Технологія blockchain - це нерозривний ланцюжок певних блоків, який є особливо перспективний та революційний, оскільки допомагає знизити ризик шахрайства, забезпечуючи прозорість самої технології.

Уявимо наступну ситуацію: на січень 2021 року у організації було 50 одиниць товару, але на лютий залишилось 30, причому ж продано товару було лише 10 одиниць, згідно з звітом. Через те, що усі дані були записані блоками та поступово ми бачимо цю прозорість.

Основними принципами технології blockchain є: децентралізація, безпека і захищеність, відкритість і прозорість та незмінність вже записаного.

Весь сенс використання технології blockchain полягає в тому, щоб дозволити людям, які не можуть довіритися нікому, обмінюватися цінними даними безпечним способом, захищений від несанкціонованого доступу.

Blockchain повинен мати певну структуру. Кожен ланцюг складається з декількох блоків, і кожен блок має 3 основні елементи.

- дані в блоці
- 32-бітове ціле число nonce

- 256-бітове число хеш, яке віддано під nonce

Зазначимо, що число nonce може використовуватися тільки один раз і воно генерується випадковим чином. Після того, як створюється блок ланцюга генерується число хеш, який повинен починатися з великої кількості нулів.

Кожна людина, котра чує слово blockchain, зразу згадує слово «майнинг». Майнинг – це процес видобування нових блоків, але це непросто, особливо в великих ланцюгах blockchain, так як у кожного блоку існує свій унікальний nonce і хеш, але у той самий час хеш посилається на хеш попереднього блоку в ланцюзі.

Жоден комп'ютер чи організація не може володіти ланцюгом, тим самим підтверджуючи принцип децентралізації. Але ми повинні мати структуровану систему blockchain, тому існує третій компонент технології – nodes, які підключені до ланцюга. Вузли (nodes) можуть бути будь-яким електронним пристроєм, який підтримує копії blockchain і підтримує функціонування мережі.

Особливу популярність технологія blockchain отримала саме з 2008 року, коли маркетинговий інструмент white paper надає децентралізовану однорангову систему електронних грошових коштів Bitcoin, котра була надіслана поштовою розсилкою людиною, чи групою людей із псевдонімом Сатоши Накамото (Satoshi Nakamoto). Саме із появленням цієї криптовалюти почали використовувати особливість blockchain – майнинг, так як видобування блоків нагороджується валютою bitcoin. [3]

Потім на основі технології blockchain Віталій Бутерін створює нову криптовалюту, котра стає основою смарт-контрактів – Ethereum.

Кожна розвинута демократична держава вже інтегрувала саме цю прозову технологію, зокрема і Україна. Основними напрямками використання blockchain-технології у галузі публічного урядування в нашій державі можуть стати та становляться:

- державне управління. Уряд України планує перевести всі державні дані, що зберігаються в електронному вигляді, на блокчейн-платформу, а також всі державні послуги.
- охорона здоров'я. За своїм принципом блокчейн ідеально підходить для створення єдиного реєстру карт пацієнтів, а також відстеження поставок медикаментів.
- вища освіта. Для зберігання сертифікатів і дипломів за допомогою блокчейну.
- аграрний сектор. Для ведення реєстру ідентифікації тварин.
- бібліотеки та архіви. Для переведення всієї інформації у електронну форму за допомогою блокчейн- технології.
- зберігання прав власності.
- правоохоронні органи. Для створення єдиної бази правопорушників або осіб, що мають конфлікти з законом.
- фіскальна служба. Для створення єдиної бази обліку платників податків.
- соціальні служби. Для створення єдиної бази осіб, які потребують соціальної(сторонньої) допомоги.
- банки. Для створення єдиної клієнтської бази.
- інфраструктура. Для створення єдиного реєстру пасажирських та вантажних перевезень; створення єдиної бази інвестиційних проектів в сфері інфраструктури.
- виборна система. Блокчейн-технологію можна застосовувати на виборах. [5]

У висновку зазначимо те, що завдяки принципам технології blockchain та її структури, яка працює на основі цих принципів, ми можемо вважати цю систему масштабною довіри за допомогою технологій. Прозорість системи дає змогу легко перевірити та переглянути кожен зроблений дію в blockchain системі. Окрім того, через те, що кожному учаснику надається унікальний буквено-цифровий ідентифікаційний номер, який показує їх транзакції, підтверджуючи принцип безпеки і захищеності. Тому поєднання публічної інформації із системою стримувань і противаг допомагає блокчейну підтримувати цілісність та створює довіру серед користувачів і найяскравішим

прикладом, який підтверджує все те, що було зазначено - єдиний реєстр юридичних і фізичних осіб – український державний реєстр, впроваджений Міністерством України та інтегрований у систему blockchain.

Список використаних джерел:

1. Давидова І. В. Технологія блокчейну: перспективи розвитку в Україні // Часопис цивілістики. 2020., вип. 26 С. 26-41.
2. Клименко І., Лозова Г., Акімова Л. Застосування блокчейн-технологій у публічному управлінні // “Демократичне врядування”. 2017. № 20. С. 1-6.
3. Binance academy История blockchain / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://academy.binance.com/ru/articles/history-of-blockchain>
4. Александр Герчик Блокчейн – это...Суть и перспективы технологии / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://gerchik.ru/stati/blokchejn-eto-sut-i-perspektivy-technologii?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=DSA_promo_URL_Test_SNG&utm_content=eto&utm_term=&gclid=Cj0KCQjw0oCDBhCPARIsAII3C_EeBo89JbPd3nX_sbxFU63K1zKXpGCq78KYChD0zxZKs6QFiLyEkbwaAvbUEALw_wcB
5. Балан О. С., Буковський Д. А. Технологія blockchain в публічному управлінні // Economic journal Odessa polytechnic university. 2018. № 4. С. 5-10.

ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Нестерванська Е. С.

здобувачка ступеня бакалавр, 1 курс, спец. 281 «Публічне управління та адміністрування»

Бордан А.С.

здобувач ступеня бакалавр, 4 курс, спец. 281 «Публічне управління та адміністрування»

Науковий керівник:

Балан О.С.

д.е.н., професор, зав. кафедри публічного управління та адміністрування

Державний університет «Одеська політехніка»,

м. Одеса

Багато науковців та фахівців з управління давно розглядають перспективу впровадження інформаційної діяльності у сферах праці органів державної влади та висувають багато різних дефініцій самому поняттю інформаційної діяльності.

Тож з точки зору державного управління інформаційну діяльність розглядають як сукупність певних дій, що використовуються для того, щоб задовольняти інформаційні потреби на самперед держави, а також її громадян та юридичних осіб.

В науці поняття інформаційної діяльності використовується в дуже багатьох значеннях. Тому досі залишається актуальним питання щодо чіткого визначення поняття інформаційної діяльності, її сутності та проблематики. Запропоновано розглянути думку фахівців з публічного управління щодо проблематики інформаційної діяльності як у сфері державного управління так і в діяльності держави в цілому.

Серед вивчених робіт з використання та забезпечення інформаційної діяльності можна виділити основні проблеми цього феномену:

– інформаційна діяльність тісно пов'язана із сутністю інформаційного права і визначається його роллю у життєдіяльності суспільства. Разом із цим, інформаційну діяльність не можна розглядати лише як «проекцію», тому що вона не є виключно проявом іманентних якостей цієї сутності. Також не коректним буде механічне

зв'язування сутності інформаційного права та інформаційної діяльності; інформаційна діяльність в певний мірі має незалежність.

– інформаційною діяльністю характеризується певний напрям безпосереднього впливу інформаційного права на інформаційні відносини, тобто найважливішого на сьогоднішній день впливу, без якого, на цьому етапі розвитку, тяжко уявити існування суспільства.

– в інформаційній діяльності виражаються найсуттєвіші, основні риси інформаційного права та вона має спрямування на відтворення головних завдань інформаційного права на визначеному етапі свого розвитку.

– інформаційна діяльність виступає напрямом активної дії інформаційного права. Тому, динамізм можна назвати однією з найголовніших ознак діяльності.

– однією з необхідних ознак інформаційної діяльності є постійність, тому, що вона характеризує безперервний стабільний процес, що має досить довгу дію. Постійність дійсно властива інформаційному праву, але попри це все, механізм і форми здійснення не можуть залишатися незмінними, вони мають розвиватися та змінюватися відповідно до потреб практики. [1]

Інформаційні служби, системи, бази і банки даних, мережі та інші засоби здійснення інформаційної діяльності створюються, в першу чергу, для задоволення інформаційних потреб органів державної влади та органів місцевого та регіонального самоврядування.

Для становлення стабільного існування та розвитку незалежної держави, нині необхідною умовою є успішна та постійно обновлювана інформаційна діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування. На становлення громадянського суспільства також значно сприяє інформування населення про діяльність держави. Це насамперед проявляється в формуванні відповідних настроїв та уподобань громадян.

В перехідний період та період становлення громадянського суспільства, проблема інформаційної діяльності держави набуває особливого значення. Насамперед, вона важлива як один із основних чинників у формуванні нового типу відносин «держава – суспільство», це дає змогу перейти від моделі безвідповідальної держави. Створення інформаційних потоків про діяльність держави сприяє існуванню та повноцінному функціонуванню інститутів громадянського суспільства та створює такі умови при яких вони можуть успішно розвиватися.

Ефективне впровадження та проведення інформаційної діяльності передбачає собою:

- наявність мети діяльності;
- наявність суб'єктів — тих, хто виконує інформаційну діяльність;
- об'єкти — те на що, або ті на кого спрямовано виконання інформаційної діяльності;
- наявність форм, джерел та методів виконання цієї діяльності;
- наявність результатів діяльності (продукти).[2]

За думки науковців та фахівців з управління, основними видами інформаційної діяльності в органах державної влади є:

- отримання інформації;
- використання інформації ;
- розповсюдження інформації;
- зберігання інформації .

Також за деякими джерелами розрізняють такі види науково-інформаційної діяльності як:

- інформаційне моделювання (виповнюється розробка параметричних, методологічних модифікацій ймовірного вирішення проблем на основі інформаційних даних, моделювання технологічної ситуації і формування зразкового зображення про об'єкти, які розробляються тощо) ;

- інформаційна експертиза (виповнюється перевірка правдивості і актуальності інформації, через порівняння всіх отриманих результатів з інформаційними даними);
- інформаційне забезпечення (здійснюється одержання, оцінка та переробка даних, що є власне системою, створеною з метою створення та забезпечення управлінських рішень).[3]

Головними напрямками інформаційної діяльності в залежності від сфери діяльності органів державної влади є: економічний, політичний, екологічний, соціальний, духовний, науково-технічний, міжнародний та ін.

Основними напрямками розвитку державної політики у сфері державного управління, на сучасному етапі становлення інформаційних технологій, мають бути інформатизація та електронізація документообігу в органах державної влади та місцевого самоврядування, автоматизована перевірка стану управління усіма системами і підсистемами державного апарату, ґрунтовані на певних критеріях і показниках роботи за допомогою автоматизованих засобів і технологій, проведення соціологічних досліджень з використанням електронних засобів інформації, розвиток засобів “електронного уряду” та “електронної демократії” .

У зв’язку з різким зростанням вимог до рівня інформатизації сучасного суспільства та інформаційно-аналітичного забезпечення системи державного управління, створення інтегрованої системи стане безпосереднім фактором підвищення дієвості та прозорості функціонування органів державного управління, а, отже, підвищення економічного зростання, обороноздатності, соціально-політичної стабільності та міжнародного іміджу України.

Інформаційна діяльність органів публічної влади – це, створена в процесі роботи апарату державної влади та регіонального самоврядування, офіційна формально визначена інформація, що оприлюднюється та доноситься до відома населення в порядку, який встановлений законом. Органи державної влади та регіонального самоврядування мають у своїх повноваженнях переваги організувати або бути співорганізаторами друкованих чи аудіовізуальних ЗМІ в порядку, встановленому законами України, і в межах бюджету, що виділяються державою або муніципалітетами на висвітлення їх діяльності, або після перерозподілу коштів, що акцентуються на забезпечення функціонування даних органів. [4]

Інформаційна діяльність органів публічної влади, згідно із міжнародними вимогами функціонування у глобальному інформаційному просторі, має здійснюватися на підставі таких принципів, як:

- гарантованість права на інформацію;
- прозорість, достовірність і цілісність інформації;
- правдивість інформації;
- безперервність процесу взаємовідносин із громадськістю;
- відмова від суб’єктивізму, волюнтаристського підходу;
- дотримання етичних та правових норм.[5]

В основі ефективної інформаційної стратегії органів публічної влади є повне застосування сучасних ІТ – сукупності методів, процесів і програмно-технічних засобів, інтегрованих з метою збирання, обробки, зберігання, поширення, відображення та використання інформації в інтересах її користувачів. Ефективними інформаційними технологіями є: Інтернет; локальні комп’ютерні мережі; електронні бібліотеки; веб-сторінки організацій; форуми; розсилки; Інтернет конференції тощо [6]

Інтеграція держави до інформаційного забезпечення спільноти запитує переосмислення, а в окремих варіантах і розробки унікальних елементів регулювання відносин, що зав’язуються поміж громадянами, їх об’єднаннями і державою. Всі учасники інформаційних відносин мають усвідомлювати і виконувати свої обов’язки, проте власне

держава повинна впливати на якісну сторону трансформаційних процесів, притягати до співпраці політиків, вчених, практиків та суспільство. Закономірність формування прогресивної спільноти і держави вимагає не тільки поліпшення урядового управління за допомогою його інформатизації, але також нової стратегії урядового управління під час розвитку і формування інформаційного суспільства.

Список використаних джерел:

1. Коваленко Л. П. Інформаційна діяльність // Правова інформатика. — 2012. — №4(36)
2. Тарасенко Р.Б. Інформаційне право: Навчально-методичний посібник / МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. – Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2010. – 512 с.
2. Інформаційно-комунікативна діяльність органів публічної влади : монографія / В. С. Куйбіда, О. В. Карпенко, А. В. Дуда [та ін.] ; за заг. ред. В. С. Куйбіди, О. В. Карпенка. –Київ : ЦП “Компрінт”, 2018. – 364 с.
4. Ярмиш О. Н., Серьогін В. О. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні: Підручник. — Харків: Вид-во Національного ун-ту внутр. справ, 2002
5. Бажинова О. А. Взаємодія органів публічної влади з громадськістю як чинник демократизації державного управління // Державне будівництво. — 2001. — № 2
6. Мінаєва І. М. Складові поняття «публічна влада» // Державне будівництво. — 2008. — № 1

SMART-КОНТРАКТИ У СФЕРАХ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Останчук А.П.,

здобувачка ступеня бакалавр, 1 курс, спец. 281 «Публічне управління та адміністрування»

Науковий керівник:

Балан О.С.

*д.е.н., професор, зав. кафедри публічного управління та адміністрування
Державний університет «Одеська політехніка»,
м. Одеса*

В механізмах їх правового регулювання та суспільних відносинах відбувається суттєві зрушення завдяки розвитку інформаційних технологій. Під час цього розвитку виникли електронні бази даних, електронна торгівля, криптовалюти і внаслідок цього виникли нові цивільно-правові договори ,тобто Smart -контракти. Актуальність наукових досліджень у використанні смарт- контрактів в сфері публічного управління зумовлена інституціональними проблемами з якими зустрічається суспільство в процесі розвитку інформаційної економіки. Це, зокрема , ризик інформаційних атак, шахрайство , проблеми довіри, крадіжки, несанкціоноване використання даних реєстрів, високі витрати на ведення державних реєстрів та управління великими масивами інформації.

Поняття смарт-контракту виникло наприкінці ХХ століття, коли вчений у галузі інформатики, криптографії та права Нік Сабо висунув ідею про створення контрактів у цифровому середовищі, які виконуються без участі людини. На його думку смартконтракт є комп'ютерним протоколом, що на основі математичних алгоритмів самостійно проводить операції з повним контролем над їх виконанням. [1; 2].

Основними напрямками використання Smart -контрактів у публічній сфері можуть стати:

- Державне управління
- Банківський сектор

- Медицина

У світі криптовалюта смарт-контракт – це програма, що працює на основі блокчейну. Як правило, він виступає в якості цифрової угоди, яке підкріплюється певним набором правил. Стосовно блокчейну, смарт-контракти дозволяють створювати довірчі протоколи. Це означає, що обидві сторони можуть взяти на себе зобов'язання через блокчейн, навіть, якщо не знають або не довіряють один одному. Учасники даного процесу можуть не турбуватися про правильність виконання обов'язків, оскільки якщо умови не будуть виконані, то контракт анулюється. Крім цього, використання смарт-контрактів може усунути необхідність в посередниках, значно знижуючи операційні витрати. У мережі Ethereum смарт-контракти відповідають за виконання операцій між користувачами. Будь-яку адресу, яка не є смарт-контрактом, називають особистим обліковим записом (ЕОА). Таким чином, смарт-контракти управляються програмним кодом, а особисті облікові записи - користувачами.

По суті, смарт-контракти Ethereum складаються з коду контракту, що включає умови виконання, і двох публічних ключів. Перший публічний ключ надано творцем контракту. Другий ключ являє собою сам контракт, будучи цифровим кодом, унікальним для кожного смарт-контракту. Після того, як всі умови смарт-контракту узгоджено електронними підписами, програмний алгоритм почне перевіряти умови та виконання контракту.

Смарт-контракти використовують за таким напрямом як надання таких банківських послуг, як торгове фінансування та кредитування. Смарт-контракти дають змогу автоматизувати платежі сторін договору, скоротити витрати та знизити ризики неплатежів.

В сфері державного управління смарт-контракти зосереджені на автоматизації та підвищенні безпеки ведення державних реєстрів, державних закупівель та виборчого процесу. Незважаючи на юридичну нерегульованість застосування смарт-контрактів, Україна не відстає від цивілізованого світу. 24 травня 2017 року Кабінет Міністрів України видав розпорядження № 353-р, спрямоване на посилення безпеки зберігання та захисту відомостей Державного реєстру речових прав на нерухоме майно і системи електронних торгів з реалізації арештованого майна [3]. За цим розпорядженням передбачалось те, що технології блокчейн впроваджують в роботу електронних сервісів та посилюють захист інформації реєстрів Міністерства юстиції України.

Зазначимо і ризики застосування смарт-контрактів. Насамперед це те, що технології блокчейн передбачає використання розрахунків лише в криптовалюті. Багато країн використовують криптовалюту та розвивають його правове регулювання. На жаль, в Україні законодавчо використання криптовалют не визначено і це створює певні перешкоди для застосування смарт-контрактів. Ще проблема є в тому, що за відсутності паперової форми договору, використання криптовалюти як засобу платежу мають ризики, що податкові органи не визнають угоду і розрахунки за ними. І ще можна додати те, що основна перевага смарт-контракту – незмінність, виступає і як ризик. Коли смарт-контракт почав виконуватися, то його неможливо змінити або зупинити, що обумовлено технологією блокчейн. Через це відсутність певної умови або помилка робить немодливим виконання умов та домовленостей.

Отже, визначили, що смарт-контракт – це комп'ютерні алгоритми, призначені для укладання та підтримки контрактів, які пишуться у кодовій формі та виконуються на блокчейні. Основними перевагами смарт-контракту є його здатність пришвидшити здійснення угоди, зменшити витрати та забезпечити гарантію виконання умов договору. Основними ж ризиками є невизначений правовий статус смарт-контрактів і криптовалют, складність вираження умов договору в математичній формі, ризики помилок програмного коду та хакерські атаки. Щоб вирішити проблему використання смарт-контрактів в

Україні, потрібно внести зміни в законодавство, які дозволять врегулювати правовий статус криптовалют та смарт-контрактів.

Список використаних джерел:

1. Клименко І., Лозова Г., Акімова Л. Застосування блокчейн – технологій у публічному управлінні. / Науковий вісник. 2017. Вип. 20 «ДЕМОКРАТИЧНЕ ВРЯДУВАННЯ»
2. Варавка В., СМАРТ-КОНТРАКТ як форма цивільно – правового договору. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна
3. Деякі питання посилення безпеки зберігання та захисту відомостей Державного реєстру речових прав на нерухоме майно і системи електронних торгів з реалізації арештованого майна: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 р. № 353-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/250015228>

АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Пульча Д. О.,

здобувач ступеня бакалавр, 4 курс, Інститут бізнесу, економіки та інформаційних технологій

Науковий керівник:

Гусаріна Н.В.

*д.е.н., професор кафедри публічного управління та адміністрування
Державний університет «Одеська політехніка»,
м. Одеса*

Адміністративні послуги — це публічні (державні та муніципальні) послуги, що надаються органами виконавчої влади, виконавчими органами місцевого самоврядування та іншими уповноваженими суб'єктами, і надання яких пов'язане з реалізацією владних повноважень [1].

Поняття «адміністративна послуга» використовується, насамперед, у країнах англо-американської сім'ї права (Велика Британія, Канада, США) та в північноєвропейських країнах (Фінляндія, Швеція). І навпаки, у країнах романо-германської сім'ї права домінуючим залишається традиційний підхід нормативного визначення відносин між владою і приватними особами через використання таких категорій, як «повноваження», «функції» та «завдання» адміністративних органів [2]. Крім того, у вітчизняній літературі часто вживалося поняття «управлінські послуги», яке, на думку І. Б. Коліушка, є менш вдалим [3].

Німецький проф. О. Люхтергандт під управлінськими (адміністративними) послугами розуміє «позитивні» індивідуальні акти, які приймаються з метою задоволення певних інтересів фізичних або юридичних осіб [4].

Адміністративні послуги є провідним засобом реалізації прав громадян у сфері виконавчої влади, адже абсолютна більшість справ, що вирішуються органами публічної адміністрації, ініціюються самими громадянами і стосуються їхніх суб'єктивних прав [1].

Іншими словами, підставою надання адміністративної послуги є звернення приватної сторони (громадянина) до публічної (державного або муніципального органу).

На разі перейдемо до ознак адміністративних послуг. До них належать:

- адміністративна послуга надається за зверненням фізичної або юридичної особи.
- надання адміністративних послуг пов'язане із забезпеченням юридично значущих умов для реалізації суб'єктивних прав конкретної приватної особи.
- адміністративні послуги надаються виключно адміністративними органами через реалізацію владних повноважень.
- право на отримання особою конкретної адміністративної послуги та відповідне повноваження адміністративного органу має визначатися лише законом.
- результатом адміністративної послуги є адміністративний акт — рішення чи юридично значуща дія адміністративного органу, яким задовольняється звернення особи.

Адміністративні послуги також можна класифікувати іншим чином.

Класифікація адміністративних послуг:

За рівнем встановлення повноважень щодо надання адміністративних послуг та видом правового регулювання процедури їх надання:

- адміністративні послуги з централізованим регулюванням (закони, акти Кабінету Міністрів);
- адміністративні послуги з локальним регулюванням (акти органів місцевого самоврядування);
- адміністративні послуги зі «змішаним» регулюванням (коли має місце одночасно і централізоване, і локальне регулювання).

За критерієм платності:

- платні послуги;
- безоплатні послуги.

За змістом публічно-службової діяльності щодо надання адміністративних послуг:

- реєстрація;
- надання дозволу (ліцензії);
- сертифікація;
- атестація;
- верифікація;
- нострифікація;
- легалізація (проставлення штампу Апостиль);
- встановлення статусу тощо.

За предметом (характером) питань, щодо вирішення яких звертаються приватні особи:

- підприємницькі (господарські) послуги;
- соціальні послуги;
- земельні послуги;
- будівельно-комунальні послуги тощо. [5]

Розуміння юридичного змісту такого явища як адміністративні послуги дозволяє впроваджувати нові організаційні форми надання адміністративних послуг — створювати так звані «універсами послуг»[6].

Сучасна вітчизняна організація надання адміністративних послуг з погляду зручності для приватних осіб характеризується багатьма недоліками об'єктивного та суб'єктивного характеру. Окремі вади мають легітимізований характер, тобто є законними з погляду законодавства:

- адміністративні органи розпорошені територіально, тож їх відвідування вимагає від приватної особи витрачання значних зусиль та ресурсів;
- у більшості органів встановлено обмеження щодо днів та годин прийому громадян, причому далеко не завжди з урахуванням критерію зручності для приватних осіб;
- відсутня достатня інформація про порядок отримання послуг;

- строки, встановлені для надання деяких послуг, є необґрунтовано тривалими;
- наявне суперечливе правове регулювання, особливо локального рівня, та неналежне правове регулювання процедурних питань;
- поширене фактичне примушування приватних осіб до отримання супутніх платних послуг (на зразок ксерокопіювання, консультування тощо), сплати "благодійних" внесків, оформлення відносин через "договори".

Головним недоліком суб'єктивного характеру є ставлення до приватної особи як до прохача, орієнтація не на сприяння в задоволенні запиту особи, а на формальне дотримання правил. Тому найважливішим завданням реформи та впровадження доктрини послуг є саме зміна ставлення влади до особи.

Переважає більшість незручностей створюється власне адміністративними органами, оскільки неналежно виконуються вимоги законодавства.

Отже, для покращення якості надання адміністративних послуг необхідно:

- розмежувати в системі органів виконавчої влади органи, які займаються виробленням політики, і органи, які займаються поточним адмініструванням. У середині другої категорії необхідно виділити органи, які надають адміністративні послуги (йдеться насамперед про урядові органи) та зосередити їхню діяльність на якісному їх наданні;

- мінімізувати перелік (номенклатуру) адміністративних послуг, залишивши в ньому лише ті послуги, які дійсно є важливими для публічних інтересів. Для цього всі послуги, які надаються органами державної влади та місцевого самоврядування і створеними ними підприємствами, установами та організаціями, необхідно переглянути (тобто фактично провести функціональне обстеження);

- максимально децентралізувати надання адміністративних послуг. Це наблизить їх до споживачів, що не тільки зручно для них, але й сприятиме більш точному визначенню їхніх потреб та очікувань. За цього завдання з надання адміністративних послуг доцільно передавати (через відкриті механізми проведення тендерів, делегування) недержавним інституціям

- докладно регламентувати процедуру надання адміністративних послуг.

- створити такі умови, щоб суб'єкти, які надають адміністративні послуги в питанні внутрішньої організації діяльності (внутрішнього управління), могли діяти за принципами приватного сектора.

- виробити стандарти надання адміністративних послуг на основі (з урахуванням) стандартів аналогічних послуг у приватному секторі.

Адміністративна послуга — державна послуга, яка є результатом проведення Комісією професійної атестації відповідальних виконавців окремих видів робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури (Наказ утратив чинність).

Отже, необхідним є розроблення та затвердження Кабінетом Міністрів України типових документів, які: визначали би якість надання адміністративних послуг, у тому числі визначали би процедури контролю якості та механізм регулярного перегляду та покращання критеріїв оцінки якості; затверджували би положення про кожний вид адміністративної послуги, коло органів, що надають такі послуги, перелік документів, порядок надання адміністративних послуг тощо; регулювали діяльність органів, що надають адміністративні послуги; забезпечували здійснення нормативного регулювання якості адміністративних послуг з урахуванням стандартів якості міжнародного рівня.

Список використаних джерел:

1. Ославський М. І. Виконавча влада в Україні: організаційно-правові засади. Навч. посібник. К.: Знання, 2009.
2. Курс адміністративного права України: підручник / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, І. Д. Пастух, В. Д. Сущенко та ін. / за ред. В. В. Коваленка. — К.: Юрінком Інтер, 2012. — 808 с.

3. Коліушко І. Б. Виконавча влада та проблеми адміністративної реформи в Україні: Моногр. — К.: Факт, 2002. — 260 с.
4. Люхтергандт О. Проект Адміністративного процедурного кодексу України та сучасне адміністративне процедурне право // Юридичний журнал. — 2002. — № 5. — С. 27.
5. Цит. за: Ославський М. І. Виконавча влада в Україні: організаційно-правові засади. Навч. посібник. К.: Знання, 2009.
6. Адміністративна реформа для людини (науково практичний нарис) / За заг. ред. І. Б. Коліушка — К.: Факт, 2001. — С. 34-35.
7. Кірмач А. Адміністративні послуги — для громадян, а не для підприємців. До пропонуваного Урядом Плану заходів щодо вдосконалення системи надання адміністративних послуг // Юридична газета, № 18 (78), 28 вересня 2006 р.

CLOUD SERVICES IN CIVIL SERVANTS' PROFESSIONAL ACTIVITY

Anna V. Stepanova

Undergraduate Student, Institute of Business, Economics and Information Technology

Scientific Advisor:

Maryna Ye. Shepel

Ph.D. in Pedagogy, Associate Professor of the Department of Public Management and Administration

Odessa Polytechnic State University, Odessa

Nowadays cloud services in the modern world are used in various fields of activity. They give access to the any information that a user needs. However, the amount of information provided is determined by the administrator of a particular cloud storage. The administrator of such a repository has the ability to determine to whom and how much information should be provided.

At the moment, cloud services are a popular means of information holding. Every year they attract more and more attention of different companies and enterprises. A feature of cloud services consists of the storage and processing of information, which is carried out without the participation of a human operator. [1]. At the same time, the data can be accessed by users from different devices. And all the requested information is provided as soon as possible.

Today, cloud storage is classified into the following types: public, private, community and hybrid. Let's have a closer look to the each type.

Public cloud storage is a database that you can connect to over the Internet. This is a public cloud service provided free of charge (with a number of significant restrictions) or on a paid subscription (with limits according to the tariff plan) for a large number of customers.

Private cloud storage is a system that is designed to store sensitive information. A private cloud is the proprietary cloud infrastructure of a company, an organization, or a government agency. But most often, private cloud storage is used by individuals.

Community cloud storage is a system that is designed to be used by multiple organizations at the same time. The community cloud is convenient to use for government employees. It can keep confidential information and at the same time provide access to it to authorized persons.

Hybrid cloud storage is a database that combines the characteristics of the abovementioned types of clouds. Typically, this is a combination of a public and private cloud that implements cross-use of files and applications.

When choosing the type of cloud storage, they rely on its goals and purpose. In the public sphere, preference should be given to private or community cloud storage. This will protect employers' confidential information and help you avoid losing it.

In many developed countries, cloud storage is already used in the activities of government employees. The main criteria for using cloud storage in the public service are the following:

- information confidentiality and security: determining the level of protection of data from threats;
- service quality: determining the level of the convenience of cloud storage for a government agency;
- service availability: determining the acceptability and convenience of the cloud storage;
- costs: determination of affordability.

Among these criteria, the most important for the public sphere is the confidentiality and security of information. Leaving information outside the cloud storage is fraught with consequences. Therefore, civil servants are obliged to pay a lot of attention to the security issue. Data loss or uncertainty about its proper storage can be a threat. And improper storage of important information can cause distrust on the part of citizens. This is a consequence that cannot be allowed in the sphere of public administration sphere.

Also in the public administration sphere, there is classified information that cannot be stored in a cloud service.

Among the problems in using the cloud services in the public sector are the following:

- lack of a stable internet connection;
- low level of digital skills;
- uncertainty about the security of the service;
- availability of information that needs modernization and digitization;
- lack of budget;
- lack of support from the legislation.

In order to implement cloud technologies in the public administration sphere of Ukraine, it is necessary to assess the impact of regulatory acts and laws on their development. It is also necessary to look at this issue in the future, so that over time, cloud technologies are not limited to new laws that will be issued by the Verkhovna Rada of Ukraine.

To increase the value of cloud storage, the government should encourage and invest in new information experiments. Since the sphere of cloud technologies sphere is undeveloped in Ukraine, our state should motivate local specialists to develop national cloud storage.

Their development will contribute to upgrade the security improvement of such technologies and will cause more trust among the citizens of Ukraine. This will allow them to be introduced into the civil servants' activities.

Cloud storage has many advantages. These include [2]:

- reduce capital spending on building data centers;
- saving on the maintenance of IT personnel;
- quick adaptation to new needs and conditions;
- access to information regardless of location;
- ability to organize collaboration with data;
- continuous expansion of the range of cloud storage services.

According to the many research, the main reason for distrust and non-use of cloud resources in Ukraine is the lack of security. Cloud storage is used by different private companies. But there are big risks for the public sector.

Also, the problem of implementing cloud storage is the lack of national standards for their quality and reliability. In the future, this problem needs to be solved. Since its existence hinders the implementation and development of cloud technologies. In addition to government agencies, this also applies to frequent organizations.

Summing up, we can say that the cloud services introduction in the activities of civil servants is a progressive and promising process. Cloud services are constantly improving and reaching new heights every day. Many countries already use cloud storage in their government activities. For Ukraine, this will be the next step in the development of the civil servants' activities.

To do this, we need to carefully examine all the advantages and disadvantages and evaluate the security level of cloud storage.

Since the main reason for the refusal of Ukrainian government agencies from cloud services is their lack of security, Ukraine should invest in their development at the national level. This will make it possible to increase the trust of citizens in cloud services, avoid the loss of important information and protect Ukraine from all sorts of consequences.

The cloud services implementation in the activities of civil servants is a complex and long process. But Ukraine needs it to avoid falling behind the developed countries of the world.

References:

1. Zaharia-Rădulescu AM, Radu I (2017) Cloud computing and public administration: approaches in several European countries. Proc Int Conf Business Excellence 11(1): 739-749 URL: <https://doi.org/10.1515/picbe-2017-0078>
2. Drozdova, I. I. Security of cloud storage / I. I. Drozdova, V. V. Zhilin. – Text: direct // Technical sciences in Russia and abroad: materials of the VII International Scientific Conference (Moscow, November 2017). – Moscow: Buki-Vedi, 2017. – pp. 16-18. – URL: <https://moluch.ru/conf/tech/archive/286/13236/> [in Russian]

ІНФОРМАЦІЙНА ПІДТРИМКА ПРИЙНЯТТЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РІШЕНЬ В УПРАВЛІННІ

Степанова А.В.,

здобувачка ступеня бакалавр, 1 курс, спец. 281 «Публічне управління та адміністрування»

Науковий керівник:

Балан О.С.

*д.е.н., професор, зав. кафедри публічного управління та адміністрування
Державний університет «Одеська політехніка»,
м. Одеса*

Сучасні інформаційні технології застосовуються для вирішення різноманітних проблем, в тому числі для прийняття інвестиційних рішень в управлінні. Зазвичай розроблення інвестиційного рішення передбачає великий обсяг роботи управлінців, який потребує автоматизації задля скорочення витраченого часу. Саме на це спрямована діяльність інформаційної підтримки прийняття інвестиційних рішень в управлінні.

У розумінні сучасного суспільства, інвестиції – це вкладення коштів у проекти в різноманітних сферах на довгостроковий проміжок часу із метою отримання прибутку або певного соціального ефекту [1]. За аналогією, інвестиційне рішення – це рішення, що приймається під час інвестиційної діяльності та на основі ретельного аналізу майбутніх перспектив та з урахуванням можливих ризиків.

Основою будь-якого інвестиційного процесу управління є процес прийняття рішень. Запорукою прийняття вдалого інвестиційного рішення є його своєчасність та обґрунтованість, які досягаються завдяки існуванню сучасних інформаційних технологій. У разі, якщо рішення за кінцевим аналізом визнається невдалим, то подальший процес

корегується альтернативними діями, що дають змогу уникнути матеріальних збитків (або мінімізувати їх). Але для запобігання прийняття невдалих інвестиційних рішень існує інформаційна підтримка процесу прийняття рішень. Вона допомагає своєчасно проаналізувати ситуацію та зовнішнє середовище, оцінити ризики та за обставин збільшити очікуваний прибуток від інвестиційних вкладень.

До основних функцій інформаційної підтримки інвестиційних рішень належать наступні:

- збирання інформації – процес збору потрібної для прийняття інвестиційного рішення інформації, який передбачає ретельний відбір даних, що мають бути достовірними та наданими своєчасно;

- використання інформації – процес застосування накопиченої за певний час інформації на різних етапах прийняття інвестиційного рішення;

- зберігання інформації – процес зберігання інформації для подальшого її використання під час прийняття майбутніх інвестиційних рішень.

Окрім перелічених вище функцій інформаційної підтримки під час прийняття інвестиційного рішення існує потреба його контролю. Вона виникає через наступні чинники [2]:

- існування певної невизначеності під час вибору єдиного рішення серед великого обсягу альтернатив;

- можливі зміни цін займаного капіталу у довгостроковій перспективі;

- інвестиційні ризики, що притаманні будь-якому проекту, який має зв'язок з процесом інвестування;

- необхідність досягнення певної стійкості шляхом вибору джерел фінансування інвестиційного проекту.

Сучасні інформаційні технології мають великий перелік переваг та достоїнств у інвестиційній сфері. Завдяки інформаційній підтримці досягається швидкість пошуку потрібної інформації, здійснюється її розподіл та класифікація на певні блоки, яких потребує прийняття інвестиційного рішення.

Інформаційна підтримка надає можливість отримувати якісну інформацію, яка є достовірною, повнообсяжною і, що є не менш важливим, конфіденційною. Використання якісної інформації під час прийняття інвестиційного рішення є запорукою подальшого успіху, оскільки це обмежує уповноважених на прийняття рішення осіб від ризику, який існує при використанні недостовірної інформації, що загрожує ганебними наслідками та фінансовими збитками.

Своєчасність отримуваної інформаційної підтримки прийняття інформаційних рішень обумовлюється можливістю сучасних інформаційних технологій опрацьовувати великий обсяг даних одночасно. Це значно скорочує затрачуваний час та на крок наближує до автоматизації інвестиційних процесів.

При цьому інформаційна підтримка на сучасному етапі розвитку не є повністю автоматизованою, тому діяльність, що здійснюється під час прийняття рішення чітко розмежовується між комп'ютером та людиною. Це надає змогу контролювати частково автоматизований процес та у разі виявлення недоліків або проблем своєчасно та оперативно втрутитись задля уникнення подальших збитків.

Будь-яка інформаційна підтримка будується та бере за свою основу інформаційні системи. Інформаційні системи класифікуються за багатьма критеріями, але фундаментальну базу для інвестиційної галузі становить інформаційна система підтримки прийняття рішень. Ця інформаційна система структурує інформацію, класифікує її за певними критеріями, ретельно відбирає потрібну інформацію, на основі якої виникає можливість згенерувати певний перелік рішень у будь-якій ситуації.

Оскільки прийняття рішення це завжди вибір однієї альтернативи з безлічі, системи підтримки прийняття рішень спрямовані на процес ефективного та якісного аналізу наслідків прийняття кожної з цих альтернатив.

Процес діяльності таких інформаційних систем розподіляється на декілька етапів [3]:

– дослідницький етап. На цьому етапі досліджуються інформація, внутрішні та зовнішні чинники, що впливають на процес прийняття рішення та його подальші наслідки. Також формуються різноманітні альтернативи рішень, окреслюються їх межі та структуруються ймовірні наслідки;

– етап проектування. На цьому етапі формуються остаточні альтернативи, конкретизуються раніше недосліджені або незрозумілі прогалини, альтернативи доповнюються додатковою інформацією та приймають вигляд кінцевих рішень;

– етап вибору рішення. Цей етап є заключним та найважливішим. На ньому обираються рішення, які несуть найменший ризик та наслідки від яких є переважно позитивними. Від цього етапу залежить, наскільки вдалим буде подальший розвиток та визначається наскільки чіткими були прогнозовані наслідки на першому та другому етапах.

Підводячи підсумки, можна стверджувати, що процес прийняття інвестиційного рішення є доволі складним та трудомістким. Він потребує кваліфікованих фахівців, але на сучасному етапі розвитку людства цей процес майже неможливий без застосування інформаційної підтримки та технологій.

Список використаних джерел:

1. Зацеркляний М. М., Мельников О. Ф. Інформаційні системи і технології у фінансово-кредитних установах: Навчальний посібник. – К.: Професіонал, 2006. – 432 с.
2. Островская О.Л. Управленческий учет : учебник и практикум для прикладного бакалавриата / О. Л. Островская, Е. Б. Абдалова, М. А. Осипов, А. Е. Карлик. – Москва: Издательство Юрайт, 2019. – 383 с.
3. Демиденко М.А. Системи підтримки прийняття рішень : навч. посіб. / М.А. Демиденко; Нац. гірн. ун-т. – Електрон. текст. дані. – Д.: 2016. – 104 с.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ В СФЕРАХ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Фук В.О.

здобувачка ступеня бакалавр, 1 курс, спец. 281 «Публічне управління та адміністрування»

Науковий керівник:

Балан О.С.

*д.е.н., професор, зав. кафедри публічного управління та адміністрування
Державний університет «Одеська політехніка»,
м. Одеса*

У сучасності поняття «публічна сфера» має значення, як сфера формування і виконання інтересів суспільства цілком. Це пояснюється як те, що ця сфера є практичним втіленням у системність відносин в суспільстві та організаціях, а не тільки здійснює колективний пошук суб'єктами громадянського суспільства своїх цілей і методів їх досягнення. Її завдання – досягнення того, щоб суспільство брало участь в політичному процесі, заохочення та пошук, як вирішити проблеми громадян, і це повинно з'єднувати

інтереси суспільства як цілого. Публічна сфера поєднує в собі 3 складові частини: соціальну, економічну, політичну. Вважається, що політологія тісно пов'язана із позитивними і негативними наслідками для економіки і соціальної сфери, що політика є вираженням економічних інтересів різноманітних верств населення, тому відіграє важливу роль. Для економіки, соціології і політології існує певні ключові поняття загальних проблем.

Публічне адміністрування втілює в собі взаємодію держави та суспільства, тому провідне місце займає соціальний аспект. Її метою є забезпечення зразків європейського походження, фінансового балансу соціальної сфери, її вдосконалення та прозорість витрат, надання соціальних послуг, функціонування установ соціального захисту. Щоб здійснити цю мету потрібна інформаційна система, яка створювана на основі сучасних управлінський та інформаційних технологій, на основі якісного обслуговування громадян, та мають можливість прийняття ефективних структурних і організаційних рішень.

Завданнями соціальної сфери є: по-перше, підвищити ефективність соціального захисту населення; по-друге, здійснення системи управління в цій сфері автоматично та за контролем; по-третє, з використанням інформаційних технологій покращити розвиток технологій інформаційних ресурсів; та по-четверте, удосконалення системи управління фінансовими ресурсами соціальної сфери.

Інформація також впливає і на політичну ситуацію в світі. Інформатизація органів державного управління забезпечує вчасну обробку інформаційних запитів та сприяє виробленню і прийняттю оптимальних рішень і тому повинна розглядатись як безперервний технологічний процес. Впровадження комп'ютерних систем і інформаційних технологій в сферу їх діяльності потребує системного підходу, керівництво цих структур це усвідомлює при інформатизації структур державної служби. Такий системний підхід передбачає глибокий аналіз проблем і виявлення "вузьких місць", що не підлягають інформатизації.

До основних завдань політичної сфери можна віднести:

- розвиток та використання сучасних інформаційних технологій відповідно до сфер життя суспільства України;
- розробка та підтримка ринку інформаційних послуг і запасів;
- організація системи державних інформаційних можливостей;
- створення систем загальнодержавного характеру та мережі інформаційного забезпечення науки, освіти, культури, охорони здоров'я тощо, та підтримка діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
- інтеграція України у світовий інформаційний простір;
- на основі інтенсивного використання інформаційних технологій підвищити ефективність вітчизняного виробництва.

Економічна інформація це така інформація, яка відображає за своїм змістом явища економічного життя суспільства. Основна відмінність полягає в зв'язку з процесами управління персоналом. Інструментом управління виробництвом є економічна інформація у сфері матеріального виробництва. Вона супроводжує процеси виробництва, розподілу, обміну і споживання матеріальних благ і послуг. Значна її частина пов'язана з виробництвом (виробнича інформація).

Поява значної кількості інформаційних систем економічних інтересів, які поєднують в собі всі властивості структури управління, плани поділу управлінських завдань і предметних технологій зумовлена розмаїттям сфер економічної діяльності. До сфери економіки відповідно відносять інформаційні системи такі, як: страхові, банківські, фондового ринку, промислових підприємств, податкові. Також інформаційні системи поділяють за характером і обсягом розв'язуваних завдань, за типами об'єктів управління та іншими ознаками. Щоб створити кращі інформаційні потоки важлива єдність щодо видів інформаційних потоків, що забезпечують потреби управління, а в економічній літературі відсутня така єдність.

Її завданнями в економічній сфері є:

1. Забезпечення високої продуктивності ІС, її змога швидко обробляти інформацію, відстежувати відмінності на об'єкті, у навколишній сфері та брати до уваги їх по максимуму.

2. Оброблення інформації й виконання автоматизації операцій обробки даних документів у процесі здійснення грошових розрахунків, надання кредитів, накопичення коштів.

3. Забезпечення першочерговості автоматизації операцій «основного виробництва» (розрахунки, кредити, депозити і т.д.).

4. Безвідмовність у роботі інформацій та забезпечення їх захищеності.

Можна зробити висновок, що завжди при створенні системи існують індивідуальні вимоги до неї і кращою із запропонованих ІС буде та, яка краще підходить до цих вимог.

Список використаних джерел:

1. Оболенський О., Лукін С. Теорія та історія державного управління – Дніпропетровськ: Національна академія державного управління при Президентові України, 2013. – 4с.

2. Шмигаль Д. Розпорядженням Кабінету Міністрів України – Київ: Верховна Рада України, 2020.

3. Шведун В.О., Луценко Т.О. Інформаційна політика в Україні – Харків: Кафедра публічного адміністрування у сфері цивільного захисту національного університету цивільного захисту України, 2017. – 16-17с.

4. Безручко Д. С.. «Ефективна економіка». 2012. № 12.

5. Шпекторенко І.В. Методологія публічного управління - Харків: Дніпропетровський регіональний інститут державного управління, 2018. - 34с.

ЕВОЛЮЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ

Христова А. О.

здобувачка ступеня бакалавр, 1 курс, спец. 281 «Публічне управління та адміністрування»

Науковий керівник:

Балан О.С.

*д.е.н., професор, зав. кафедри публічного управління та адміністрування
Державний університет «Одеська політехніка»,
м. Одеса*

В житті кожної людини 21 століття важливу роль відіграють інформаційні системи. З початку створення першого комп'ютера людство почало значно розвиватися. Тільки уявіть, щоб було, якщо інформаційні системи не виникли взагалі, чи припинили своє існування на першому періоді їх створення – деградація!?

14 лютого 1946 року був створений в Америці перший, прошу зауважити, електронний комп'ютер, але і до його створення люди «йшли, рухались» до ІС, наприклад, у 1912 році створили машину для роботи з диференціальними рівняннями.

Інформаційна система — деякий метод, суть якого у раціональному поєднанні і впорядкованості всіх елементів у часі і просторі таким чином, що кожний з них сприяє успіху діяльності всього об'єкта.

За час створення та розвитку інформаційні автоматизовані системи мали різні структури, що дуже залежало від цілей, розв'язок яких очікувало керівництво.

Автоматизовані інформаційні системи виникли впродовж чотирьох етапів, з кожним етапом був певний зсув до сучасних досконалих технологій.

Перший етап був названий бухгалтерською ерою, охоплював він майже 10-річний період 50-60-х років. Його так назвали, бо використання комп'ютера нагадувало роботу на швидких автоматичних рахівницях, багато уваги приділялось бухгалтерським додаткам.

Наступні 10 років склали другий етап, це була експлуатаційна ера. Ця ера характеризувалася вже комп'ютеризацією управління й планування в організації. Інтерактивні системи почали замінювати пакетні. Був крок до створення систем реального часу.

Останні два етапи були злетом до сучасності. На третьому етапі сформувалася інформаційна ера, яка охоплювала 70-85 роки, тоді було створено і розвивалися АІС, згідно з концепцією без даних, почали використовувати для прийняття рішень, відповідно до цього, почалося обчислювання для кінцевих користувачів та розроблялися додатки для непрофесіоналів.

Четвертий етап став переходом до глобального інформаційного суспільства, він характеризує сучасний період розвитку – це виникнення, використання інтегровано автоматизованої інформаційної системи та мережі, на базі яких розроблюється комплекс моделей, за допомогою котрих і приймаються оптимальні управлінські рішення та підвищується конкурентоспроможність організації.

На сьогодні автоматизовані інформаційні системи стали життєво-необхідними. Їх ефективне застосування на цей час є одним із найважливіших факторів, що забезпечують конкурентну перевагу організації.

Основними кроками розвитку даних систем є :

- електронні обчислювальні машини,
- управлінські інформаційні системи,
- системи підтримки прийняття рішень,
- стратегічні інформаційні системи, до яких, зокрема, відносяться і системи управління проектами, та інші.

Кожна з яких має якийсь вплив на діяльність організації і забезпечує в певній мірі автоматизацію окремих функцій управлінської діяльності. Це, безпосередньо, впливає на її результат і якість.

У 50-х роках інформаційні системи розвиваються як системи експлуатаційного рівня, які створені для виконання елементарних, але життєво-важливих операцій типу контролю платежів.

В 60-тих роках ІС застосовують у процесах контролю й управління виробничими процесами.

70-ті роки ці системи використовуються у процесах планування й моделювання.

В 80-тих з'явилися системи підтримки ухвалення рішень і стратегічного планування, що є результатом глобального розвитку ІС.

Нині, у 21 столітті ІС не тільки замінюють людську працю, але й «допомагають» створити й поширити знання та інформацію в організаціях за допомогою нових систем науково-технічних знань, додатків, що забезпечують підприємствам доступ до даних і систем комунікацій. Зараз проходить системна інтеграція підприємств, розгалужених в усьому світі, це стається завдяки великому розвитку ІС.

Інформаційні системи доволі давно ввійшли в нашу життєдіяльність. Вони дуже перевернули світ і можливості людей.

ІС дуже полегшили наше повсякдення. Інколи ми вже не уявляємо собі наше життя без комп'ютера та інтернету. Якщо взяти приклад, то студенти за короткий період зможе знайти курсові або реферати за заданою темою. Вони мають необмежені можливості. В медицині використовують ці системи для діагностики організму. Для модельєрів,

дизайнерів і архітекторів комп'ютер відкрив величезні горизонти. На виробництві вони управляють іншими машинами. В 21 столітті людина просто пасивний спостерігач.

Системи тепер в усіх сферах діяльності людей, розпочинаючи із початкової освіти і закінчуючи вивченням новітніх технологій, вивчення нових видів матерії, невідомих поки людству. Їх застосування полегшує процес освіти в середніх і вищих навчальних закладах як самих учнів, студентів, так і робочого персоналу.

Завдяки різноманітності програмного і апаратного забезпечення сьогодні можливе використання всіх потенційних можливостей комп'ютерних технологій. Завдяки цьому зберігається величезна кількість інформації, займаючи при цьому мінімум місця. Також ІС дозволяють швидко цю інформацію обробити й отримати її в захищеному вигляді.

У публічному управлінні інформаційні системи являють собою нові можливості: використання мережі Інтернет та у майбутньому може відбутися популяризація у масштабному та суспільному розумінні, отже, нарешті буде досягнена ідея інформаційного суспільства в Україні.

Сьогодні ІС допомагають створювати й поширювати знання та інформацію в організаціях через нові системи науково-технічних знань, додатків, що забезпечують компаніям доступ до даних і систем комунікацій. За допомогою застосування новітніх ІС проходить системна інтеграція підприємств, розповсюджених в усьому світі.

Список використаних джерел:

1.Клименко О.В. Інформаційні системи і технології в обліку — Навчальний посібник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 320 с. — 24 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ В ЄС

Христова А. О.

здобувачка ступеня бакалавр, 1 курс, спец. 281 «Публічне управління та адміністрування»

Науковий керівник:

Балан О.С.

*д.е.н., професор, зав. кафедри публічного управління та адміністрування
Державний університет «Одеська політехніка»,
м. Одеса*

Європейський союз з самого початку його створення дуже розвивався і завжди йшов "в ногу" із новаціями. Публічне управління і адміністрування є невід'ємною частиною будь-якої країни, бо не існує країни без органів влади та права. У 21 столітті інформаційні системи та технології охопили світ.

Інформаційна система являє собою сукупність функціональних, організаційних компонентів та компонентів системи обробки даних, необхідних для досягнення поставлених цілей [1].

Нині дуже активно формується електронний інформаційний простір, а також до нього інтегрують усі сфери суспільної діяльності, особливе значення при цьому набуває запровадження інформаційних систем у публічне управління та адміністрування.

До Європейського союзу входить 27 країн, безперечно, контроль за всіма державами і обіг документації є важливою частиною існування самого ЄС. Цифрові технології значно полегшують управління та діяльність органів влади.

Рівними та навіть вище традиційних, тобто друкованих документів, стали розповсюджуватися та розвиватися альтернативні джерела інформації, які базуються на інформаційних телекомунікаційних технологіях та базах даних.

В ЄС існує офіційний орган, що відповідає за друковану інформацію - документи, який друкує та публікує законодавчі акти періодично.

Електронні публікації нормативних законодавчих актів про право та політичну діяльність Євросоюзу базуються на інформаційних та телекомунікаційних досягненнях. Враховуючі всі переваги та недоліки інформаційних технологій, Рада та Комісія ЄС вирішили прийняти рішення про створення комп'ютерної системи зберігання та розповсюдження інформації.

Ці системи дозволяють користувачам отримати доступ до необхідної інформації про законодавчі та правові акти та рішення Євросуда. Це запроваджено для полегшення діяльності юристів, органам, організаціям та іншим громадянам.

Сьогодні існує кілька таких систем, які називають євробазами. Однією із таких систем є інформаційно-правова система CELEX, вона є унікальною, для зберігання та розповсюдження джерел права. До бази даних даної системи входять всі тексти в повному змісті документи Європейською союзу, що були прийняті після 1951 року.

Система CELEX функціонує в даний час на семи офіційних мовах ЄС - на англійській, німецькій, французькій, грецькій, італійській, датській та голландській мовах, а доступ до її інформації існує як шляхом приєднання телекомунікаційних мереж передачі інформації "on-line", так і з можливістю використання CD-ROM.

Однією із функціонуючих систем є EPISTOTE, до цієї системи входять понад 10 тисяч публікацій та правових документів Євросоюзу.

Окрему базу даних має Європарламент, яка має назву EPOQUE. BIAS - це новітня система всіх інститутів та галузей діяльності органів Євросоюзу.

Рада Європи та країни Великої Сімки визначили основні положення і принципи для побудови інформаційного суспільства в Європі:

- Створення об'єднаної системи комп'ютерних мереж для вільного обігу інформації.
- Стимулювання соціального та суспільного розвитку європейських країн.
- Впровадження концепції інформаційної економіки, розвиток глобального ринку інформаційних послуг та електронної торгівлі.
- Захист основних прав і свобод людини та засобів масової комунікації.
- Дослідження проблем негативного впливу нових інформаційних і комунікаційних технологій на соціальний захист і трудові права населення Європи.
- Дотримання культурної самобутності та ідентичності нації.
- Захист прав інформаційної інтелектуальної власності у європейському інформаційному просторі.

Окрім інформаційно-правових систем, організаційних і керованих безпосередньо Європейським Союзом, існують і неофіційні цифрові системи документації права ЄС, які створюються державами-членами, комерційними організаціями і науковими інститутами: LEXIS (Великобританія), JURIS (ФРН), CD-ROM EUROPA (Нідерланди).

До систем документообігу ЄС існують вимоги, для більш досконалої їх діяльності:

– Інформаційна безпека. Це є однією з головних вимог у державному апараті електронних документів для держструктур, воно є обумовленим специфікою їх діяльності: коли документи, які зберігаються можуть ховати державну таємницю та інформацію різного ступеню секретності. Тому електронні документи мають мати добру міцну ідентифікацію та аунтефікацію користувачів, поміж програмами має бути захищений зв'язок.

– збереження документів і поштовий сервіс.

Централізоване зберігання документів і листів на практиці часто обмежується використанням документообігу на державному підприємстві, тобто в цьому випадку

система електронних документів представляється як об'єднання поштового клієнта і сховища документів на базі даних.

Тому важливим є: мінімальна залежність швидкості роботи з документами від їх кількості в базі даних і числа одночасно працюючих в системі користувачів, потужний пошуковий сервіс: за полями(реквізитами) документів, повнотекстовий пошук (по вкладених файлів), наявність вбудованого поштового сервера на домені організації, можливість архівації документів і листів з швидким витягом з архіву (пошук, читання), висока стійкість сховища до збоїв бази даних, можливість резервного копіювання та швидкої реплікації даних.

Підводячи підсумки, можна сказати, що Європейським Союзом розроблені інформаційні системи і програми, мета яких - розширення регіональної та міжнародної співпраці в області інформатизації, а механізм впровадження електронних документів в ЄС є невід'ємною частиною державного управління Європейського Союзу.

Про розвиток інформаційних систем в ЄС свідчить створення Інформаційних центрів в Європі (Information Centres in Europe); інформаційних пунктів Євро (EURO Info Points); Європейських довідкових центрів (European Reference Centres); Європейських інформаційних центрів (EURO Info Centres); Локальних міських інформаційних центрів (Local Urban Information Centres) та інших систем в управлінні ЄС.

Отже, ІС активно використовуються та розвиваються в публічному управлінні та адмініструванні ЄС.

Список використаних джерел:

1. Мельниченко С.В. Інформаційні технології в туризмі: теорія, методологія, практика : монографія / С.В. Мельниченко. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2007. – 493 с.- 61 с.

МЕХАНІЗМ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ДОКУМЕНТІВ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ

Христова А. О.,

здобувачка ступеня бакалавр, 1 курс

Закарієв Сайд - Ахмад Ахмадович

здобувач ступеня бакалавр, 4 курс

Науковий керівник:

Граціотова Г.О

к.е.н., ст. викладач кафедри публічного управління та адміністрування

Державний університет «Одеська політехніка»,

м. Одеса

Інформаційні технології дуже полегшили життя людей у всіх сферах їх діяльності, не є виключенням і публічне управління. Вони не тільки спрощують роботу органів державної влади, але й допомагають зробити нормативно-правову базу більш досконалою

З самого початку впровадження електронних документів почався інформаційний переворот в державі. Важко не погодитися, але техніка виконує роботу набагато досконаліше, за людину, так само відбувається і в документообігу в країні.

В 21 столітті ринок сучасного програмного забезпечення для керування документами в державі заповнений системами, що позиціонуються, ніби призначені для

державної служби та організацій – деякі нові програми (системи) мають за мету покращити діяльність державних органів.

Рівень являє собою сукупність процесів створення, оброблення, правлення, передавання, одержання, зберігання, використання та знищення електронних документів, які виконуються із застосуванням перевірки цілісності та у разі необхідності з підтвердженням факту одержання таких документів [1].

Цікавим і важливим є те, що документ реєструється один раз для подальшого використання, він може використовуватися у різних сферах при реєстрації в єдиній системі. З електронними документами можна виконувати різні операції, що допоможуть зекономити час руху документа та підвищити оперативність виконання. Варто зауважити, що рух документів є безперервним.

У статті 9 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22 травня 2003 року N 851-IV сказано, що порядок електронного документообігу визначається державними органами, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями всіх форм власності згідно з законодавством [2].

Для документарної інформації існує одна єдина база, яка створена для централізованого зберігання документів і передбачає їх дублікацію. База створена так, що система пошуку є дуже ефективно організованою.

Вивчення проблематики проведення теоретико-правових досліджень, пов'язаних із моделюванням процесів, що відбуваються у правовому механізмі правового регулювання застосування інформаційних технологій у публічному управлінні в результаті функціонування й обумовлених його характеристиками як складної синергетичної системи, дає змогу окреслити коло питань, які потребують переосмислення. По-перше, необхідні системні дослідження, здатні показати процес взаємодії підсистем правового механізму, що визначає виникнення правового регулювання як сукупної, інтегративної властивості. По-друге, вивчення можливих варіантів поведінкових реакцій механізму правового регулювання застосування інформаційних технологій у публічному управлінні пов'язано з його дослідженням як складної синергетичної системи [3].

Вся управлінська діяльність здійснюється за допомогою видання документів, вони є організаційно-розпорядчими. Документація являє собою основну задачу публічного управління, бо саме в документах зберігається уся інформація, яка є необхідною для державної служби на короткий період чи для подальшого використання.

За останні роки завдання держслужбовців ускладнилися тому, що поява нових документів ускладнила їх роботу, саме тому в законодавстві з'явилося щось нове – електронні документи та електронні цифрові підписи.

Будь-яка країна, незалежно від її форми та устрою має певну документацію, яка складає основу формування держави та роботи і функціонування державних підприємств.

Відомо, що вся управлінська діяльність складається із видання документів. Так, відповідно до ст. 1 Закону України «Про інформацію», документ – це матеріальний носій, що містить інформацію, основними функціями якого є її збереження та передавання у часі та просторі. Згідно з цим, маю зазначити, що функціональність, реєстрованість та санкціонованість є головними ознаками інформації (інформація певного характеру складає документ, навіть, закони – це інформація, в них дізнаємося про норми права) [4].

До систем документообігу існують такі вимоги:

1. Інформаційна безпека. Це є однією з головних вимог у державному апараті електронних документів для держструктур, вона обумовлена специфікою їх діяльності: коли документи, що зберігаються можуть ховати державну таємницю та інформацію різного ступеню секретності. Тому електронні документи мають мати міцну ідентифікацію та аунтефікацію користувачів, поміж програмами має бути захищений зв'язок.

2. Здатність об'єднувати: створення партнерських мереж, ефективно переконання і ведення переговорів.

3. Зберігання документів і поштовий сервіс. Централізоване зберігання документів і листів на практиці часто обмежується використанням документообігу на державному підприємстві, тобто, в цьому випадку, система електронних документів представляється як об'єднання поштового клієнта і сховища документів на базі даних.

4. Орієнтованість на результат: відповідальність, рішучість, впровадження змін.

5. Бізнес-інтелект: вирішення задач, які потребують спеціальних знань, управління ризиками, політична грамотність, управління людськими ресурсами та технологіями.

6. Мотивація, навички міжособистісних відносин [5].

Тому важливим є: мінімальна залежність швидкості роботи з документами від їх кількості в базі даних і числа одночасно працюючих в системі користувачів, потужний пошуковий сервіс: за полями документів, повнотекстовий пошук (по вкладених файлів), наявність вбудованого поштового сервера на домені організації, можливість архівації документів і листів з швидким витягом з архіву (пошук, читання), висока стійкість сховища до збоїв бази даних, можливість резервного копіювання та швидкої реплікації даних. Також необхідним є те, щоб усі користувачі працювали в колективі.

Якщо ж підприємство використовує документообіг не тільки для зберігання документів, але й для реалізації бізнес-проектів, пов'язаних з його виконанням, то електронні системи, таким чином, перетворюються у середовище створення роботи в колективі.

На державному підприємстві розгалужена структура з усталеним регламентом діловодства має відповідати наступним вимогам:

- підтримувати роботу з документами різного типу;
- можливість візуального проектування нових типів документів і бібліотек;
- будувати довідкові поля;
- документ - це дуже важливе джерело інформації і для управлінської діяльності він складає особливу цінність, тому до електронного документообігу існує багато вимог;
- в Україні доволі добре розвинута система електронного документообігу, це є важливим фактором у створенні та підтримці нормативно-правової бази України.

Загальновідомо, що розбудова цифрової країни – це курс на економічний успіх. Однозначно про успіхи або невдачі в цій сфері поки що говорити зарано, оскільки ми перебуваємо на початковому етапі цього процесу. Але з огляду на наведені дані можна сказати, що Україна розвивається в напрямі діджиталізації публічної сфери, активно впроваджує цифрові технології в систему документування, що дозволить значно полегшити та вдосконалити діяльність органів влади на різних її рівнях. За таких умов уже скоро публічну сферу чекатиме конкуренція нової якості – цифрова конкуренція, коли державні органи будуть «змагатися» за рівень діджиталізації, що безпосередньо буде впливати на ефективність діяльності органу, якість надання послуг тощо.

Звідси випливає, що ступінь оцифрування документаційних процесів – це рівень розвитку цифрової трансформації в Україні. Крім того, можна стверджувати, що в Україні одним із пріоритетних напрямів є саме розвиток інформаційного суспільства. Зазначене вище – це достатнє підґрунтя й потужний початок діджиталізації та процесів документування в органах державної влади, зокрема публічного управління.

Список використаних джерел:

1. Положення про Міністерство цифрової трансформації України : Постанова Кабінету Міністрів України від 18.09.2019 р. № 856. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2019-%D0%BF>.

2. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22.05.2003 року № 851-IV

3. Єсімов С.С. Методологія дослідження інформаційних технологій у публічному управлінні. НАУКОВИЙ ВІСНИК 4'2017. – ISSN 2311-8040. - Львівського державного університету внутрішніх справ. -221 с.-219 с.

4. Електронне джерело: Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 р. №2657-ХІІ: [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

5. Саєнко О. Діджиталізація державного управління та інноваційні технології – найпотужніші інструменти подолання корупції. 2018. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/oleksandr-sayenko-didzhitalizaciya-derzhavnogoupravlinnya-ta-innovacijni-tehnologiyi-najpotuzhnishi-instrumenti-podolannya-korupciyi>.

СЕКЦІЯ 5

СТАЛИЙ РОЗВИТОК ВИРОБНИЧОЇ СФЕРИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОДОВОЛЬЧИХ, ЕКОЛОГІЧНИХ ТА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ВИКЛИКІВ

ПЕРСПЕКТИВИ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ , ТА ТЕНДЕНЦІЇ ЇЇ РОЗВИТКУ У РЕГІОНАХ

Бачок А.А.,

здобувач вищої освіти

*Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова,
м. Хмельницький*

Науковий керівник:

І. А. Юричина

викладач – стажист

кафедри публічного управління та адміністрування

Сучасні умови для розвитку української економіки значною мірою визначається станом та рівнем промислового розвитку та масштабами використання його інноваційного потенціалу, що забезпечує необхідний рівень конкурентоспроможності в умовах, що змінюються.

Промисловий комплекс, як правило, є основою економіки, найбільш активною частиною економіки та мультиплікатором іншої розвитку галузей. Правильне організаційне та економічне управління забезпечує координацію та фокус на якісні структурні зміни, що відбуваються, та соціальні та економічні перетворення.

За економічним потенціалом Україна входить до першої десятки країн Європи. Об'єктивно це мало б визначити істотну роль нашої країни у міжнародному економічному обміні. Проте частка України у світовій торгівлі досі непропорційно низька. Відтак, недостатньо використовуються можливості для міжнародної кооперації, зовнішніх інвестицій тощо. Україна, маючи високу щільність населення, висококваліфіковані трудові ресурси, значний промисловий потенціал, помітно відстає в економічному розвитку, особливо за трудомісткими та високотехнологічними видами виробництва – автомобілебудуванням, інструментальним машинобудуванням, комп'ютерним обладнанням та програмним забезпеченням до нього, текстильної промисловості [1, с.68].

Однак Розвиток української промисловості в останні роки був хаотичним, не визначаючи і не дотримуючись державні пріоритети, за відсутності продуманої державної промислової політики. Це доводить необхідність поглибленого вивчення сучасного стану української промисловості та її подальшого розвитку на основі інновації.

Структурна ланка господарського комплексу України – це промисловість, вона формує фундамент соціально-економічної розвитку. На її частку припадає 1/3 основних фондів і понад 14% населення, зайнятого в країні економіки, обсяг реалізованої промислової продукції у 2020 році склав 2480,8 млрд грн [2, с.145].

Водночас в останні роки спостерігається стійка тенденція до зменшення економічної ролі промисловості. Її частка у ВВП зменшилась із 75,34% у 2014 році до 62,42 у 2020 році, що в основному було пов'язано із скорочення виробництва.

Серед негативних факторів, що викликали падіння промислового виробництва поряд із застарілими технологіями та обладнанням - це низька активність інноваційних процесів, відсутність належного розвитку промисловості, Стратегія загальної економічної та політичної нестабільності в країні повинна відзначити негативний вплив щодо окупації промислового потенціалу України та анексії промислових регіонів.

Негативні зміни відбуваються і в структурі промисловості. Частка низькотехнологічних галузей становить зростаючим при значному зменшенні середньотехнологічних та помірних - високотехнологічних. Промисловість формує фундамент соціального та економічного розвитку країни, що доведено на основі кореляції між промисловим виробництвом та динамікою ВВП. Однак українська економіка значно відстає від розвитку провідних країн світу за своїми матеріальними, ресурсними та енергоспоживання, що відображається на якості та конкурентоспроможності промислової продукції.

Наразі в Україні відбуваються процеси переформатування її торгівельної інтеграції з окремими економічними регіонами світу, що пов'язано як з воєнно-політичними чинниками, так і з провадженням політики імпортозаміщення багатьма регіонами, які були традиційними ринками збуту для українських експортерів.

Показовим в цьому контексті є зростання частки країн ЄС в українському експорті з 23% в 1996р. до 25% в 2012р., та до 43% в 2019р. Таким чином, Європейський Союз став нашим найбільшим торгівельним партнером. В той же час традиційний для України ринок країн СНД в поточний момент займає близько 15%, тоді як 20 років тому його вага була більше половини. Також зростає важливість азійських та африканських ринків. Таким чином, Україна все тісніше інтегрується у світовий торгівельний простір за рахунок переорієнтації з російського на альтернативні ринки, перш за все близького до нас Європейського Союзу.

Нажаль, негативні тенденції в зовнішній торгівлі та інтеграції України у глобальний економічний простір не обмежувалися лише фізичним скороченням експорту. Помітним є поступова переорієнтація України на експорт менш технологічної продукції. В 2012р. частка експорту високотехнологічної продукції складала 19%, а в 2019р. – тільки 12%. В той же час частка експорту продукції низького технологічного рівня зросла з 43 до 57%, що в цілому є відображенням деіндустріалізації країни з домінуванням у ВВП сільського господарства та галузей промисловості, які генерують низьку додану вартість [2, с.224].

Один із шляхів подолання негативних тенденцій та активізації розвитку промисловості в Україні полягає у встановленні транскордонного співробітництва, в рамках якого підтримуються та підтримуються економічні, торгові та наукові зв'язки розвинені, сприяючи динамічному розвитку галузей та активним інноваціям.

Це зумовлює підвищення ролі держави в регулюванні інноваційних процесів розвитку промисловості та зміцнення їх ресурсів та інфраструктури. Це вимагає запровадження ефективних взаємопов'язаних заходів державної та регіональної промислової політики, розробка а стратегія розвитку української промисловості з урахуванням європейського досвіду та надання державної допомоги галузям

Використання можливості транскордонної співпраці створюють умови для раціонального використання природних ресурсів та праці, прискорений розвиток

передових технологій, оновлення основних фондів та асортименту продукції, охорону навколишнього середовища

Потрібні нові джерела фінансових ресурсів, щоб вивести українську промисловість із кризи та підвищити його ефективність, тому важливо забезпечити податкове стимулювання інвестицій, залучення іноземних інвестицій промислового розвитку, а також забезпечити податкові пільги для підприємств, які інноваційно роблять.

Таким чином, сучасні тенденції розвитку промисловості є характеризується спадом виробництва, що в основному пов'язано зі скороченням обробної промисловості. Це спричиняє втрату ринків збуту для українських виробників, зменшення внутрішнього та зовнішнього попиту, відставання та ослаблення економіки, втрату конкурентних позицій України на світових ринках.

Питання промислового розвитку, заснованого на активізації інноваційних процесів в Україні вимагає кардинальних змін у реформуванні механізмів та відносин управління інноваційними процесами між наукою, суспільством, бізнесом та урядом для активізації інвестиційної діяльності, підтримки галузі технологічний розвиток, впровадження екологічно чистого виробництва.

Список використаних джерел:

1. Маслак В. О. Ринкова інфраструктура та її вплив на економічне зростання виробництва: теоретичні та прикладні засади : монографія / Маслак Вадим Олександрович, Маслак Олександр Олександрович, Жежуха Володимир Йосипович ; НАН України, Ін-т регіон. дослідж. – Львів : Ін-т регіон. дослідж., 2016. – 202 с.
2. Корнійчук Л. Я. Футурологія і прогностичні ідеї фізичної економії / Л. Я. Корнійчук, В. О. Шевчук ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". – Київ : КНЕУ, 2019. – 70 с..

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Бужора А. Л.,

Магістр за спеціальністю «Облік і оподаткування»

Науковий керівник:

С.С. Стоянова-Коваль

д.е.н., професор

Одеський державний аграрний університет

Зовнішньоекономічні зв'язки є вагомим складником господарської діяльності українських підприємств та організацій. Однією з особливостей здійснення зовнішньоекономічної діяльності на сучасному етапі для українських підприємств, ураховуючи недостатню надійність їх зокрема й економіки у цілому, є застосування зарубіжними партнерами більш жорстких умов виконання та забезпечення зобов'язань, які, своєю чергою, призводять до використання інструментів підвищеної надійності та високої ціни. А це безпосередньо впливає на конкурентоспроможність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, адже такі дії не можуть не позначитися на її загальній прибутковості.

Договірні зобов'язання обліковуються на позабалансовому рахунку 03 «Контрактні зобов'язання» Цей рахунок призначений для узагальнення інформації про наявність та рух зобов'язань за укладеними контрактами, а також для контролю їх виконання. На рахунку 03 «Контрактні зобов'язання» здійснюється облік по деривативах (форвардних і

ф'ючерсних контрактах, опціонах) та інших контрактах, розкриття інформації щодо яких передбачено відповідними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. Дериватив – стандартний документ, що засвідчує право або зобов'язання придбати або продати цінні папери, матеріальні або нематеріальні активи, а також кошти на визначених ним умовах у майбутньому. Відповідно до виду цінностей деривативи розподіляються на фондові, валютні, товарні. Облік зобов'язань здійснюється в оцінці, передбаченій контрактами. Списуються контрактні зобов'язання з рахунку у разі виконання, ліквідації, відмови від виконання, передачі або продажу зобов'язання за контрактом іншим особам. Аналітичний облік контрактних зобов'язань ведеться за видами зобов'язань.

Контроль над виконанням оплати окремих договорів здійснюється за допомогою комп'ютерних програм, в яких формується запит про своєчасне виконання договору за критеріями часу і розміром оплати. Аналітичний облік буде вестися у двох паралельних розрізах – контрагентів та договорів. Інші договірні зобов'язання і права обліковуються на рахунках 04 «Непередбачені активи й зобов'язання» і 05 «Гарантії та забезпечення надані». Зокрема, на рахунку 05 відображаються: вартість активів підприємства, які оформлено договорами застави (та за сумами, визначеними в них), при цьому з балансу вартість цих активів не списується; вартість прийнятих на себе зобов'язань за договорами поруки.

Облік забезпечення здійснюється за вартістю, вказаною в документах про гарантії та забезпечення. Аналітичний облік гарантій та забезпечень ведеться за кожною наданою гарантією та забезпеченням. Контроль валютного ринку та операцій у зовнішньоекономічній сфері – прерогатива держави в особі НБУ. І одним з елементів такого контролю є обмеження строків розрахунків з іноземними контрагентами і застосування фінансових санкцій у разі їх порушення. Контроль над виконанням оплати окремих договорів здійснюється за допомогою комп'ютерних програм, в яких формується запит про своєчасне виконання договору й оплати протягом 180 днів, якщо інше не передбачене в договорі.

Розрахунки з нерезидентами за ЗЕД проводяться згідно з Постановою «Про типові платіжні умови зовнішньоекономічних договорів (контрактів) і типові форми захисних застережень до зовнішньоекономічних договорів (контрактів), які передбачають розрахунки в іноземній валюті» від 21.06.1995 № 444 [3].

Відповідно до ч. 1 ст. 4 Закону України № 185, порушення резидентами, крім суб'єктів, що здійснюють діяльність на території проведення АТО на період її проведення, строків, передбачених цим законом або встановлених Національним банком України (далі – НБУ) згідно із цими статтями, тягне за собою стягнення пені за кожний день прострочення у розмірі 0,3% суми неодержаної виручки (вартості недопоставленого товару) в іноземній валюті, перерахованої у грошову одиницю України за валютним курсом НБУ на день виникнення заборгованості. Загальний розмір нарахованої пені не може перевищувати суми неодержаної виручки (вартості недопоставленого товару) [1].

Підпунктом 54.3.3 п. 54.3 ст. 54 Податкового кодексу України (ПКУ) від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI встановлено, що контролюючий орган зобов'язаний самостійно визначити суму грошових зобов'язань [2]. Строк сплати нарахованих сум грошових зобов'язань, а саме штрафних (фінансових) санкцій за порушення вимог валютного законодавства та строків розрахунків у сфері ЗЕД, становить 10 календарних днів, що настають за днем отримання податкового повідомлення-рішення.

Відповідно до п. 102.1 ПКУ, контролюючий орган, окрім випадків, визначених п. 102.2 ПКУ, має право самостійно визначити суму грошових зобов'язань платника податків у випадках, визначених ПКУ, не пізніше закінчення 1 095 дня (2 555 дня у разі проведення перевірки контрольованої операції відповідно до ст. 39 ПКУ), що настає за останнім днем граничного строку подання податкової декларації, звіту про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації, визначеної п. 133.4 ПКУ, та/або

граничного строку сплати грошових зобов'язань, нарахованих контролюючим органом, а якщо така податкова декларація була надана пізніше, – за днем її фактичного подання. У разі подання платником податку уточнюючого розрахунку до податкової декларації контролюючий орган має право визначити суму податкових зобов'язань за такою податковою декларацією протягом 1 095 днів зі дня подання уточнюючого розрахунку.

Відповідно до ст. 8 Закону України «Про державну статистику», всі юридичні особи, розташовані на території України, а також юридичні особи України, що знаходяться за її межами, розташовані на території України структурні одиниці, що не є юридичними особами і головні організації яких розташовані за її межами, фізичні особи, які проживають на території України, незалежно від їх громадянства, подають дані, необхідні для проведення державних статистичних спостережень, безплатно, якщо інше не передбачено законодавством України.

Можна рекомендувати ведення обліку договірних зобов'язань на позабалансовому рахунку 03 «Контрактні зобов'язання» у розрізі двох субрахунків: 031 «Договірні права», 032 «Договірні зобов'язання». Наразі під час укладення ЗЕД-контрактів вітчизняним підприємствам доцільно укладати договори постачання (експортні контракти) на умовах попередньої оплати, а договори купівлі (імпортні контракти) – на умовах подальшої оплати. Відповідно, у бартерному ЗЕД-договорі першою подією краще вказати отримання імпортних товарів (робіт, послуг). Застосування контролюючими органами санкцій за порушення законодавства у сфері зовнішньоекономічної діяльності, у тому числі нарахування пені за порушення строків розрахунків, повинно здійснюватися з урахуванням терміну позовної давності, а саме 1 095 днів.

Список використаних джерел:

1. Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті Закон України від 23.09.1994 № 185/94 (зі змінами і доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185/94-вр>.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами і доповненнями). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. Про типові платіжні умови зовнішньоекономічних договорів (контрактів) і типові форми захисних застережень до зовнішньоекономічних договорів (контрактів), які передбачають розрахунки в іноземній валюті» Постанова Кабінету Міністрів України і Національного банку України «від 21.06.1995 №444(зі змінами і доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/444-95-п>.

СУТНІСТЬ, ПОНЯТТЯ ТА ЗНАЧЕННЯ ЕКСКУРСІЙНИХ ПОСЛУГ

Гічкієва Є.В.

здобувачка 4 курсу спец. 242 «Туризм»

Наукові керівники:

Добрянська Н.А.,

д.е.н., професор, професор кафедри туристичного бізнесу та рекреації

Шейда Голбад К.А.,

к.т.н., ст.викл. кафедри туристичного бізнесу та рекреації

Одеська національна академія харчових технологій

м. Одеса

Слово "екскурсія" походить від латинського "екскурсіо". В українську мову це слово проникло в XIX ст. і спочатку означало "вибігання, військовий набіг", потім -

"вилазка, поїздка". Пізніше відбулася видозміна цього слова за типом імен на "ія" (екскурс + ія) [1].

При розгляді поняття "суть екскурсії" необхідно мати на увазі обумовленість екскурсійного процесу об'єктивними вимогами. Кожна екскурсія представляє особливий процес діяльності, суть якого обумовлена конкретними закономірностями (тематичність, цілеспрямованість, наочність, емоційність, активність та ін.).

В ході екскурсійного процесу екскурсовод допомагає екскурсантам побачити об'єкти, на основі яких розкривається тема (перше завдання), почути про ці об'єкти необхідну інформацію (друге завдання), відчутти велич подвигу, значення історичної події (третє завдання), оволодіти практичними навичками самостійного спостереження і аналізу екскурсійних об'єктів (четверте завдання). У рішенні останньої задачі велике місце займає формування уміння бачити.

Уміння бачити як естетичне сприйняття зводиться до уміння сприймати архітектурні маси, барви, лінії всякого роду, угруповання мас, барв, ліній і їх комплекси в умовах перспективи, світла, повітря, точки зору [2].

Уміння бачити як історичне сприйняття полягає в наступному: по-перше, треба уміти знайти в екскурсійному об'єкті типові риси і особливості історико-культурного характеру; по-друге, треба уміти визначити нашарування в екскурсійному об'єкті, зроблені часом, і його еволюцію; по-третє, треба уміти знайти історичні факти в монументальних і музейно-історичних пам'ятниках - завдання, що завжди вимагає великих знань і навичок.

Матеріал екскурсії, професійна майстерність екскурсовода в його викладі дають можливість екскурсантам аналізувати, робити необхідні висновки. Ці уміння в ході показу і розповіді екскурсантам прищеплює екскурсовод. При цьому як активні помічники екскурсовода виступають автори екскурсії.

Одне із завдань екскурсії - виробити у екскурсантів відношення до теми екскурсії, діяльності історичних осіб, подій, фактів, в цілому до матеріалу екскурсії і дати їй свою оцінку.

Відношення до екскурсії потрібно розуміти як: певний погляд екскурсанта на історичний період, якому присвячена екскурсія; сприйняття яких-небудь дій; розуміння конкретної ситуації, в якій знаходився письменник, скульптор (художник), створюючи свій твір [2].

У цьому процесі велику роль грають матеріал екскурсії, подача його екскурсоводом, "точка зору" на подію і оцінка його екскурсоводом, а також переконаність екскурсовода в своїй правоті. Головне в цьому процесі - проблема розуміння. Більшість екскурсантів сприймають точку зору екскурсовода, яка стає основою розуміння матеріалу і вироблення відношення до предмету показу і розповіді. [2].

Екскурсія - методично продуманий показ визначних місць, пам'ятників історії і культури, в основі якого лежить аналіз екскурсантів об'єктів, що знаходяться перед очима, а також уміла розповідь про події, пов'язані з ними. Проте тільки до цього суть поняття "екскурсія" зводити було б неправильно. Розглянемо декілька формулювань терміну "екскурсія", які були опубліковані в різних виданнях за останні 70 років. Перше з них виглядає так: "Екскурсія - прогулянка, що ставить своїм завданням вивчення певної теми на конкретному матеріалі, доступному спогляданню" (М.П. Анциферов, 1923 р.).

Екскурсія - це наочний метод отримання певних знань, виховання шляхом відвідин за наперед розробленою темою певних об'єктів (музей, завод, колгосп і т.д.) із спеціальним керівником (екскурсоводом) [3].

Наведемо також одне з останніх за часом публікації визначень: "Екскурсія - особлива форма учбової і позаучбової роботи, в якій здійснюється спільна діяльність вчителя-екскурсовода і керованих ним школярів-екскурсантів в процесі вивчення явищ дійсності, спостережуваних в природних умовах (завод, колгосп, пам'ятники історії і

культури, пам'ятні місця, природа та ін.) або в спеціально створених сховищах колекцій (музей, виставка) [4]. Такі думки учених-екскурсіоністів.

У Малій радянській енциклопедії (1931 р., т.10, с. 195) термін розкритий таким чином: "Екскурсія - колективне відвідування якої-небудь місцевості, промислових підприємств, радгоспів, музеїв та ін., переважно з науковою або освітньою метою".

У наведених визначеннях екскурсії можна виявити деякі розбіжності. Вони не випадкові і не дають підстав для висновків про існування протилежних точок зору на екскурсію. Кожне формулювання має відношення до функціонування екскурсії в певний період часу. Звідси - відмінності у формулюваннях цілей, завдань і форм проведення екскурсій, характерних для того або іншого часу. З роками відбувається ускладнення завдань. Перед екскурсіями ставляться інші цілі, міняються форми їх проведення. При цьому яскравіше проявляють себе особливості екскурсії, її відмінності від інших форм культурно-просвітницької роботи. І в той же час не можна пройти мимо спроб окремих учених обмежити екскурсію вужчими рамками.

Шлях розвитку екскурсії йде по лінії зміни її суті. Спочатку екскурсія була прогулянкою, що переслідує практичні завдання, наприклад, пошук лікувальних трав. Потім перед нею постали наукові завдання, такі як виявлення експонатів для краєзнавчого музею. Пошуки нових форм самоосвіти висунули перед екскурсіями загальноосвітню мету. Прагнення поліпшити виховну роботу, зробити її ефективнішою перетворили екскурсію а один з видів культурно-просвітницької роботи [6].

Отже, екскурсія є наочним процесом пізнання людиною навколишнього світу, побудованим на наперед підібраних об'єктах, що знаходяться в природних умовах або розташовані в приміщеннях підприємств, лабораторій, науково-дослідних інститутів і т.д.

Показ об'єктів відбувається під керівництвом кваліфікованого фахівця - екскурсовода. Процес сприйняття об'єктів екскурсантами підпорядкований завданню розкриття певної теми. Екскурсовод передає аудиторії бачення об'єкта, оцінку пам'ятного місця, розуміння історичної події, пов'язаної з цим об'єктом. Йому небайдуже, що побачить екскурсант, як він зрозуміє і сприйме побачене і почуте. Він своїми поясненнями підводить екскурсантів до необхідних висновків і оцінок, добиваючись тим самим потрібної ефективності заходу.

Обслуговування туристів - проблема комплексна. Її вирішення передбачає ефективне використання всіх важелів, різних форм і методів впливу. В основу вирішення цієї проблеми покладено системний підхід: єдність і взаємодія організаційних, технічних, економічних, соціологічних правових заходів.

Список використаних джерел:

1. Агафонова Л.Г., Агафонова О. Є. Туризм, готельний та ресторанный бізнес: ціноутворення, конкуренція, державне регулювання. - К.: Знання України, 2002. - 370 с.
2. Александрова А.Ю. Международный туризм. - М.: Аспект Пресс, 2006. - 464 с.
3. Байлик С.И. Гостиничное хозяйство. Проблемы, перспективы, сертификация. - К.: Альтерпрес, 2005. - 208 с.
4. Браймер Р.А. Основы управления в индустрии гостеприимства. - М.: Аспект Пресс, 1995. - 382 с.
5. Грибанова С.В. До питання про підготовку екскурсійних кадрів в Україні на початку ХХ ст. / Туристично-краєзнавчі дослідження. Вип.1., 4.2 К., 1998. - С.165-170.
6. Гецевич Н.А. Основы экскурсоведения: Учеб. пособие. Минск: Университетское, 1999. - 160 с.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ

Дирля Т. В.,

Магістр за спеціальністю «Облік і оподаткування»

Науковий керівник:

С.С. Стоянова-Коваль

д.е.н., професор

Одеський державний аграрний університет

Зовнішньоекономічна діяльність – діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами.

Здійснювати операції пов'язані з зовнішньоекономічною діяльністю підприємства можуть лише висококваліфіковані спеціалісти, які знають міжнародні правила розрахунків, а також володіють нормативною базою по регулюванню порядку проведення операцій в іноземній валюті в Україні та за її межами.

Метою дослідження є виявити як змінився імпорт продукції в Україні у 2020 році, які саме країни відносяться до країн-імпортерів та яка імпортна продукція займає провідне місце на ринку України.

У загальному розумінні імпорт - (імпорт товарів) - це купівля (у тому числі з оплатою у негрошовій формі) українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності у іноземних суб'єктів господарської діяльності товарів із ввезенням їх на територію України, включаючи купівлю товарів, призначених для власного споживання установами та організаціями України, розташованими за її межами.

Імпортна операція — комерційна діяльність, що пов'язана з закупівлею та ввезенням в Україну іноземних товарно-матеріальних цінностей для їх наступної реалізації на внутрішньому ринку або використання у виробничо-господарській діяльності.

До імпортних операцій відносяться:

- придбання товарно-матеріальних цінностей від іноземних постачальників на умовах комерційного кредиту
- ввезення товарно-матеріальних цінностей або отримання послуг в порядку бартерних угод;
- ввезення товарів в рахунок централізованих імпортних закупок;
- придбання товарно-матеріальних цінностей та послуг з оплатою готівкою та безготівковими розрахунками;
- отримання товарно-матеріальних цінностей та послуг в якості безоплатної допомоги.

Найбільша частка у загальному обсязі імпорту припадає на:

- продукцію машинобудування (34,3%);
- продукцію хімічної промисловості (19,9%);
- мінеральні продукти (15,5%);
- продукцію АПК та харчової промисловості (12,0%);
- продукцію металургійного комплексу (5,8%);
- продукцію легкої промисловості (5,5%).

За перші п'ять місяців 2020 року Україна набула на зовнішніх ринках 51,266 тисяч тонн рису. Сума закупівель склала 22 мільйони доларів. У грошовому еквіваленті це на 70 відсотків більше минулорічного показника.

Як відзначили в Державній митній служби, з початку 2020 року обсяги імпорту даного продукту росли щомісяця – з 2,89 мільйона доларів до 6,28 мільйона доларів.

Перш за все, Україна купувала рис в Китаї – частка покупок становить 40,3 відсотка. У період з січня по травень імпорт продукту зріс з 1,46 до 8,86 мільйона доларів.

На другому місці Індія – 19,3 відсотка. Зростання імпорту з 3,79 до 4,23 мільйонів доларів. Далі йде Пакистан – 19,1 відсотка, покупки виросли на 7,7 відсотка.

У свою чергу експорт вітчизняного рису за звітний період скоротився на 2,23 тисяч тонн, у грошовому еквіваленті на 17 відсотків. Українська держава експортувала продукт в Туреччину – 57,8 відсотка, Молдову – 57,8 відсотка, Румунії – 9,7 відсотка (табл. 1).

Здійснюючи зовнішньоекономічну політику держава застосовує економічні і адміністративні методи. Для більш ефективного здійснення регулювання в області зовнішньоекономічної діяльності державі необхідно приділяти більше уваги підвищенню ефективності іноземних капіталовкладень в цілому для економіки України, що забезпечить створення сприятливого інвестиційного клімату.

Таблиця 1 - Зовнішня торгівля України на прикладі товарної позиції рису із зазначенням основних країн-контрагентів (тис. дол. США)

Імпорт				Експорт			
з 01.01.2019р по 30.11.2019р				з 01.01.2019р по 30.11.2019р			
Країна	Вартість	Питома вага	За останній місяць періоду	Країна	Вартість	Питома вага	За останній місяць періоду
Пакистан	8399	27,27%	1448	Туреччина	2324	67,42%	970
Індія	8243	26,77%	1322	Румунія	561	16,28%	0
Китай	6656	21,61%	296	Молдова	391	11,34%	15
Інші	7497	24,34%	1107	Інші	171	4,96%	4

Джерело: [4, б]

Щоб успішно витримувати конкуренцію на світових ринках, вистояти в боротьбі за ринки збуту своєї продукції Україні необхідно:

- Підвищити ефективність економіки, яка базується на розвитку ринкових відносин;
- Всебічно збільшувати експортну спрямованість зовнішньоекономічної діяльності;
- Забезпечувати перехід до розрахунків з зарубіжними партнерами у вільноконвертованій валюті;
- Удосконалити концепцію розвитку експортно-імпортних операцій.

Для того щоб уникнути негативних обставин в боротьбі за ринки збуту, суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності потрібно постійно слідкувати за змінами, які відбуваються в механізмі зовнішньоторговельного регулювання, знати відмінності національних митних режимів, норми та правила, які вводяться міжнародними угодами. Тобто, сутність державного регулювання зовнішньоекономічних зв'язків міститься у забезпеченні гармонії інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф.Ф. Загальні засади експортно-імпортної діяльності // Облік і аналіз в ЗЕД: Підручник. – Вид. 2-ге, доп. І переробл. – Житомир: ПП Рута, 2001. – 542с.
2. Про зовнішньоекономічну діяльність Закон України від 16 квітня 1991р. № 959-ХІІ, зі змінами та доповненнями.
3. Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності Закон України від 23.12.98р. № 351-ХІV, зі змінами та доповненнями.
4. Зовнішня торгівля України із зазначенням основних країн – контрагентів.
URL: <http://sfs.gov.ua/ms/f3>

5. Зовнішня торгівля України товарами і послугами у 2020 році. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=76438c62-5e54-4931-ad987fe59d004a2a&title=ZovnishniaTorgivliaUkrainiTovaramiTa-PoslugamiU2020-Rotsi>

6. Україна нараціваєт импорт риса. URL: <https://fbc.ua/ru/news/ekonomika/ukraina-narashhivaet-import-risa/>

УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЮ ДОСКОНАЛІСТЮ В ОРГАНІЗАЦІЯХ

Жданков Я.С.

*магістр спец. 281 «Публічне управління та адміністрування»
факультету менеджменту, маркетингу і логістики*

Науковий керівник:

Ніколюк О.В.,

*д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту і логістики
Одеська національна академія харчових технологій*

Організація, тобто виробництво, надання послуг або виробництво продукції (підприємство, суспільство) - це один з варіантів соціально-економічної системи, а значить, вона теж може змінюватися. Розглянемо характер організації і необхідність організаційних змін. Організація - це об'єднання людей, які виконують певні дії для досягнення мети. Його основні характеристики: використання матеріальних, фінансових і людських ресурсів та інформаційних ресурсів; організація - це відкрита система, що взаємодіє із зовнішнім середовищем. Він отримує ресурси ззовні, а результат його діяльності - продукт або послуга - служить для задоволення матеріальних або нематеріальних потреб споживачів у зовнішньому середовищі; організація має структуру - серію взаємопов'язаних елементів (підрозділів) з добре функціонуючою системою взаємовідносин, загальна і скоординована діяльність яких дозволяє досягти і досягти цілей організації; в організації існує вертикальне і горизонтальне поділ праці. Горизонталь утворилася в результаті поділу виробничого процесу на окремі операції, а в результаті вертикального поділу управлінська діяльність була розділена з метою координації зусиль для досягнення ефективного результату.

Основна мета організації - відповідати вимогам зовнішнього середовища. Діяльність організації вважається успішною, коли вона досягає своїх цілей. Зміни у зовнішньому середовищі невіддільні, змінюються її вимоги, отже, змінюються і вимоги до функціонування організації. Щоб організація була успішною, вона повинна відповідати цим вимогам, вона повинна бути здатною адаптуватися (змінюватися) своєчасно і належним чином. Недотримання умов зовнішнього середовища також веде до змін в її діяльності, які, проте, є деструктивними і можуть привести до ліквідації організації. Крім зовнішніх чинників, на організацію також впливають внутрішні чинники, які служать імпульсами для розвитку організації, такі як: В. нові думки, ідеї, проекти, творчість і ініціатива співробітників, бажання поліпшити свою роботу.

Щоб ефективно управляти організаційними змінами, необхідно забезпечувати, постійно покращувати і розвивати цільову діяльність організації і досягати успіху.

На 58-му Конгресі Американського союзу Джеймс Харрінгтон представив п'ять основних компонентів організаційного досконалості і розкрив суть теоретичних основ управління змінами в організації: управління процесами; управління проектами; управління змінами; управління знаннями; управління ресурсами.

Процеси повинні управлятися і постійно поліпшуватися відповідно до вимог бізнесу. Ця мета буде досягнута за рахунок реалізації проектів, які також вимагають ефективного управління. Поточний рівень управління проектами в більшості організацій низький, про що свідчить велика кількість невдалих проектів, які мало вплинули на підвищення ефективності бізнесу. Крім того, необхідно скорегувати управління організацією, щоб уникнути хаосу, необхідного через масштаб і кількості постійно внесених змін. Знання є одним з найцінніших активів бізнесу і тому вимагають управління якістю. Ці знання формують основу для отримання компанією конкурентної переваги, оскільки дорогі готові технології можна скопіювати і відразу ж передати в найвіддаленіші куточки світу. Економічні показники компанії залежать від раціонального управління ресурсами і активами організації. Повноцінне використання потенціалу компанії можливо тільки за умови ефективного скоординованого управління всіма складовими якості і взаємного взаємодії між ними. Таким чином, мета концепції відмінною організації не перебуває в тому, щоб постійно покращувати організацію шляхом управління цими компонентами.

Управління процесами - концепція процесного підходу займає центральне місце майже у всіх методах поліпшення організації. Процес - це послідовність дій по перетворенню вхідних даних у вихідні, в яких створюється значення. Це основа повсякденної діяльності організації. Для управління процесом повинні бути визначені й узгоджені вимоги до властивостей вихідних продуктів між власником процесу і споживачем, повинні бути визначені вимоги до характеристик вхідного процесу між власником процесу і постачальниками, а також деякі параметри процесу, необхідні для передачі. Джерела вхідних даних від вихідного продукту, зворотний зв'язок, встановлена між процесом і споживачами, процесом і постачальниками, інтегрована система для вимірювання параметрів процесу на протязі всього шляху. Ці вимоги повинні бути дотримані при розробці процесу. Однак більшість організацій не створюють заздалегідь більшість процесів підтримки. Вони розвиваються в міру необхідності. Більшість людей в суспільстві часто вибирають шлях найменшого опору, тому з часом вони почнуть діяти на мінімально прийнятному рівні.

Є два підходи до управління процесами:

1. Управління на мікрорівні. Вони використовуються власниками процесів або в одному відділі.
2. Звіт на макрорівні. Він використовується для управління процесами, в яких задіяні кілька відділів або функціональних відділів організації.

Більшість обов'язків фахівців з якості пов'язані з поліпшенням процесів. З цією метою вони використовують такі методи, як планування випробувань, аналіз повторюваних процесів, аналіз причин і наслідків, контроль документів, гуртки якості, методологію шести сигм, контрольні діаграми. Shewhart, стандарти ISO 9000, організація виробництва точно в строк, постачальники сертифікації і т. Д. Управління процесами вимагає постійного поліпшення і модернізації усіма учасниками. Оновлення процесів - постійна проблема для компанії. У більшості випадків команда, створена для поновлення певного процесу, вирішує ключові проблеми протягом 2-3 місяців. Після завершення проекту команда буде розформована, а додаткові завдання з модернізації будуть передані оператору технологічного процесу.

Управління проектами - виробничі процеси керують бізнесовою діяльністю, а проекти надають кошти для їх поліпшення. Проекти повинні мати вирішальне значення, тому не слід недооцінювати важливість своєчасного завершення, що означає отримання високоякісної продукції. Компанії з автоматизованими системами управління, що впровадили стандарти управління проектами і відкрили офіси управління проектами (РМО), значно скорочують завершення проектів, збільшують бюджети або збільшують терміни виконання. До найбільш важливих проектів відносяться проекти з модернізації та реструктуризації виробничих процесів.

У більшості великих організацій одночасно виконується кілька проектів, які можуть бути пов'язані між собою і вимагають одних і тих же ресурсів. Вимоги та плани проекту можуть відрізнятись. Це не дозволяє організації управляти кожним проектом ізольовано, змушуючи її використовувати портфельний підхід для управління всіма проектами одночасно, забезпечуючи тим самим оптимальний розподіл між ними найбільш ефективних людей і пріоритети. У той же час інструменти управління проектами повинні забезпечувати їх ефективну інтеграцію в повсякденні операції, щоб ви могли об'єднати проекти, ресурси і знання організації для досягнення спільних цілей.

До найбільш поширених причин невдачі проектів відносять:

Неможливість дотримання графіку виконання робіт через:	Неналежне використання ресурсів у зв'язку із:	Неефективне управління портфелем проекту, що полягає у:	Втрата інтелектуального капіталу та знань через:
Відхилення тривалості робіт від запланованих;	Відсутністю спеціалістів;	Невірному відборі проектів у портфель;	Відсутність належних засобів збереження та передачі інформації;
Відсутність у робочому графіку необхідних робіт;	Неефективним розподілом часу;	Несвоєчасне виконання ризикованих проектів;	Звільненням працівників із організації;
Затримкою виконання попередніх робіт;	Невідповідності виконавців кваліфікаційним вимогам;	Недостатньому управлінні взаємозв'язками між проектами;	
Змінами у змісті проекту;			

Управління змінами. Щоб бізнес дійсно змінився, його керівництво повинно спочатку продемонструвати свою здатність до змін. В організації повинна бути система управління змінами, основними завданнями якої є: визначити необхідність змін; визначення варіантів зміни; впровадження змін.

Більшість сучасних підприємств не повністю усвідомлюють необхідність створення комплексних систем управління змінами. Керівництву необхідно знати про зміни в бізнесі і розуміти, що справа не тільки в поліпшенні процесів. Йдеться про основні принципи організації. Це означає, що компанія повинна мати чітке бачення свого стратегічного майбутнього, розуміти характер рушійних сил її ділових операцій і механізми їх проведення, а також визначити тенденції розвитку основних чинників, що впливають на компанію.

Управління знаннями. У сучасних умовах знання є ключовим фактором успіху бізнесу. Інтернет і сучасні інформаційні технології відкривають безпрецедентні можливості доступу до інформації. Однак більша частина знань організації не може бути задокументована, тому що це особистий досвід людей, що виконують конкретну роботу. Ці знання можна втратити назавжди, звільнивши співробітника. Отже, повинна існувати система управління знаннями, що дозволяє фільтрувати непотрібну інформацію і збирати необхідні знання для її зберігання і збору. З огляду на нескінченну кількість інформації, система управління повинна орієнтуватися на базу знань бізнесу. Під знаннями розуміється набір досвіду, правил, традицій, цінностей, професійних суджень і інтуїції, які представляють робоче середовище і служать для отримання додаткового досвіду та інформації.

Управління знаннями - це активний систематичний процес створення і надання нової цінності всім зацікавленим сторонам на основі інтелектуального капіталу або бази знань організації. Важливу роль у розвитку такої системи відіграє корпоративна культура, в якій однією з головних цінностей повинна бути підтримка обміну і поширення інформації, бажання вчитися. і розвиток, взаємна підтримка та обмін досвідом і т. д.

Управління ресурсами - кожне завдання, кожен проект, що виконується в організації, вимагає необхідних ресурсів. Кількість і різноманітність ресурсів, використовуваних організацією, ускладнює управління. Певними типами ресурсів необхідно управляти відповідно до їх специфікою. Крім того, всі типи ресурсів управляються одночасно. Тому вони використовують комплексний підхід до стратегічного планування, який повинен включати всіх співробітників організації, на основі наступних основних концепцій: місія організації; система організаційних цінностей; стратегічне бачення майбутнього іміджу організації; стратегічний напрямок організації; основні переваги організації; цілі організації; організаційна стратегія; організаційна тактика; бюджет організації; плановані показники ефективності організації; управління ресурсами вимагає значних зусиль з планування; координація, підзвітність і постійне вдосконалення.

На додаток до п'яти розглянутих компонентів відмінною організацією необхідно брати до уваги чинники чудової якості, характерні для п'яти компонентів: зв'язок; співробітництво; делегування повноважень; взаємний, чесний менеджмент; якісний; репутація компанії; сучасні технології. Ці компоненти повинні бути інтегровані в систему менеджменту організації. Вони дозволяють зробити вашу організацію ідеальною системою і домогтися успіху.

Список використаних джерел:

1. Електронний ресурс / Організаційна досконалість – основа організаційних змін / <https://lektsii.org/11-46874.html>.
2. Лазаренко, Л.О. Особливості менеджменту в умовах організаційних змін / Л.О. Лазаренко // Вісник Хмельницького національного університету “Економічні науки”. – 2005
3. Найпак Д. В. Реалізація технології проведення організаційних змін як передумови розвитку підприємства [Електронний ресурс] / Д.В.Найпак. // Економіка. Управління. Інновації. - 2015.
4. Шевченко, І. Б. Управління змінами [Електронний ресурс]: навчальний посібник / І. Б. Шевченко; НТУУ «КПІ». - Електронні текстові дані
5. Камерон Э. Пять факторов индивидуальной реакции на изменения [Електронний ресурс]

СУЧАСНІ СИСТЕМИ ЗРОШЕННЯ ПОЛЬОВИХ КУЛЬТУР

Зюзіна А. Ю.,

здобувачка 2 курсу інженерно – економічного факультету ОДАУ

Науковий керівник:

А.А. Шевченко,

к.е.н, доцент кафедри економічної теорії і економіки підприємства

Одеський державний аграрний університет

м. Одеса

Останнім часом, із зростанням населення, гостро постало питання вже про збереження природного багатства для наступних поколінь. Вода, як одна з найвагоміших джерел існування людства, не стала виключенням. Ми вважаємо, що ґрунтово-кліматичні умови України є досить сприятливими для вирощування більшості видів продукції рослинництва, а впровадження інтенсивних агротехнологій дозволить забезпечувати оптимальну врожайність, максимальне використання потенціалу територій, збереження та підвищення родючості ґрунту. На сьогодні ми розуміємо, що одним з основних

лімітуючих факторів, який стримує реалізацію ресурсного потенціалу є несприятливий водний режим ґрунту. Результатом несприятливих кліматичних умов є близько 70% втрат в народному господарстві, які припадають на с.-г. виробництво і з них 40% - це втрати, які можливо було запобігти за рахунок впровадження перспективних технологій зрошення [3].

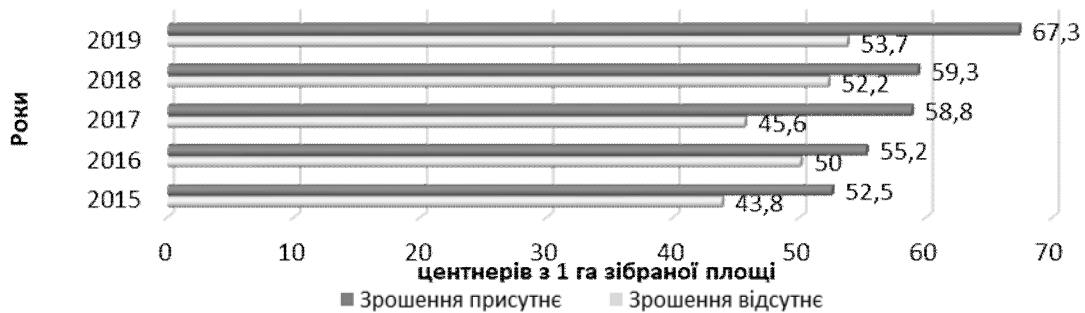

Рис.1. Урожайність зернових та зернобобових культур в с.-г. підприємствах на політих та неполітих землях в Україні, ц/га
Побудовано автором з використанням даних [2]

В результаті потепління актуальним є випаровування води з ґрунтів, що в свою чергу призводить до недостатнього рівня вологи. Це є одним з факторів, через який страждає врожай та знижується його урожайність. Пропонуємо розглянути (рис. 1 і 2) як змінилась урожайність зернових і зернобобових культур та соняшнику протягом 2015-2019 рр. на політих та богарних землях по с.-г. підприємствах України.

Отже, ми бачимо, що у 2019 р. урожайність соняшнику та зернових і зернобобових культур на богарі складає відповідно 27 ц/га і 53,7 ц/га, а на зрошенні в даному році відповідно 30,2 ц/га і 67,3 ц/га. Отже, можемо зробити висновок про необхідність використання систем зрошення для досягнення найкращих результатів.

На сьогоднішній день існує багато таких систем, які направлені на мінімізацію негативного впливу посух на врожайність. Наприклад є кругова і фронтальна зрошувальні системи – це так звані дощувальні машини, які під час роботи створюють невеликий дощ, який в свою чергу не робить негативного впливу на рослини та забезпечує гарне зволоження ґрунту [1].

Рис.2. Урожайність соняшнику в с.-г. підприємствах на політих та неполітих землях в Україні, ц/га
Побудовано автором з використанням даних [2].

Ми вважаємо, що найбільш ефективною є крапельна система зрошення. Це автоматичний спосіб точкової подачі води до прикореневої зони рослини через крапельниці які вбудовані в трубки різного діаметру і товщиною стінок. Перевагами її використання є: внесення разом з водою розчинних добрив і агрохімікатів; економія витрат води, енергоресурсів, добрив та підвищення врожайності; зменшення кількості

бур'янів в міжряддях; можливість проведення робіт з догляду за рослинами під час зрошення;

Отже, на останніми роками спостерігається значне підвищення середньої температури повітря на всій планеті, що впливає на зниження рівня урожайності с.-г. культур. Тому аграріям необхідно вирощувати продукцію рослинництва на зрошенні системи не просто доцільні, це обов'язкова та необхідна умова в сільському господарстві. Ми вважаємо, що доцільно використовувати крапельне зрошення. На нашу думку, незважаючи на постійну необхідність контролю та налагодження, вона є швидкоокупною, зручною при користуванні та транспортуванні і не втрачає своєї ефективності при несприятливих кліматичних умовах й зміни висоти ґрунту.

Список використаних джерел:

1. Способи зрошення URL: <https://www.neo-agriservis.ru/articles/tekhnologii-v-kapelnom-oroshenii/sposoby-orosheniya/> (дата звернення 06.12.2020)(дата звернення 21.12.2020)
2. Статистичний щорічник 2019 URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm (дата звернення 21.12.2020)
3. Сучасні системи зрошення та їх застосування URL: http://www.yug-poliv.ru/article/oborudovanie_dlya_kapelного_poliva/sovremennye_sistemy_orosheniya_i_osobennosti_ikh_primeneniya/ (дата звернення 05.12.2020)

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ В ОРГАНІЗАЦІЯХ

Клевець М.В.

*магістр спец. 281 «Публічне управління та адміністрування»
факультету менеджменту, маркетингу і логістики*

Науковий керівник:

Ніколюк О.В.,

*д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту і логістики
Одеська національна академія харчових технологій*

Сучасний цикл оновлення не тільки виробничих, але і соціальних технологій, за твердженням фахівців, скоротився і становить шість-вісім років, випереджаючи темпи зміни поколінь. Наявна загальна необхідність постійного підвищення кваліфікації, для всіх членів суспільства, оновлення знань, освоєння нових видів діяльності. Особистість отримала можливість використовувати всі накопичені інформаційні ресурси, але за умови наявності певних умінь та навичок.

Інформаційні ресурси є продуктом інтелектуальної діяльності суспільства і розглядаються в даний час як стратегічний ресурс розвитку будь-якої країни, який за значущістю не поступається іншим — фінансовим, сировинним, матеріально-технічним. Поняття "інформаційний простір" ми визначаємо як простір (територія, країна, регіон, центр науково-технічної інформації, бібліотека, галузь знання, область науки або професійної діяльності), де циркулює найрізноманітніша інформація". Забезпечення доступу кожній особистості до необхідних документів, незалежно від того, в якому вигляді вони представлені і в якому місці вони зберігаються – основне завдання сучасного суспільства.

Сучасна людина має вміти використовувати інформаційні ресурси і орієнтуватися в інформаційному просторі, і для цього повинна знати пошукові технології та володіти певними навичками. Нікому не обійтися сьогодні без них — ні адміністратору, ні студенту, ні учню, ні викладачеві, який не тільки сам повинен володіти цими знаннями, а

й розповсюджувати. Саме тому, в умовах інформатизації сучасного суспільства особливої актуальності набуває формування інформаційної культури особистості, перед якою відкриваються широкі перспективи ефективного використання накопичених людством інформаційних ресурсів [1].

Менеджмент інформаційних технологій – новий сучасний напрям підготовки фахівців в умовах цифровізації економіки, професійна діяльність яких спрямована на забезпечення розвитку державних, муніципальних, комерційних організацій та бізнес-структур в усіх галузях економіки через призму інформаційних технологій.

В умовах сьогодення управління інформаційними ресурсами (як комплексний інструмент менеджменту) забезпечує гнучкість та конкурентоспроможність підприємств у цілому. Професійна діяльність менеджера в ІТ-сфері пов'язана з розробленням та впровадженням ІТ-стратегії та ІТ політики компанії з урахуванням діючого законодавства, національних та міжнародних стандартів, нормативно-правового забезпечення розвитку різних видів економічної діяльності [2].

Серед завдань ІТ-менеджера - управління корпоративними проектами, реалізація бізнес-завдань розвитку підприємств та організацій з використанням ІТ-технологій, управління персоналом, оптимізація бюджету підприємства щодо розвитку ІТ-сфери підприємства, контроль бізнес-процесів, пошук нових підходів щодо розроблення та впровадження нових ІТ-послуг, забезпечення інформаційної та економічної безпеки бізнесу тощо.

Інформаційна культура це і цілий комплекс знань, умінь, навичок користувача комп'ютера, що забезпечують ефективне використання пошуково-аналітичних додатків для пошуку та структуруванню інформації та її опрацювання. Вона включає знання про основні принципи побудови комп'ютерних мереж (систему доменних імен, пошукові сервіси та їх особливості, і т.д.), уміння складати пошукові запити, тощо. Окрім зазначеного, до інформаційної культури особистості входять елементи наступних культур: комунікативної (культури спілкування); лексичної (мовної, культури створювати письмові документи); інтелектуальної (науково-дослідна і розумова праці); інформаційно-правової; світоглядної та моральної. Всі компоненти інформаційної культури взаємопов'язані і взаємозумовлені.

Існує безліч визначень поняття "інформаційна культура". Т. А. Кудріна характеризує її як "сукупність знань, ціннісних орієнтацій, переконань, установок, що визначають вчинки, в цілому діяльність людини"; Н. Б. Зіновьева вважає основним предметом формування інформаційної культури особистості "процес гармонізації внутрішнього світу людини в ході освоєння всього обсягу соціально-значущої інформації"; професор В. А. Мінкіна вважає, що "становлення інформаційної культури людини здійснюється в його повсякденній діяльності під впливом засвоєних побутових знань і умінь, інформації засобів масових комунікацій, в ході самоосвіти, при навчанні в сім'ї і на роботі". Згідно трактуванні Ю. С. Зубова, "інформаційна культура — це систематизована сукупність знань, умінь, навичок, забезпечує оптимальне здійснення індивідуальної інформаційної діяльності, спрямованої на задоволення як професійних, так і непрофесійних потреб".

За визначенням Є. П. Семенюка, інформаційна культура - це "інформаційна компонента людської культури в цілому, об'єктивно характеризує рівень всіх існуючих у суспільстві інформаційних процесів та існуючих інформаційних відносин" [4, с. 4].

Узагальнюючи наведені визначення, доходимо висновку, що інформаційна культура – це систематизована сукупність знань, умінь, навичок, спрямованих на задоволення інформаційних потреб, що виникають у процесі життєдіяльності особистості, і являє собою одну зі складових загальної культури людини. Тому ми можемо вважати її найважливішим чинником успішної професійної і непрофесійної діяльності та соціальної захищеності особистості в інформаційному суспільстві". Критеріями інформаційної

культури людини можна вважати його вміння адекватно формулювати свою потребу в інформації, ефективно здійснювати пошук потрібної інформації в усій сукупності інформаційних ресурсів, переробляти інформацію і створювати якісно нову, вести індивідуальні інформаційно-пошукові системи, а також здатність до інформаційного спілкування і комп'ютерну грамотність.

Сучасна інформаційна культура суспільства, як і окремої особистості, потребує забезпечення можливості безперервної освіти людини, і виступає засобом соціального захисту особистості, здатної до самостійного нарощування знань, зміни сфери діяльності, регулювання власної поведінки на основі всебічного аналізу ситуації. Таким чином, підвищення рівня інформаційної культури особистості підвищує формує відповідальне ставлення до власних вчинків, і може розглядатись як засіб захисту суспільства від непродуманих дій людини, оскільки принципові рішення людина привчається приймати лише після глибокого аналізу всієї наявної інформації.

Про зростаючу роль інформації в житті сучасної людини говорили давно, проте мало хто усвідомлював можливі наслідки інформатизації, яка сьогодні оцінюється як глобальна тенденція соціального розвитку. Її сутність полягає в посиленні інформаційного компоненту у суспільному виробництві, отриманні інформацією статусу найважливішого чинника культурного розвитку. Численні соціологічні дослідження доводять, що інформатизація - не просто деклароване явище. "Інформатизація — органічний соціально-економічний процес створення оптимальних умов для задоволення інформаційних потреб і реалізації прав громадян і організацій на використання інформаційних ресурсів цивілізації з використанням нових інформаційних технологій" [5, с. 36].

Поняття інформатизація набагато більш широке, ніж просто комп'ютеризація або автоматизація. Якщо два останні поняття пов'язані з розвитком технічної бази, інформатизація ж спрямована на поліпшення якості життя і праці людини за рахунок забезпечення вільного доступу до інформації. При інформатизації особлива увага приділяється комплексу заходів, спрямованих на забезпечення повного використання достовірного і своєчасного знання у всіх видах діяльності людини. Це важливий період історії суспільства, для якого характерні масштабні соціальні зміни.

Для визначення нового соціального порядку використовуються чимало словосполучень, серед яких найбільш стійким виявилось "інформаційне суспільство". Це таке суспільство, рівень якого значною мірою визначається кількістю і якістю накопиченої і використовуваної інформації. Найважливішим показником інформаційного суспільства є те, що кожен її громадянин має рівні права і можливості вільно виробляти і своєчасно отримувати будь-яку потрібну йому інформацію, крім випадків, обмежених законом. Інформаційне суспільство має такі основні ознаки: x Вирішена проблема інформаційної кризи; x Інформаційні технології охоплюють всі сфери соціальної діяльності людини; x забезпечені технічна та правова можливості доступу будь-якому члену суспільства практично в будь-якій географічній точці до потрібної йому інформації; x інформація стає найважливішим стратегічним ресурсом суспільства і займає ключове місце в економіці, освіті та культурі. Вирішення проблем розбудови інформаційного суспільства, як наявного глобального процесу постійно обговорюється на форумах Ради Європи, Європейського співтовариства, ЮНЕСКО [6, с. 28-29].

Говорячи про інформаційні технології, слід урахувати не тільки технічний і дидактичний аспекти питання, а й чинники, що впливають на розвиток, становлення і формування особистості, одним з найважливіших компонентів цієї проблеми слід виділити культуру людини в її взаємозв'язку з інформацією. Загальний стан культури сучасної людини разом з іншими чинниками може визначатись рівнем її інформаційної культури, основа якої формується в школі [5, с. 7]. Критеріями інформаційної культури можна вважати: x уміння адекватно формулювати свою потребу в інформації; x ефективно здійснювати пошук потрібної інформації; x вміння переробляти інформацію та генерувати нову; x уміння адекватно відбирати і оцінювати інформацію; x наявність комп'ютерної

грамотності.

В умовах інформатизації освіти і суспільства в цілому у вчителя з'являється додаткове педагогічне завдання — формування інформаційної культури школярів. Інформаційна культура вчителя розглядається як частина його загальної культури, її гуманістичної та технологічної складових, як упорядкована сукупність загальнолюдських ідей, ціннісних орієнтацій і якостей особистості, універсальних способів пізнання і гуманістичної технології педагогічної діяльності. У професіограмі діяльності вчителя поряд з психолого-педагогічними знаннями і спеціальними знаннями свого предмета, відображені професійно значимі властивості і особистісні характеристики вчителя. В умовах інформатизації освіти загальний комплекс професійних якостей, необхідних для успішної фахової діяльності, доповнюється специфічними якостями, які характеризують рівень інформаційної культури педагога [7, с. 399].

До них відносять прагнення: інтерес до сучасних способів інформаційного обміну та пошук все нових шляхів інтенсифікації освітнього процесу на інформаційній основі; потреба в постійному оновленні знань про можливості застосування інформаційних 192 технологій у професійній та загальнокультурній середовищі; професійна мобільність і адаптивність в інформаційному суспільстві та особистісні якості: активність (професійна мобільність); відповідальність при роботі з технічними засобами, поєднання особистої свободи і відповідальності за інформаційну безпеку суспільства і особистості; узгодженість у постановці та послідовному розв'язанні педагогічних завдань з використанням засобів інформаційних технологій; впевненість у правильності прийняття нестандартних рішень [7, с. 5-6].

Культурній, освіченій людині притаманно вміння оцінювати одержувану інформацію якісно, розуміти її корисність, достовірність і т. д. Істотний елемент інформаційної культури — володіння методикою колективного прийняття рішень. Уміння взаємодіяти в інформаційному полі з іншими людьми — важлива ознака людини інформаційного суспільства. Інформаційна культура не є породженням комп'ютерного століття, а виникла з появою мови і загальної культури людини. Інформаційно-комунікаційні технології надали новий аспект сприйняття визначення "інформаційна культура" і привернули увагу багатьох дослідників до проблеми її формування.

Рівень інформаційної культури учасників освітньо-виховного процесу безпосередньо впливає на якість освіти. Реальне підвищення рівня інформаційної культури можливе лише при організації спеціальної інформаційної освіти, головним завданням якої є формування інформаційного світогляду особистості — "системи узагальнених поглядів на інформацію, інформаційні ресурси, інформаційні системи, інформаційні технології, інформатизацію, інформаційне суспільство і місце людини в ньому, на ставлення людей до навколишнього інформаційного середовища, а також обумовлені цими поглядами їх переконання, ідеали, принципи пізнання і діяльності". Вирішення цієї проблеми потребує комплексного підходу та координації діяльності всіх соціальних інститутів, що беруть участь в проектуванні, створенні та реалізації навчальних програм, що дозволяють цілеспрямовано, з урахуванням вікових, соціальних та професійних особливостей формувати гармонійно розвинену особистість з високим рівнем інформаційної культури.

Список використаних джерел:

1. Бондар О. А. Інформаційна культура як складова професіоналізму методичного працівника – [Електронний ресурс] // О. А. Бондар, О. Є. Кравчина, О. М. Оліфіра Режим доступу :
2. Жук Ю. О. Системні особливості освітнього середовища як об'єкту інформатизації / Ю. О. Жук // Післядипломна освіта в Україні. – 2002. – № 2. – С. 35-37.

3. Коломієць А. М. Інформаційна культура як основа професіоналізму педагога [Електронний ресурс] / А. М. Коломієць, Д. І. Коломієць – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pspo/2011_33_2/Kolomiec.pdf
4. Концепція інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів, комп'ютеризація сільських шкіл. – Комп'ютер у школі та сім'ї. – № 3, 2001. – С.3-10.
5. Кравець В. О. Питання формування інформаційної культури [Електронний ресурс] / В. О. Кравець, В. М. Кухаренко – Режим доступу: http://www.e-joe.ru/sod/00/4_00/ku.html
6. Миронова В. В. Інформаційна культура як основа загальної культури людини / В. В. Миронова // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://mdgukid.at.ua/publ/informacijna_kultura_jak_osnova_zagalnoji_kulturi_ljudini/1-1-0-68
7. Морев И. А. Образовательные информационные технологии : Обучение / И. А. Морев // учебное пособие, Часть 1. – Владивосток: изд-во Дальневосточного университета, 2004. – 162 с.

ОСОБЛИВОСТІ УМОВ СОЦІАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

*Куран О. В.,
здобувачка ВНТУ*

*Науковий керівник:
А. В. Вітюк, доцент*

Соціалізація – це позитивний процес становлення та формування соціально-економічного типу національної економіки, яка передбачає успішну адаптацію людини в суспільстві, а також її здатність протистояти йому та різним життєвим проблемам, що заважають повноцінному розвитку, самоактуалізації та відчуття своєї значимості [1, с. 295]. Кожна держава розвивається одночасно із суспільством, тому відбувається певна диференціація суспільства, яка здебільшого спричинена технічним прогресом та демографічними змінами в соціальному середовищі. Технічний підйом вимагає від держави капітальних вкладень в соціальні сфери, зокрема в освіту, науку, патентно-ліцензійну та винахідницьку роботу. Демографічні зміни вимагають проведення соціальної політики, що мусить ґрунтуватися на вільному доступі до служб охорони здоров'я, дотриманні Цілей сталого розвитку, регулюванні життя громадян тощо.

Оскільки соціалізація передбачає радикальне поліпшення якості життя та суттєве підвищення рівня життя населення, дослідимо останні зміни в державі, що відбувалися у відповідних напрямках соціального життя суспільства та встановимо яких наслідків було досягнуто за останні роки. Серед найважливіших соціально-економічних явищ можна відзначити характер зайнятості, умови праці, рівень освіти, якість товарів та економічні умови життєдіяльності (табл. 1).

Соціалізація – це позитивний процес проникнення у різні сфери економічного типу національної економіки зв'язків та відносин, які передбачають обґрунтовану на принципах справедливості та солідарності успішну адаптацію людини в суспільстві, здатність протистояти йому та різним життєвим проблемам, що заважають її повноцінному розвитку та самоактуалізації.

Таблиця 1 – Соціально-економічні явища в Україні [2]

Соціально-економічне явище	Опис	Останні зміни	
		2019	2020
Характер зайнятості	До зайнятого населення належать працівники за наймом, а також особи, що самостійно себе забезпечують роботою, підприємці, фермери, члени корпоративів та усі інші громадяни працездатного віку	Усе населення працездатного віку складає 15924,0 тис. осіб, з них 7591,5 тис. – жінки (63,4% від населення відповідного віку) та 8332,5 тис. осіб – чоловіки (72,3% від населення відповідного віку).	Усе населення працездатного віку складає 15306,8 тис. осіб, з них 7304,4 тис. – жінки (61,8% від населення відповідного віку) та 8002,4 тис. осіб – чоловіки (70,1% від населення відповідного віку).
		Ринок праці сьогодні потребує робітничих спеціальностей - електрозварювальників, слюсарів, токарів, пекарів, водіїв, столярів, продавців, кухарів, охоронців, медсестер, трактористів	
Умови праці	Комплекс факторів, що можуть впливати на самопочуття та здатність нормально виконувати свої трудові обов'язки. Поділяються на оптимальні, допустимі, шкідливі (3 ступені) та небезпечні.	Випробувальний термін міг тривати протягом декількох місяців, без виплати заробітної плати.	Максимальний термін випробувального терміну становить лише місяць.
		Роботодавець міг відмовити особі у роботі без належних на те причин без пояснення.	Роботодавець повинен надавати письмове й змістовне пояснення причин відмови особі у роботі.
		Загальний термін відпочинку тривав максимально 24 дні.	Загальний термін відпочинку збільшено до 28 днів.
Рівень освіти	Рівень компетентності та освіченості, що відповідає певному рівню Національної рамки кваліфікацій (НРК).	Частка населення у віці 25 років і старші, які мають рівень освіти не нижче першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (базова вища) складає 29,9 %	Частка населення у віці 25 років і старші, які мають рівень освіти не нижче першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (базова вища) складає 29,4 %
Якість товарів	Комплекс ознак товарів, які вказують на їхню доцільність до споживання без шкоди для здоров'я.	У соціально-економічній системі позиція будь-якого підприємства на ринку залежить від рівня конкурентоспроможності, що тісно пов'язана з рівнем якості товарів. У цьому випадку конкуренція дозволяє задля утримання свого місця в економіці виробляти продукцію належної якості, що веде до загального покращення здоров'я людей.	
Економічні умови життєдіяльності	Комплекс економічних чинників існування, що мають безпосередній вплив на людей.	Грошові витрати на продукти харчування та безалкогольні напої складає 48,2 % до споживчих витрат.	Грошові витрати на продукти харчування та безалкогольні напої складає 52,0 % до споживчих витрат.

Тобто, соціалізація економіки передбачає зміну орієнтації економіки з економічних аспектів на людський розвиток та добробут. Відповідно від держави вимагається проведення необхідної соціальної політики, що позитивно могла б вплинути на людей, а також щоб відповідала громадським очікуванням та зміні часу.

Список використаних джерел:

1. Головніна О. Г. Основи соціальної економіки [текст]: підручник / О. Г. Головніна. – 2-е вид., перероб. та доп. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 648 с.
2. Державна служба статистики України. – [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/express/expr2020/expres_2020.html
3. Костюк І. В. Проблеми соціалізації економічного розвитку / І. В. Костюк, В. Ю. Харко // Проблеми та перспективи розвитку економіки і підприємництва та комп'ютерних технологій в Україні : збірник тез за матеріалами VIII Науково–технічної конференції науково–педагогічних працівників, 26-31 березня 2012 року / Національний університет “Львівська політехніка”, Інститут підприємництва та перспективних технологій. – Львів, 2012. – С. 79–81.

СУЧАСНИЙ СТАН АВІАПЕРЕВЕЗЕНЬ ТУРИСТІВ В УКРАЇНІ

Лешану К.Ю.,

здобувачка ступеня магістр

Добрянський Р.А.,

здобувач ступеня бакалавр

Науковий керівник:

Н. А. Добрянська

д.е.н., професор, професор кафедри туристичного бізнесу та рекреації

Одеська національна академія харчових технологій

м. Одеса

Статистичні дані про діяльність авіаційної галузі протягом останніх трьох років свідчать про її стабільний розвиток. Так, упродовж 2019 р. пасажирські та вантажні перевезення здійснювали 29 вітчизняних авіакомпаній, якими виконано 103,3 тис комерційних рейсів (за 2018 р.– 100,2 тис рейсів, за 2017 р.– 93 тис рейсів). Щодо кількості перевезених пасажирів, то вона збільшилася порівняно з 2018 р. на 9,4%, із 2017 р. – на 29,8% і становила 13 705,8 тис осіб. [1]

Перевезення пасажирів протягом 2019 р. здійснювали 18 українських авіакомпаній (у 2018 р.– 21 вітчизняна авіакомпанія), серед яких найбільші обсяги виконано такими авіакомпаніями: «Міжнародні авіалінії України», «Азур Ейр Україна», «Скайап», «Роза вітрів» та «Буковина». У 2019 р. авіакомпанії «Скайап» та «Буковина» витіснили з п'ятірки лідерів «ЯнЕйр» та «Браво». За підсумками 2019 р. п'ятьма провідними пасажирськими авіакомпаніями перевезено 13306,7 тис осіб, що на 22,4% більше, ніж за 2018 р., та становить 97% від загальних обсягів пасажирських перевезень авіакомпаній України.

Сьогодні близько 52% усіх пасажирських перевезень вітчизняних авіакомпаній становлять міжнародні регулярні перевезення. У 2019 р. міжнародні регулярні пасажирські перевезення відповідно до затвердженого розкладу руху здійснювали 10 вітчизняних авіакомпаній до 46 країн світу. Кількість пасажирів, які скористалися послугами українських авіаперевізників, зросла порівняно з 2018 р. на 4,6%, а порівняно з 2017 р. – на 21,7% та становила 7107,2 тис осіб, при цьому середній відсоток

пасажирського завантаження міжнародних регулярних рейсів збільшився порівняно з 2018 р. на 2,1% та становив 80,9%. У 2018 р. на багатьох опанованих напрямках почала розвиватися мережа маршрутів вітчизняних авіакомпаній українськими авіаперевізниками, у результаті чого було відкрито 17 нових регулярних маршрутів. У 2019 р. спостерігався розвиток мережі маршрутів українських авіаперевізників, якими розпочато експлуатацію на регулярній основі 17 міжнародних авіаліній.

Поряд із цим у 2019 р. мало місце розширення діяльності на українському ринку іноземних авіакомпаній, послугами яких скористалися 9422,5 тис пасажирів, що на 37,4% перевищує показник 2018 р. і на 75,2% показник 2017 р. та становить 57% від загальних обсягів регулярних пасажирських перевезень між Україною та країнами світу. Загалом регулярні пасажирські перевезення до України виконували 40 іноземних авіакомпаній (у тому числі чотири нові: австрійська авіакомпанія Laudamotion, французька Aigle Azur (здійснювала польоти до вересня 2019 р.), ізраїльська Israir Airlines та норвезька Scandinavian Airlines System) із 37 країн світу. Протягом року іноземними авіаперевізниками було відкрито 29 нових маршрутів, із них 21 новий маршрут – авіакомпаніями Ryanair та Wizz Air Hungary.

Щодо міжнародних польотів на нерегулярній основі, то в 2019 р. відбулося їх значне зростання – на 16,9% порівняно з 2018 р. та на 40% порівняно з 2017 р. Так, протягом 2019 р. 16-ма українськими авіакомпаніями перевезено 5440 тис пасажирів. При цьому майже 97% таких перевезень здійснено авіакомпаніями «МАУ», «Азур Ейр Україна», «Скайап», «Роза вітрів» та «Буковина».

Протягом 2019 р. продовжувалася активізація регулярних перевезень у межах України. Внутрішні пасажирські перевезення на регулярній основі виконували чотири вітчизняні авіакомпанії («МАУ», «Мотор Січ», «Роза вітрів» та «Скайап»), які забезпечили повітряним сполученням одинадцять міст України. Протягом 2019 р. регулярними рейсами у межах нашої країни перевезено 1145,2 тис пасажирів, що на 6,9% більше, ніж за 2018 р., та на 22% більше, ніж у 2017 р. При цьому середній відсоток пасажирського завантаження внутрішніх регулярних рейсів українських авіакомпаній становив 75,9% (проти 79,3% у 2018 р. та 73,5% у 2017 р.).

У 2019 р. комерційні рейси вітчизняних та іноземних авіакомпаній обслуговували 19 українських аеропортів та аеродромів. Кількість відправлених та прибулих упродовж року повітряних суден становила 201,2 тис (проти 182,8 тис за 2018 р. і 159,9 тис за 2017 р.) [Офіційний сайт Державної авіаційної служби України. URL : <https://avia.gov.ua>]. При цьому пасажиропотоки через аеропорти України зросли порівняно з попереднім роком на 18,4% та досягли позначки 24334,5 тис осіб.

Слід зазначити, що нині близько 98% загальних пасажиропотоків сконцентровані в семи основних аеропортах України: «Бориспіль», «Київ (Жуляни)», «Львів», «Одеса», «Харків», «Запоріжжя» та «Дніпро» [1].

За статистичними даними, за підсумками 2019 р. мало місце суттєве зростання кількості обслугованих пасажирів в аеропортах порівняно з 2018 р.: «Харків» – на 39,4%, «Львів» – на 38,8%, «Бориспіль» – на 21,1%, «Дніпро» – на 13,2%, «Одеса» – на 17,1% та «Запоріжжя» – на 8,4%. Між тим у столичному аеропорту «Київ (Жуляни)» мало місце скорочення пасажиропотоку (на 6,9%).

Основною проблемою українського ринку авіаперевезень є насамперед низька якість авіасполучення (авіаційної інфраструктури) [2].

Недосконала транспортна інфраструктура не дає змоги обробляти та доставляти вантажі споживачам «точно в строк», а технічні можливості більшості регіональних аеропортів не відповідають сучасним міжнародним вимогам, вони не готові до роботи в умовах «відкритого неба» і потребують негайної модернізації та реконструкції (насамперед, це аеропорти Маріуполя, Краматорська, Миколаєва, Бердянська та ін.). Відсутність належної державної підтримки для модернізації, реконструкції, створення та

впровадження сучасних технологій, відсутність дієвих державних програм підтримки розвитку повітряного транспорту й авіаційних систем не дають змоги аеропортам набути більшої значущості для економіки України та стати конкурентоспроможними учасниками ринку аеропортових послуг.

Окрім того, високі ставки аеропортових зборів (що становлять 20–30% собівартості рейсу низькобюджетних перевізників), закритий ринок авіаційного пального, акцизний збір на паливо для цивільної авіації роблять український ринок непривабливим для іноземних лоукостерів (дискаунтерів).

Ще однією проблемою авіаційної галузі є застарілість парку повітряних суден [3], а їх технічне обслуговування не відповідає стандартам сучасної авіації. Так, відповідно до Реєстру цивільних повітряних суден України станом на лютий 2020 р. [1], проаналізовано парк літаків п'ятірки лідерів авіаперевізників у 2019 р.:

- авіакомпанія «МАУ» є експлуатантом 45 повітряних суден: рік виготовлення найстарішого – 1991 р., найновішого – 2018 р.; середній вік повітряних суден – 13 років;

- авіакомпанія «Роза вітрів» є експлуатантом 15 повітряних суден: рік виготовлення найстарішого – 1998 р., найновішого – 2007 р.; середній вік повітряних суден – 18 років;

- авіакомпанія «Скайап» є експлуатантом 10 повітряних суден: рік виготовлення найстарішого – 1999 р., найновішого – 2013 р.; середній вік повітряних суден – 12 років;

- авіакомпанія «Азур Ейр Україна» є експлуатантом 6 повітряних суден: рік виготовлення найстарішого – 1991 р., найновішого – 2003 р.; середній вік повітряних суден – 22 роки;

- авіакомпанія «Буковина» є експлуатантом 2 повітряних суден – 1989 та 1990 р. виготовлення; середній вік повітряних суден – понад 30 років.

Щодо перспектив розвитку української авіаційної галузі, то, відповідно до схваленої у 2018 р. Національної транспортної стратегії Drive Ukraine 2030, що схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 травня 2018 р. № 430-р, передбачено такі зміни: 50 працюючих аеропортів; середній час дороги до аеропорту з будь-якої точки України – 1 година; 350 напрямків з усіх аеропортів країни; 50% населення користується авіатранспортом; генерація пасажиропотоку регіональними аеропортами (нині 98% пасажиропотоку припадає на сім аеропортів); від 50% – частка low-cost-сегменту в авіаперевезеннях; розширення географії польотів (350 напрямків для польотів з усіх аеропортів України) [4].

Динаміка обсягів авіаційних перевезень в Україні демонструє стійке зростання (за винятком кризових 2014–2016 рр.). Так, за 2017–2019 роки відбулося збільшення кількості пасажирів, котрі скористалися послугами українських авіакомпаній, на 29,8% та становило 13705,8 тис. осіб.

Між тим невирішеною залишається низка проблем української авіаційної галузі: зношеність основних фондів, відсутність ефективного управління, досвіду, державних програм підтримки розвитку авіаційного транспорту та систем, хронічна недостатність фінансування, нестача кваліфікованих кадрів, зменшення кількості діючих аеропортів, застарілий парк повітряних суден, низька якість авіасполучення (авіаційної інфраструктури), невідповідність рівня якості послуг міжнародним стандартам та ін.

Треба зазначити, що нині, у часи перманентної кризи та невизначеності, держава не в змозі самостійно фінансувати розвиток такої фінансово затратної галузі, як авіаційна.

Ураховуючи зазначені проблеми, сьогодні вкрай необхідно створити національну концепцію розвитку авіаційної галузі України на основі державно-приватного партнерства (ДПП) зі збереженням основних управлінських функцій за державними органами на національному, регіональному і місцевому рівнях

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Державної авіаційної служби України. URL : <https://avia.gov.ua>
2. Рейтинг інфраструктури України: динаміка за семь лет. Інфографіка. Офіційний сайт Центра транспортних стратегій. URL : https://cfts.org.ua/infographics/rejting_infrastruktury_ukrainy_dinamika_za_7_let
3. Саркісова О.М., Токарь А.Ф. Аналіз діяльності по здійсненню авіаційних перевезень в Україні. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2018. Вип. 33. С. 236–242., с. 239
4. Національна стратегія Drive Ukraine 2030. *Міністерство інфраструктури України*. URL : <https://mtu.gov.ua/files/projects/str.html>

INFORMATION TECHNOLOGIES AS FUTURE OF PUBLIC ADMINISTRATION

K. P. Lukianchuk

Undergraduate Student, Institute of Business, Economics and Information Technologies

Academic Advisor:

M. Ye. Shepel

Ph.D. in Pedagogy, Associate Professor of the Department of Public Management and Administration

The new way to solve business or organizational problems is the information technology. The definition of the term “information technologies” via Cambridge dictionary has the next statement: “Information technology is the science and activity of using computers and other electronic equipment to store and send information” [1]. All in all, IT is already positioning itself as the main element of our life and in the public administration sphere as well. We suppose that the information technology is seen as the future of public administration or we can consider it as our present.

Jones and Bartlett Learning exposes 6 main aims of the information technologies in the public administration in 2011. [2]

The first aim is the disclosure management. The government database has publicly available data as well as personally indefinable information and other protected data.

The second one is the data sharing. IT technologies are needed for government to package the data, which creates challenges between information ownership and control.

The third aim is the data quality. The need of the accuracy, integrity, timeliness and reliability of the government data and information is the problem which is solved by the IT technologies.

The fourth one is the multichannel information. Nowadays the government is supposed to be able to interact with the public in different delivery channels because government must find ways to connect with public in the different contact channels.

The fifth aim of the information technologies in the public administration is the data analysis because of the large amount of data and the movement for the better performance in government. The IT technology needs to have an ability to analyze data to produce the needed, usable result for making the right decisions.

The last, but not the least aim is the disruption. By those means, it is supposed to require the organizations to be more flexible and agile.

The information technologies integration in the public administration needs to be regulated officially by the order of Minister's Cabinet of Ukraine. In the main part of this order there is described in which terms the initiation of integrating the information technologies in the public administration. The main cause it's the pandemic of the respiratory illness COVID-19, which is cause by coronavirus SARS-CoV-2, which influenced on all aspects of the social and economic life in Ukraine. That is why the primary action of the Minister's Cabinet is the provision of transferring the main aspects of the social life, the ability of the citizens to gain the high-quality and comfortable public services in the information technology system. [3]

The initiation was officially declared on 24 February 2021 and by this time a lot of things have been done. The brightest example of the information technologies successful integration in the public administration is the online service of the document circulation Megapolic.DocNet. In brief, this online-service is the closed, local information technology system for the public administration worker to receive, edit and share the documents with their colleagues – public administration workers as well.

Furthermore, an interesting element of the information technology system is the blockchain technology. The blockchain technology is an inseparable chain of certain blocks. This technology is particularly promising and revolutionary, since it helps reduce the risk of fraud, ensuring the transparency of the technology itself.

The idea of integration this transparent technology exists in public administration. Professor O. S. Balan with the graduate student D.A. Bukovskii enlighten the main 12 ideas how exactly should be accepted the blockchain technology in the current working space:

- governmental administration (in this way the federal data and services would be in the unbreakable and seen-through system);
- the healthcare system (in this way the register of patients' cards would be without the cases of the lost ones);
- the education system (for storing certificates and diplomas);
- the agricultural sector (to maintain animals' identification register);
- the libraries and archives (to translate all information into electronic form);
- property rights preservation.
- law enforcement agencies (to create a single database of offenders or individuals in conflict with the law);
- fiscal service (to create a single database of taxpayers);
- social services (to create a single database of people in need of social (outside) assistance);
- banks (to create a single customer base);
- infrastructure (to create a single register of passenger and freight traffic);
- the electoral system (blockchain technology can be used in elections). [5]

After describing each idea, it all makes sense. Blockchain as the element of information technology gives the special opportunity to civil servants' workspace.

In conclusion, we need to highlight the main ideas of the thesis. First of all, there are 6 aims of information technologies in public administration: disclosure management, data sharing, data quality, multichannel information, data analysis and the disruption. Secondly, the pushing button to continue transferring public services is the pandemic of the respiratory illness COVID-19. Thirdly, Megapolis.DocNet is the Ukrainian data-circulation system for civil servants and is a great example of how efficient integration of information technologies in public administration is. Furthermore, blockchain technology as the element of information technologies gives much more perspective to improve the digital service in the public administration sphere. To sum up the conclusion, the information technology is indeed the future for the public administration.

References:

1. Information Technology [Electronic Source] // Cambridge Dictionary Online. Access Mode: <https://dictionary.cambridge.org/fr/dictionnaire/anglais/information-technology>

2. Public Administration and Information Technology [Electronic Source] // Jones and Barlett Learning. – 2011. – Access Mode http://samples.jbpub.com/9780763784607/84607_CH01_FINAL.pdf
3. Розпорядження Про затвердження плану дій із впровадження Ініціативи «Партнерство “Відкритий Уряд” у 2021-2022 роках [Електроний ресурс] // Верховна рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/149-2021-p#Text>
4. Система електронного документообігу Megapolis.DocNet [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <https://inbase.com.ua/ua/megapolis-docnet.html>.
5. Балан О. С. Технологія blockchain в публічному управлінні / О. С. Балан, Д. А. Буквоський // Economic journal Odessa polytechnic university. - 2018. –
6. № 4. С. 5-10.

ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ НАД МІГРАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ

А.В. Макодзьоб

здобувачка ступеня бакалавр, Інститут бізнесу, економіки та інформаційних технологій

Науковий керівник:

О.А. Липинська

*д.е.н., с.н.с., професор публічного управління та адміністрування
Державний університет «Одеська політехніка»*

Міграційні переміщення, які характеризуються чималими масштабами, перетворилися на вагомий чинник розвитку глобалізованого світу. Вони впливають на формування кількісного й якісного складу населення, соціально-демографічний та економічний розвиток, політичну та культурну сфери. Аналіз сучасних міграційних тенденцій в нашій державі, які характеризуються масовістю міждержавних міграційних переміщень у контексті участі України в світовому міграційному просторі розцінюється як важливий чинник формування національної політики. Дана тематика перебуває у площині безпекового середовища України і передбачає дослідження та вирішення актуальних проблем безпеки, пов'язаних з міграційним простором України та масовими зовнішніми міграційними переміщеннями населення.

Нелегальна міграція є складовою частиною загальновідомого явища, що позначається терміном «міграція населення».

Термін «міграція» походить від латинського «migrate, migro», тобто переміщення, переселення. Основними ознаками міграції є: а) переміщення людей, переселення, пересування, тобто – процес; б) перетинання в процесі пересування державних або адміністративних меж територій; в) тимчасова або постійна зміна місця проживання або роботи; г) поліпшення соціально-економічного стану.

Отже, за законністю перебування міграція буває: легальна та нелегальна.

Легальна міграція – це перетин міжнародних кордонів і перебування в країні на законних підставах. Такі мігранти в'їжджають до країни за наявності в'їзної візи або інших законних підстав, перебувають у країні протягом визначеного часу[1].

Нелегальна міграція характеризується тим, що її суб'єкти залишають країни постійного проживання і проникають на території інших держав без офіційного дозволу.

Поява та поширення нелегальної міграції зумовили зацікавленість з боку політиків, учених-юристів, представників засобів масової інформації, широких кіл громадськості. Термін «нелегальна міграція» почали активно використовувати в нормативних матеріалах,

наукових публікаціях, аналітичних матеріалах, публіцистичних виданнях, науково-популярній літературі, газетах, журналах та інших засобах масової інформації, на симпозіумах, конференціях, «круглих столах».

Нелегальною (незаконною) міграцією є незаконне переміщення через державний кордон, тобто поза пунктами пропуску або з приховуванням від прикордонного та митного контролю, при використанні підроблених документів, візи (або без візи), самостійно чи за допомогою третіх осіб, а також проживання на території країни без належного дозволу компетентних державних органів.

Наявність нелегальних мігрантів спричиняє не тільки соціальні і політичні ускладнення, а й прямі економічні збитки. З огляду на статистичні дані кількості виявлених нелегальних мігрантів є підстави говорити про те, що за останні роки щорічно місто Київ витрачає на їхнє утримання понад 2 млн. доларів США[2].

За даними Державної прикордонної служби України кількість незаконних мігрантів не зменшується. Молдавани, грузини і російські чеченці намагаються використати Україну в якості транзитної країни для міграції, роблячи спробу віднайти нові способи незаконного перетину українського кордону.

Проблемою залишається і торгівля людьми. Злочинці при цьому використовують нелегальну міграцію. Міжнародна організація з міграції констатує збільшення в Україні кількості постраждалих від торгівлі людьми. Тривожним є те, що проблемою для суспільства залишається торгівля людьми не тільки в Україні, а й в інших державах світу.

Співвідношення кількості чоловіків і жінок, що прибувають нелегально на Україну залишається однаковим: чоловіків – 75-77%, жінок – 15-13%. Але якщо в цілому співвідношення чоловіків і жінок залишається більш-менш постійним, то стосовно окремих вікових категорій воно диференціюється в широкому діапазоні. Основний висновок такий, що частка жінок, які прибувають нелегально в Україну, із збільшенням віку зменшується, тобто віком 55-65 років їхня чисельність становить приблизно 2% від загальної кількості жінок.

Багато жінок нелегально перетинають кордони України у зв'язку з тим, що за національними звичаями вони не мають права голосу, тому роблять те, що вирішують чоловіки або старші сини, деяка частина змушена ставати нелегальними мігрантами для возз'єднання із сім'ями, з метою покращання життєвого становища своїх дітей.

Нелегальні мігранти – це здебільшого молоді чоловіки (не старші за 30 років і більш як наполовину самотні). За нашим дослідженням, мігранти 17 – 20 років становлять – 5,8% від загальної кількості мігрантів, 21 – 25 років – 33,0%, 26 – 30 років – 25, 2 %, 31 – 35 років – 16,2%, 36 – 40 років – 8,4%, 41 – 50 років – 1,6 %, 51 – 67 років – 4,4%. Наступною характерною рисою є родинний стан нелегальних мігрантів [3].

Кількість нелегальних мігрантів з кожним роком зростає. Про це свідчать статистичні дані МВС України, Державної прикордонної служби України, із звертань нелегальних мігрантів з метою набуття статусу біженців.

Нелегальна міграція має такі самі причини, що й інші міграції, але вони є більш глобальними, трагічними, конфліктними. Саме ці причини змушують нелегальних мігрантів ризикувати задля власного життя, життя своєї родини, вчиняти правопорушення заради покращення свого життєвого становища, втечі від конфліктів.

Отже, нелегальна міграція займає вагомий місце у структурі міграційних потоків. Вона є соціально небезпечним, шкідливим, протизаконним явищем, яке реально загрожує економічним інтересам і громадській безпеці України. Нелегальна міграція є однією з причин зростання злочинності, поширення небезпечних захворювань, розвитку підпільного ринку праці, виникнення напруженості у відносинах між багатьма державами.

Держава приділяє недостатньо уваги міграційним проблемам, існують суттєві недоліки в нормативно-правовій базі регулювання процесами міграції, неефективно працюють виконавчі органи влади. Недостатня увага до проблем міграції, недооцінка її

впливу на національну безпеку можуть завдати значних збитків національним інтересам України вже в недалекому майбутньому.

Врегулювання міграційних процесів відповідно до загальнодержавних інтересів в умовах, коли кожна особистість вільно може вирішувати, чи змінити їй своє місце проживання чи ні – нове явище для України. Державний контроль над міграційними процесами, з одного боку, служить гомогенізації суспільства, з іншого, демонструє зовнішній державний суверенітет. У зв'язку з цим міграційна політика є важливим елементом державотворення, а також засобом забезпечення безпеки держави.

Список використаних джерел:

1. Романюк А. Міграційні процеси в Україні/ А. Романюк // Українські варіанти. – 1997. – № 2. – С. 21–25.
2. Каслз С. Глобальные тенденции и проблемы. Международная миграция в начале XXI века: глобальные тенденции и проблемы / С. Каслз // Международный журнал социальных наук. – 2001. – № 032. – С. 27–42.
3. Міграційні процеси в сучасному світі: світовий, регіональний та національний виміри: (Понятійний апарат, концептуальні підходи, теорія та практика): Енциклопедія / Упоряд. І ред. Ю.І. Римаренко. – К.: Довіра, 1998. – 912 с.

МЕТОДИ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКІВ ТА ЇХ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Нода К.С.,

здобувачка спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»

Науковий керівник:

С. М. Ганзюк

*науковий керівник, к.е.н., доцент кафедри фінансів та обліку,
Дніпровський державний технічний університет, м. Кам'янське*

Депозитну політику комерційного банку варто розглядати як стратегію і тактику щодо залучення коштів вкладників та інших кредиторів і визначення найефективніших їх комбінацій. Тому оптимізація депозитної політики банку – це складне багатофакторне завдання, основою вирішення якого має бути врахування інтересів економіки країни в цілому, комерційного банку як суб'єкта економіки, клієнта й персоналу банку зокрема. Очевидно, що зазначені інтереси не завжди співпадають. І саме оптимальна депозитна політика передбачає, перш за все, узгодження їх інтересів. Окрім цього, депозитна політика має бути підпорядкована оптимальному співвідношенню ліквідності, дохідності та ризику [1].

З метою розширення можливостей банків щодо залучення депозитних ресурсів, забезпечення оптимальної структури, обсягів та рівня витрат за депозитними зобов'язаннями використовують цінові та нецінові методи управління депозитами (рис. 1) [2].

Забезпечення конкурентоспроможності банку на ринку банківських послуг та його ефективності щодо залучення додаткових грошових коштів багато в чому залежать від впровадження нових депозитних продуктів. Варто зазначити, що впровадження та розширення інновацій в банківських послугах повинні бути взаємопов'язані із постійним вдосконаленням традиційних напрямів з обслуговування клієнтів [3].

Методи управління депозитами

Цінові методи	Нецінові методи
Підвищення відсоткової ставки за депозитами	Підвищення рівня і комплексності обслуговування
Зниження відсоткової ставки за депозитами	Реклама
	Розширення асортименту банківських продуктів
	Надання додаткових безкоштовних послуг
	Розташування філій у місцях, наближених до клієнтів

Рис. 1. Методи управління депозитами

Сьогодні виділяють такі форми депозитних програм, що пропонуються комерційними банками як перспективні інструменти реалізації депозитної політики: pow-рахунки, які поєднують у собі принципи зберігання і використання термінових вкладів та вкладів до запитання; superpow-рахунки, які нараховують дохід за плаваючою ставкою; рахунки «зв'язаних коштів», що об'єднують в єдине ціле різні рахунки: виписування чеків, безкоштовне чекове обслуговування, надання кредитних карток клієнтам, скорочення процентних нарахувань за окремими видами споживчого кредиту тощо; структуровані депозити, які дають можливість надійно вкласти гроші й одночасно заробити більше, ніж у випадку традиційних депозитів [4].

Проаналізуємо як змінювалися обсяги депозитної бази українських банків протягом 2015–2020 років. (табл. 1)

Таблиця 1 – Структура депозитної бази банківської системи України у 2016–2020 роках*

Показники	2016		2017		2018		2019		2020	
	сума, млрд. грн.	частка, %	сума, млрд. грн.	частка, %	сума, млрд. грн.	частка, %	сума, млрд. грн.	частка, %	сума, млрд. грн.	частка, %
Кошти суб'єктів господарювання	413	48,6	427	47,2	430	45,8	525	48,7	681	50
Кошти фізичних осіб	437	51,4	478	52,8	508	54,2	552	51,3	682	50
Усього депозитів	850	100	905	100	938	100	1077	100	1363	100

*Джерело: складено на основі[5]

Наведені у табл. 1 дані щодо обсягів депозитів вітчизняних банків показують, що за період 2016–2020 рр. загальна сума депозитів збільшилась із 850 млрд. грн. у 2016 році до 1363 млрд. грн. у 2020 році, тобто на 37,6%. Це свідчить про здійснення ефективної депозитної політики банків.

Сучасна депозитна політика банків потребує вдосконалення. Головними шляхами підвищення ефективності проведення депозитних операцій можна назвати [6]:

– активне використання процентної політики задля стимулювання розміщення коштів на різноманітні види депозитів;

- застосування досвіду зарубіжних банків щодо введення рахунків клієнтів з різноманітним режимом функціонування (pow-, superpow-рахунки);
- створення іміджу надійної універсальної установи;
- гнучка цінова та асортиментна політика банківських установ;
- упровадження новітніх банківських технологій та покращання за рахунок цього якості обслуговування клієнтів.

Список використаних джерел:

1. Андрушків Т.І. Депозитна політика комерційного банку та напрями її вдосконалення в умовах економічної кризи: Українська наука: минуле сучасне, майбутнє. 2012 р. Вип.17. С.3
2. Антонюк О.В., Квасницька Р.С. Шляхи підвищення ефективності депозитної політики банку. *Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика*: зб. наук. праць Хмельницький. 2020 р. С. 26
3. Аврамчук Л.А., Моргун А.С. Необхідність ефективного управління депозитним портфелем банківських установ України. *Scientific collection "Interconf"* 2021. Вип. 49. С. 152
4. Житар М.О., Зелінська В.С. Інструменти реалізації депозитної політики банків України. *Трансформація фінансових ринків в умовах глобальної нестабільності: реалії сьогодення та погляд у майбутнє* : матеріали наук.-практ. конф. м. Ірпінь, 30 жовтня 2017 р. С. 209.
5. Огляд банківського сектору. Лютий 2021 р. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2021-02.pdf?v=4
6. Еш С.М., Ляховецька В.М. Депозитна політика банків та інструментів її реалізації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Одеса. 2016 р. Вип. 17. С. 144

РОЗВИТОК МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ ШЛЯХОМ СТВОРЕННЯ КЛАСТЕРІВ

Павелчак Т. І.,

здобувач ступеня бакалавр, 3 курс, спеціальність 051 «Економіка»,

Павелчак О. І.,

здобувачка ступеня бакалавр, 1 курс, спеціальність 072 «Маркетинг»,

Науковий керівник:

О. Л. Мицишин

*доктор філософії, асистент кафедри економіки підприємства та інвестицій,
Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів*

Медичний туризм – це діяльність, пов’язана з організацією медичного обслуговування пацієнтів далеко за межами місця їх постійного проживання [1]. Медичний туризм продовжує глобалізуватися і стрімко набирати обертів. У провідних країнах світу з високим рівнем медицини прибуток від в’їзного оздоровчого та лікувального туризму вимірюється сотнями мільйонів доларів щорічно і вносить вагомий вклад у поповнення бюджету країни. В останні роки медичний туризм, включаючи як лікування, так і діагностику та реабілітацію, становить близько 2% світового ВВП [2].

Більше 50 країн в рамках розвитку своїх економік прийняли національні програми з медичного туризму. Такі країни, як Німеччина, Ізраїль, Туреччина, Індія, Сінгапур, Таїланд інвестують мільйони у розвиток медичної інфраструктури, будівництво комфортабельних клінік з кращим устаткуванням та інноваційними технологіями для надання високоякісного лікування. Фахівці цих установ регулярно проходять навчання та стажування в кращих світових медичних університетах.

Робота на ринку медичного туризму - це боротьба за увагу і довіру споживача, формування оптимального співвідношення ціна\якість, а також, надання додаткових послуг окрім лікування та діагностики, виходячи з кон'юнктури ринку. Все це призводить до того, що пацієнт може не тільки вирішити свої проблеми зі здоров'ям, але і одночасно відпочити, познайомитися з місцевими пам'ятками без дискомфорту в спілкуванні і акомодатії [2].

Медичний туризм отримав широкий поступ в останні десятиріччя по всьому світу, а для комплексного надання послуг почав формувати кластери медичного туризму. Метою створення та діяльності таких кластерів є сприяння медичному та санаторно-курортному туризму в країні та створенню умов, сприятливих для розвитку підприємств медичної та курортної індустрії в багатьох областях та регіонах країни. Практично кожному регіону України є що запропонувати медичним туристам. Це дасть змогу розвивати галузь лікувального й оздоровчого туризму і в невеликих містах та курортах, залучати інвестиції, будувати сучасні центри, відкривати нові робочі місця й утримувати медичні кадри від пошуку альтернативної роботи за кордоном [3].

Так, у 2013 році була створена Громадська спілка «Українська асоціація медичного туризму» (УАМТ), місія якої полягає в об'єднанні можливостей державного та приватного сектора медицини України, передових зарубіжних клінік та надання пацієнтам якісного лікування світового рівня. Асоціація є членом Всесвітньої Асоціації Медичного Туризму (GHTC - Global Healthcare Travel Council). В Україні УАМТ представлена в Громадській Раді при МОЗ України (комісія з розвитку медичного туризму). УАМТ співпрацює з передовими державними і приватними клініками, інститутами, лікувально-профілактичними закладами України та світу, провідними постачальниками медичних послуг, діагностичними лабораторіями, страховими компаніями, благодійними організаціями, медичними фондами та низкою інших установ [2].

Крім того, у 2019 році в Україні відбулося підписання двох меморандумів про створення кластерів медичного туризму – Львівського кластеру медичного туризму (Lviv Medical Tourism Cluster) [4, 5] та Тернопільського кластеру медичного туризму [6], визначивши для своїх регіонів медичний туризм одним з пріоритетних напрямів розвитку як з економічної, так і з соціальної точки зору.

Також, аби протидіяти пандемії COVID-19 та іншим захворюванням у Львові у серпні 2020 року було підписано меморандум про створення в Україні Міжнародного медичного кластеру – «Міжнародного медичного кластеру із залученням іноземних інвестицій і технологій з метою проведення наукових досліджень та виробництва медичного обладнання, спрямованих на боротьбу з COVID-19 та іншими вірусними захворюваннями» за участі представників України, Кореї, Сполучених Штатів Америки, Ізраїлю, Польщі та Ірландії, плануючи проводити дослідження у сфері епідеміології, вірусології, велику увагу приділяючи біотехнологіям, цифровій медицині та іншим високотехнологічним напрямкам сучасної медицини, а також спільно виробляючи медичні засоби індивідуального захисту та іншого медичного обладнання тощо [7].

За даними ВООЗ, до 2022 року туризм і сфера охорони здоров'я (спільно) стануть однією з визначальних світових галузей. А оскільки населення всього світу старіє, розвиток медичного та оздоровчого туризму очікує ще більш стрімке зростання.

Нині в Україні настав дуже перспективний період для розвитку в'їзного медичного й оздоровчого туризму. Щомісяця, а інколи й щотижня в Україні відкриваються нові клініки із сучасним обладнанням, де інвесторами виступають як українці, так і іноземці.

Останнім часом про необхідність становлення медичного туризму в нашій державі заговорили на найвищому рівні. Розробляється стратегія його розвитку. За умови державної підтримки вдасться пришвидшити розвиток не тільки медичного й оздоровчого туризму, а й української медицини та туристичної галузі загалом [3].

Співпраця між урядом і приватним сектором є ключовим моментом для розвитку кластерів медичного туризму. У цьому контексті важливою є роль державної політики у створенні різноманітних стимулів для розвитку кластерів, організації міжнародної підтримки кластерів, спільному інвестуванні створення необхідної інфраструктури, створення відповідних правових важелів, які призведуть до цілеспрямованих і скоординованих дій для подальшого розвитку кластерів медичного туризму.

Список використаних джерел:

1. Медичний туризм. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.medlawcenter.com.ua/ua/99/648.html>.
2. Українська асоціація медичного туризму. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uamt.com.ua/UA>
3. Янишевська В. Медичний туризм в Україні: можливості vs реальність. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.vz.kiev.ua/medychnyj-turyzm-v-ukrayini-mozhlyvosti-vs-realist/>.
4. Львівський кластер медичного туризму. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://medicaltourism.lviv.com>.
5. У Львові розвивають медичний туризм: міська рада підписала меморандум про співпрацю з кластером медичного туризму. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://city-adm.lviv.ua/news/science-and-health/medicine/266213-u-lvovi-rozvyvaiut-medychnyi-turyzm-miska-rada-pidpysala-memorandum-pro-spivpratsiu-z-klasterom-medychnoho-turyzmu>.
7. Оздоровчий та медичний туризм Тернопільщини: експерти долучилися до підписання медичного кластеру. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.tenews.org.ua/post/show/1575045786-ozdorovchiy-ta-medichniy-turizm-ternopilschiny-eksperti-doluchilisya-do-pidpisannya-medichnogo-klasteru>.
8. Створено Міжнародний медичний кластер на базі Наукового парку «Львівська політехніка». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://tsus.lpnu.ua/news/stvoreno-mizhnarodniy-medichniy-klaster-na-bazi-naukovogo-parku-lvivska-politehnika?fbclid=IwAR2DGCG4i4f7XUWcHsC7BEMa_CucIoB3zVEgexANRpFj7_bv8B_z-wD6kvg.

ЦІНОУТВОРЕННЯ ТА ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ЦІНУ

Петрова М. Ю.,

здобувачка 3 курсу, Одеський державний аграрний університет

Науковий керівник:

О. П. Петренко

*доцент кафедри економічної теорії і економіки підприємства
Одеський державний аграрний університет, м.Одеса*

Ціноутворення відіграє важливу роль для будь-якого підприємства, так як формує його конкурентоспроможність на ринку. Ціна представляє собою грошовий вираз всіх

витрат (ресурсних, трудових та ін.), які пов'язані з виготовленням певного товару або наданням послуги, але з додаванням певного відсотку – прибутку, отримання якого носить економічний ефект для підприємства.

На думку Горбонос Ф. В. та Черевко Г. В.: «ціна – це грошовий вираз вартості, суми грошей, сплачених або отриманих за одиницю товару або послуги. У той же час, ціна відображає споживчі характеристики товару чи послуги, купівельну спроможність грошової одиниці, інтенсивність конкуренції, державного контролю, економічну поведінку суб'єктів ринку та інші суб'єктивні фактори» [1].

Ціна на кожен продукт формується з окремих складових, визначається співвідношенням попиту та пропозиції.

Наведемо характеристику деяких методів встановлення цін. Метод повних витрат («витрати плюс») є одним із витратних методів ціноутворення, суть якого полягає у додаванні до загальної суми витрат певної суми, що еквівалентно нормі прибутковості.

Доволі розповсюдженим методом ціноутворення є розрахунок ціни на основі аналізу безбитковості та забезпечення цільового прибутку. Цей метод ціноутворення базується на аналізуванні безбитковості діяльності підприємства та передбачає розрахунок критичної точки виробництва (точки безбитковості).

Метод встановлення ціни на основі цінності (корисності) товару для споживача. Формулювання ціни на основі економічної цінності товару ґрунтується на тому, що існує максимально припустима ціна для споживача, яку споживач готовий сплатити за товар чи послугу. Така ціна цілком відшкодовує витрати, пов'язані з його придбанням, але не передбачає ніякої економії витрат для споживача. В даному випадку, держава повинна втручатися в процес ціноутворення і контролювати ціни на товари першої необхідності.

Одним з факторів впливу на ціноутворення підприємства є інфляція, а показником зміни в часі середніх цін власно виробленої продукції сільського господарства, реалізованої підприємствами виражає такий показник як індекс споживчих цін. Формування індексу споживчих цін в Одеській області за 2005 – 2019 роки розглянуто на рис. 1.

Рис. 1. Індекси споживчих цін в Одеській області [2]

Згідно рисунку 1 спостерігаємо коливання індексу споживчих цін за роками, так з 2005 по 2008 роки спостерігається зростання індексу споживчих цін на 14,9%; проте вже з 2008 по 2012 рік індекс споживчих цін знижується на 24,3%; з 2012 року по 2015 рік індекс споживчих цін зростає на 45,2%; а з 2015 року по 2019 спостерігається стрімке зниження індексу споживчих цін на 40,7%.

Індекси цін продукції сільського господарства, реалізованої підприємствами за галузями представлено в табл. 1.

Таблиця 1 - Індекси цін продукції сільського господарства, реалізованої підприємствами в Одеській області

Вид продукції	Роки									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Продукція рослинництва	134,6	123,2	110,7	83,9	135,8	167,5	116,7	110,2	114,4	91,4
Продукція тваринництва	104,3	106,0	113,9	104,9	117,6	132,6	107,8	134,5	112,8	99,7

За даними таблиці 1, спостерігаємо поступове зниження індексів цін на продукцію рослинництва, що стосується тваринницької галузі, ситуація змінюється зі зростання індексу цін до їх зниження на 32,9%.

Отже, використовуючи світовий досвід та особливості національної економіки в сучасних умовах, слід зазначити, що процес ціноутворення на підприємстві, на більшість товарів і послуг, повинен бути під постійним контролем держави. Тому, дуже важливо, щоб з боку держави були створені всі умови для існування гармонійної системи ціноутворення. Дані умови будуть сприяти збільшенню попиту на продукцію виробників та підтримувати соціально-економічний розвиток населення. Саме тому державне регулювання цін – це важливий метод, який підтримує баланс в економіці.

Список використаних джерел:

1. Горбонос Ф. В., Черевко Г. В. Економіка підприємств: підручник. К., 2010. 463 с.
2. Статистичний щорічник Одеської області у 2019 році /За редакцією Котвицької Л. *Головне управління статистики в Одеській області*. 2020. С.383
3. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. К.: Кондор -Видавництво, 2016. 378 с.
4. Причепка І.В., Руда Л.П. Економіка та організація виробництва: навч. посібник. Вінниця : ВНТУ, 2017. 186 с.

СУТНІСТЬ І ЗНАЧЕННЯ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ ПІДПРИЄМСТВА

Соколовська Д. М.,

здобувачка 3 курсу факультету ТтаТХПіПБ

Науковий керівник:

Ю.І. Кравченко

асистент кафедри управління бізнесом

Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

Дуже часто при прийомі на роботу адміністрація наполягає на підписанні працівниками зобов'язання про нерозголошення інформації, що становить комерційну таємницю. Слід зауважити, що попередньо працівник обов'язково повинен бути ознайомлений з переліком такої інформації. Адже якщо йому не відомо про те, які відомості належать до комерційної таємниці, то, відповідно, він не несе відповідальності за їх розголошення.

Відомості комерційного характеру є комерційною таємницею чи конфіденційною інформацією лише у тому разі, якщо це документально підтверджено відповідним волевиявленням їх власника.

Сутність поняття “комерційної таємниці” міститься в декількох наступних положеннях, або ознаках:

1. це будь-яка ділова інформація, що має дійсну або потенційну цінність для підприємства з комерційних причин, розголошення якої може завдати шкоди підприємству;

2. в Законі України “Про підприємництво в Україні” від 27.03.91 р. у ст.30 визначено поняття “комерційної таємниці підприємства”;

3. під “комерційною таємницею підприємства” розуміються відомості, пов'язані з виробництвом, технологічною інформацією, управлінням фінансами та іншою діяльністю підприємства, які не являються державною таємницею, розголошення (передача), яких може завдати шкоди його інтересам.

Комерційна таємниця — це виробнича, науково-технічна, управлінська, фінансова та інша документована інформація, яку використовують для досягнення комерційних цілей (одержання прибутку, запобігання втратам, одержання добросовісної переваги над конкурентами), яку підприємець вважає конфіденційною.

Аналіз законодавчого визначення комерційної таємниці дозволяє сформулювати її ознаки, що є необхідними умовами охороноздатності інформації як комерційної таємниці:

1) інформація, що становить комерційну таємницю, є таємною, тобто вона в цілому чи в певній формі та сукупності її складових є невідомою та не є легкодоступною для осіб, які звичайно мають справу з цим видом інформації;

2) така інформація повинна мати комерційну цінність для її володільця чи для інших осіб;

3) особою, яка законно контролює інформацію, повинна вживати адекватних заходів щодо збереження її секретності.

Усі види інформації, які можуть вважатися комерційною таємницею, умовно можна розділити на дві групи: технічна і комерційна інформація.

До першої групи належать: незапатентовані науково-технічні розробки, бази даних та інші комп'ютерні програми, створені підприємством, усі види «ноу-хау», технічні проекти, промислові зразки, незапатентовані товарні знаки тощо. Слід мати на увазі, що об'єкти інтелектуальної власності, щодо яких отримано патенти або авторські свідоцтва, до складу комерційної таємниці зараховувати нема сенсу, оскільки подібні об'єкти охороняються відповідним законодавством (Зокрема, Законами України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 15 грудня 1993 р. №3687-ХІІ, «Про авторське право і суміжні права» від 23 грудня 1993 р. №3792-ХІІ, «Про охорону прав на промислові зразки» від 15 грудня 1993 р. №3688-ХІІ, «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15 грудня 1993 р. №3689-ХІІ).

До другої групи віднесено: умови контрактів, дані про постачальників і покупців, інформація про переговори, маркетингові дослідження, дані про розрахунок відпускних цін, розміри знижок тощо.

Відомості (їх склад і обсяг), що становлять комерційну таємницю, порядок їх захисту визначає керівник підприємства.

Отже, відомості, які можуть бути віднесені до комерційної таємниці, підприємства, повинні мати такі ознаки: не містити державної таємниці; не наносити шкоди інтересам суспільства; відноситись до виробничої діяльності підприємства; мати дієву або потенційну комерційну цінність та створювати переваги в конкурентній боротьбі; мати обмеження в доступі.

Цінність інформації, що становить комерційну таємницю дозволяє:

1) забезпечити охорону об'єктів виключних прав (результатів інтелектуальної діяльності), які потребують передбаченої законодавством реєстрації, до проведення такої

реєстрації. Так, отримання патенту є достатньо тривалим процесом, у ході якого існує необхідність зберегти конфіденційну інформацію у таємниці до того моменту як а неї буде поширено патентну охорону, а також ту інформацію, яка не охоплюється патентним захистом;

2) забезпечити правову охорону тих продуктів інтелектуальної діяльності, які мають комерційну цінність, але не можуть у силу об'єктивних причин отримати охорону відповідно до законодавства про промислову власність або авторські і суміжні права. Деякі такі продукти взагалі є не патентоспроможними, оскільки не мають новизни винаходу (наприклад, списки клієнтів), але не мають комерційну цінність і тому можуть отримати охорону в рамках режиму комерційної таємниці;

3) обрати простіший та менш витратний (порівняно, наприклад, із захистом об'єктів промислової власності) спосіб охорони комерційно цінних результатів інтелектуальної діяльності шляхом поширення на відповідну інформацію режиму комерційної таємниці;

4) забезпечити безстрокову охорону конфіденційної інформації. Будь-який валентний режим надає обмежений у часі захист, по завершенні якого будь-хто може використовувати запатентовану інформацію за своїм бажанням. Тоді як охорона комерційної таємниці триває настільки довго, наскільки зберігаються умови існування режиму комерційної таємниці, хоча б і вічно.

Список використаних джерел:

1. Організаційно-правові основи захисту інформації з обмеженим доступом: навчальний посібник / за заг. ред. проф. В.С. Сідака. К.: Вид-во Європейського ун-ту, 2010. 232 с.

2. Марущак А.І. Правові основи захисту інформації з обмеженим доступом: курс лекцій. К.: КНТ, 2011, 208 с.

3. Капіца Ю. Захист комерційної таємниці в Європейських країнах та Україні. 2011. №11. С.16-20.

4. Сляднева А.О. Определение понятия коммерческой тайны субъекта хозяйствования. *Підприємництво, господарство і право*. 2014. №9.

ВИЗНАЧЕННЯ ВІНАГОРОДИ У ПОСЕРЕДНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ У СИСТЕМІ ТОВАРОРУХУ

*Столяренко А. А.,
здобувач групи ОК-181*

*Науковий керівник:
Захарченко В. І.,*

*д.е.н., професор кафедр міжнародного менеджменту та інновацій,
Державний університет «Одеська політехніка»*

Посередницька діяльність у сучасних складних умовах просування продукції та ринок повинна бути належним чином оплачена. бо фірми-посередники несуть певні витрати (заробітна плата персоналу, амортизаційні відчислення за будівлі, споруди, обладнання. витрати на транспорт, адміністративно-господарські витрати, податки, збори і т.д.). У сфері обігу не створюється додаткова вартість, тому всі витрати посередників

можуть покриватися лише за рахунок отримання винагороди за послуги, які мають включати і прибуток посередницької фірми.

Існує кілька способів нарахування і виплати винагород за посередницьку діяльність. Посередники можуть залишити собі різницю між ціною реалізації товару на ринку і ціною, встановленою продавцем (експортером). Цей спосіб стимулює посередників розширювати обсяги збуту, але є ефективним тільки тоді, коли продавець добре знає ціни реалізації. В іншому випадку різниця між цінами може або не покрити витрати і не забезпечити прибуток, або буде занадто великий, що дозволить посередникам отримувати необґрунтовано високий прибуток. Цей спосіб застосовується зазвичай при укладенні договорів консигнації або купівлі-продажу.

На користь посередника можуть нараховуватися узгоджені відсотки з експортних (фактурних) цін. Такий спосіб винагороди також стимулює розширення обсягів збуту. Часто застосовується змішана форма винагороди: відсоток з фактурних цін і різниця цін. У цьому випадку продавцеві також необхідно контролювати фактичний рівень цін реалізації.

Винагородою може бути тверда, заздалегідь обумовлена сума. Така форма винагороди зазвичай застосовується при виконанні посередником окремих послуг: цільового дослідження ринків з нових товарів рекламних заходів і ін. [2, с. 200].

Якщо майбутні витрати посередника складно визначити, то розміри винагороди визначаються по системі «кост плас» — продавець на підставі поданих йому посередником документів про витрати відшкодовує йому витрати, попередньо збільшивши суму на погоджений відсоток, який утворює прибуток.

Зазвичай виділяють два способи виплати винагороди: посередник утримує належну йому суму з платежів продавцям (експортерам) за поставлені товари і зворотний переказ винагороди, який здійснює продавець з отриманих від посередника платежів за товар (у другому випадку продавець може контролювати і регулювати виплати винагороди в залежності від виконання посередником своїх зобов'язань).

Умови роботи посередників на ринку, так само як і співвідношення прав і обов'язків продавців і посередників, зазвичай обумовлюються угодою між ними (зокрема, невиключне право продажу, виключне (монопольне) право і переважне право продажу). При невиключному праві продажу посереднику надається право збувати певний перелік товарів на обумовленій території протягом установленого часу. Однак і за продавцем зберігається право самостійно або за допомогою інших посередників реалізовувати на тій же території аналогічний товар без виплати будь-якої компенсації продавцю. Зазвичай угода з таким правом продажу підписуються коли виробник виходить на нові ринки і хоче порівняти роботу різних посередників. Однак слід врахувати, що така ситуація на ринку не стимулює посередника робити великі капіталовкладення у створення збутової мережі.

Але у якості посередника, особливо на закордонному ринку, можуть виступати власні для підприємства-експортера представництва. Так, у 1990-х рр. ПАТ «Одеський завод радіально-свердлильних верстатів» організувало свої представництва у РФ-фірми «Станкомод» (м. Екатеринбург) і «Радарс» (м. Москва) з ціллю наростити обсяги реалізації своєї продукції. У цьому випадку про винагороду, як стимулювання збільшення обсягів продажів металеворізальних верстатів одеського виробництва, мова йшла тільки, коли саме через російських посередників здійснювалися продажі від імені таких фірм-представництв [1, с. 109-111].

При виключному праві продажу продавець позбавляється права займатися збутом аналогічних товарів на визначеній території (самостійно або через інших посередників). При порушенні цієї умови він повинен виплачувати компенсацію. При цьому у цій угоді може бути також обумовлена умова, що посередник не може бути представником двох постачальників аналогічних товарів на даній території. Ця міра повинна запобігати переорієнтацію посередника на роботу з конкурентами. При таких умовах праці посередник зацікавлений в створенні ефективної збутової мережі, але для продавця

виникає небезпека блокування ринку, якщо посередник не зацікавлений в збуті поставлених йому товарів через їх низьку конкурентоспроможності або здійснює недобросовісні дії.

Щоб уникнути блокування ринку, в угодах вказується обов'язок постачальника продавати певну кількість товару до встановленого терміну. Якщо умова не виконується, то продавець має право анулювати угоду або запропонувати інші умови праці. Виключне право продажу позбавляє продавця можливості працювати на даній території, а реальна ситуація може бути така, що він зобов'язаний продовжувати самостійну або через інших посередників збутову діяльність, тому існує ряд виключень, що дозволяють продавцеві торгувати на даній території, але вони обов'язково повинні бути обумовлені в угоді з посередниками [3, с. 18].

При переважному праві продажу (або «праві першої руки») продавець зобов'язаний у першу чергу запропонувати новий товар даному посереднику і тільки після його відмови від продажу залучати до збуту інших. Зазвичай в угодах обумовлюються обставини, при яких посередник може відмовитися від збуту даного товару. При такому праві продажу для продавця виключається небезпека блокування ринку. Зазвичай, якщо посередник займається збутом товарів різних видів, в угоді можуть бути передбачені різні умови реалізації для кожного виду товару.

Посередницька діяльність у сфері вітчизняного товарного обігу у сучасних умовах підприємницької діяльності має явну тенденцію к зростанню. Базою для її розширення (з реалізацією більшого економічного потенціалу) може стати реформа податкових пільг і економічних стимулів, зорієнтована на розвиток відтворювального процесу в економіці і дозволяє, з урахуванням інтересів взаємодіючих сторін, визначити їх права, обов'язки і відповідальність.

Становлення і розвиток посередництва — важлива передумова і умова реалізації ринкових відносин, можливість прискорення науково-технічного прогресу і забезпечення економічного благополуччя підприємництва. На стадії розвитку системи торгового посередництва для вітчизняних виробників продукції, продавців (експортерів) і її реалізаторів в умовах ринку (торгових посередників) може виявитися вельми корисним перевірений багаторічною практикою досвід зарубіжних суб'єктів, які беруть участь у діяльності подібних систем, а також правове забезпечення їх успішної та ефективної роботи.

Список використаних джерел:

1. Захарченко В. И. Рецепт удачі. *РИСК*, 1997. № 3-4. С. 109-111.
2. Основи міжнародної торгівлі: навчальний посібник. 2-ге вид. Київ: ЦУЛ, 2005. 656 с.
3. Яновський А. М. Торговые посредники – важный фактор системы товародвижения. *Машиностроитель*, 1996. № 6. С. 15-18.